

2018

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ RAFAMET
W KUŹNI RACIBORSKIEJ
ZA ROK 2018

Kwiecień 2019

WSTĘP	3
1. STAN PRAWNY I CHARAKTERYSTYKA PODMIOTÓW GRUPY KAPITAŁOWEJ RAFAMET	3
2. INFORMACJA O AKCJACH EMITENTA	7
3. INFORMACJA O POWIĄZANIACH ORGANIZACYJNYCH I KAPITAŁOWYCH	8
4. SYTUACJA FINANSOWA	9
4.1. Omówienie podstawowych wielkości ekonomiczno – finansowych	9
4.2. Charakterystyka struktury aktywów i pasywów skonsolidowanego bilansu, w tym z punktu widzenia płynności Grupy Kapitałowej	12
4.3. Wskaźniki finansowe i niefinansowe	15
4.4. Ważniejsze zdarzenia mające znaczący wpływ na działalność oraz wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Emitenta w roku obrotowym lub których wpływ jest możliwy w następnych latach	16
4.5. Nietypowe zdarzenia mające wpływ na wynik finansowy Grupy Kapitałowej	17
4.6. Aktualna i przewidywana sytuacja finansowa	17
4.7. Zarządzanie ryzykami finansowymi	17
4.8. Ocena zarządzania zasobami finansowymi	18
4.9. Informacja o zaciągniętych i wypowiedzianych umowach dotyczących kredytów i pożyczek	18
4.10. Informacja o udzielonych pożyczkach	21
4.11. Informacja o udzielonych i otrzymanych poręczeniach i gwarancjach	21
4.12. Objasnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym, a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na 2018 r.	21
5. OPIS ISTOTNYCH CZYNNIKÓW RYZYKA I ZAGROŻEŃ	22
6. OFEROWANE PRODUKTY, SPRZEDAŻ I RYNKI ZBYTU	27
6.1. Produkty i usługi	27
6.2. Struktura asortymentowa sprzedaży	32
6.3. Informacje o rynkach zbytu z uwzględnieniem podziału na rynki krajowe i zagraniczne	33
7. INFORMACJA O ZAWARTYCH UMOWACH ZNACZĄCYCH	35
8. INWESTYCJE	36
8.1. Inwestycje kapitałowe	36
8.2. Inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe	36
8.3. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków, z uwzględnieniem możliwych zmian w strukturze finansowania tej działalności	38
9. ZAOPATRZENIE	39
10. BADANIA I ROZWÓJ, ZARZĄDZANIE JAKOŚCIĄ	41
11. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA	45
12. WYNAGRODZENIA OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH	47
13. INFORMACJA O WSZELKICH UMOWACH ZAWARTYCH Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI	48
14. INFORMACJE O WSZELKICH ZOBOWIĄZANIACH WYNIKAJĄCYCH Z EMERYTUR I ŚWIADCZEŃ O PODOBNYM CHARAKTERZE DLA BYŁYCH OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH, NADZORUJĄCYCH ALBO BYŁYCH CZŁONKÓW ORGANÓW ADMINISTRUJĄCYCH ORAZ O ZOBOWIĄZANIACH ZACIĄGNIĘTYCH W ZWIĄZKU Z TYMI EMERYTURAMI	49
15. ZASADY ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM EMITENTA	49
16. DZIAŁALNOŚĆ SPONSORINGOWA I CHARYTATYWNA EMITENTA	50
17. INFORMACJA O ŁĄCZNEJ LICZBIE I WARTOŚCI NOMINALNEJ AKCJI SPÓŁKI, BĘDĄCYCH W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH	50
18. OCHRONA ŚRODOWISKA	51
19. TRANSAKCJE ZAWARTE PRZEZ EMITENTA Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE	52
20. INFORMACJE O POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH	52
21. UMOWY ZAWARTE Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	52
22. INFORMACJE O PRZYJĘTEJ STRATEGII ROZWOJU RAFAMET S.A I JEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ ORAZ DZIAŁANIACH PODJĘTYCH W RAMACH JEJ REALIZACJI W OKRESIE OBJĘTYM RAPORTEM WRAZ Z OPISEM PERSPEKTYW ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI EMITENTA CO NAJMNIEJ W NAJBLIŻSZYM ROKU OBROTOWYMPERSPEKTYWY ROZWOJU GRUPY KAPITAŁOWEJ RAFAMET	53
22.1 Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju Grupy Kapitałowej	53
22.2 Czynniki zewnętrzne i wewnętrzne istotne dla rozwoju Grupy Kapitałowej	55
23. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO	557
24. OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH	79

WSTĘP.

Sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej RAFAMET w Kuźni Raciborskiej zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej, a także zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29.03.2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U.2018.757).

Sprawozdanie przedstawia istotne wydarzenia mające znaczący wpływ na działalność Grupy Kapitałowej RAFAMET (GK) w badanym roku obrotowym, a także rzutujące na wyniki lat następnych.

1. STAN PRAWNY I CHARAKTERYSTYKA PODMIOTÓW GRUPY KAPITAŁOWEJ RAFAMET.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. – jednostka dominująca

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. („RAFAMET S.A.”, „Spółka”, „Emitent”) jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej RAFAMET S.A. z siedzibą w Kuźni Raciborskiej, ul. Staszica 1. Spółka nie posiada oddziałów (zakładów).

Spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Fabryka Obrabiarek RAFAMET, na mocy aktu z dnia 22.05.1992 r.

01.07.1992 r. Spółka została wpisana do rejestru handlowego pod nr RHB 8368, a 14.12.2001 r. do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000069588, który jest prowadzony przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Głównym przedmiotem działalności Emitenta jest:

- produkcja obrabiarek,
- działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji obrabiarek do obróbki metalu,
- obróbka mechaniczna elementów metalowych.

Podstawowy asortyment produkcyjny Emitenta to obrabiarki specjalistyczne do obróbki kół zestawów kołowych pojazdów szynowych (kolej, tramwaje, metro), w produkcji których Spółka zajmuje pozycję wiodącego producenta na skalę światową oraz karuzelowe, wielkogabarytowe obrabiarki specjalne dla przemysłu zaleczonego energetycznego oraz maszynowego, w produkcji których Spółka jest rozpoznawalnym producentem na rynkach światowych. Spółka działa zdecydowanie w obszarach produkcji niszowej. Wyroby Emitenta są realizowane na jednostkowe zamówienia.

Działalność remontowa realizowana przez Spółkę obejmuje naprawy i modernizacje obrabiarek produkcji własnej i innych producentów.

Pozostała działalność usługowa Spółki dotyczy:

- realizacji usług obróbki wiórowej, w tym detali wielkogabarytowych,
- opracowywania dokumentacji konstrukcyjnej w zakresie modernizacji maszyn i urządzeń,
- opracowywania programów technologicznych w zakresie obróbki części dla obrabiarek sterowanych numerycznie,
- wykonywania pomiarów geometrycznych maszyn i urządzeń z wykorzystaniem precyzyjnych urządzeń laserowych,
- realizacji posprzedażnych usług montażowych i serwisowych.

W okresie od 01.01.2018 r. do 26.06.2018 r. Spółką kierował Zarząd w składzie:

- E. Longin Wons – Prezes Zarządu,
- Maciej Michalik – Wiceprezes Zarządu.

Z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia Spółki (26.06.2018 r.), upłynęła rozpoczęta w 2013 r. kadencja Zarządu w składzie, o którym mowa powyżej.

W dniu 23.05.2018 r. Rada Nadzorcza RAFAMET S.A. powołała na nową wspólną pięcioletnią kadencję Pana E. Longina Wonsa do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu – Dyrektora Naczelnego. Uchwała o powołaniu Prezesa Zarządu weszła w życie w dniu 26.06.2018 r. (odbycie Walnego Zgromadzenia Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. zatwierdzającego sprawozdanie finansowe Spółki za rok 2017).

W dniu 28.06.2018 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu, na nową wspólną pięcioletnią kadencję, został powołany Pan Maciej Michalik.

W okresie od 28.06.2018 r. do 31.12.2018 r. Spółką kierował Zarząd w składzie:

- E. Longin Wons – Prezes Zarządu,
- Maciej Michalik – Wiceprezes Zarządu.

W okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. funkcję organu nadzorczego Spółki pełniła Rada Nadzorcza w składzie:

- Janusz Paruzel – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Piotr Regulski – Z-ca Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- Aleksander Gaczek – Członek Rady Nadzorczej,
- Michał Rogatko – Członek Rady Nadzorczej,
- Michał Tatarek – Członek Rady Nadzorczej.

ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. – jednostka zależna

ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. w dniu 17.04.2003 r. został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego, Wydział X Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod nr KRS 0000159084.

Kapitał zakładowy spółki zależnej wynosi 17.000.000,00 zł i dzieli się na 34.000 równych i niepodzielnych udziałów o wartości 500,00 zł każdy. Emitent posiada 100% udziałów.

Przedmiotem działalności spółki zależnej jest produkcja, sprzedaż odlewów żeliwnych i modeli odlewniczych oraz usługi w zakresie obróbki wiórowej.

Spółka zależna świadczy szeroki pakiet usług od analizy i opracowywania dokumentacji technologicznej, przez wykonywanie modeli, odlewów i ich obróbkę mechaniczną. Oferuje także usługi śrutowania, obróbki cieplnej oraz usługi laboratoryjne.

Odlewnia specjalizuje się w produkcji żeliwa szarego w zakresie ciężarowym 100 – 40.000 kg oraz żeliwa sferoidalnego w zakresie ciężarowym 100 – 5.000 kg.

Odlewy te znajdują zastosowanie przede wszystkim w przemyśle obrabiarkowym (jednym z głównych odbiorców jest Emitent), a także w przemyśle okrętowym, energetycznym i maszynowym.

W okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. spółką zależną kierował Zarząd w składzie:

- Adam Witecki – Prezes Zarządu,
- Jacek Opiela – Wiceprezes Zarządu.

W okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. funkcję organu nadzorczego ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. pełniła Rada Nadzorcza w składzie:

- E. Longin Wons – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Krzysztof Tkocz – Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Maciej Michalik – Członek Rady Nadzorczej.

Podmiot podlega konsolidacji.

RAFAMET- SERVICE & TRADE” Sp. z o.o. – jednostka zależna

Spółka zależna „RAFAMET-TRADING” Sp. z o.o. powstała na mocy aktu notarialnego z dnia 21.08.1989 r. W dniu 27.06.2003 r. została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców w Sądzie Rejonowym w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000165886.

Kapitał zakładowy wynosi 353.000,00 zł i dzieli się na 706 równych i niepodzielnych udziałów o wartości 500,00 każdy. Emitent posiada 100% udziałów.

Przedmiotem działalności „RAFAMET- SERVICE & TRADE” Sp. z o.o. jest świadczenie usług przemysłowych w obszarach uzupełniających i ułatwiających proceduralnie aktywność Emitenta, serwis pogwarancyjny na rzecz podmiotów eksploatujących obrabiarki produkcji RAFAMET S.A. oraz usługi montażowe, remonty obrabiarek i innych urządzeń technicznych. Ponadto spółka zależna zajmuje się usługami projektowo – konstrukcyjnymi podzespołów obrabiarek i tłumaczeniami tekstów technicznych.

W okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. w spółce działał jednoosobowy Zarząd. Funkcję Prezesa Zarządu pełnił Ryszard Grygiel. W Spółce nie powołano Rady Nadzorczej.

Podmiot podlega konsolidacji.

„POREBA MACHINE TOOLS” Sp. z o.o.

Spółka w dniu 23.05.2016 r. została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców w Sądzie Rejonowym w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000618904.

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 200.000,00 zł i dzieli się na 400 równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej 500,00 zł każdy. Emitent posiada 100% udziałów.

W dniu 26.07.2018 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach, Wydział X Gospodarczy KRS wydał Postanowienie o rejestracji w Rejestrze Przedsiębiorców nowej nazwy spółki zależnej, tj. „POREBA MACHINE TOOLS” Sp. z o.o. (poprzednia nazwa to „POREBA 1798 MACHINE TOOLS” Sp. z o.o.).

Przedmiotem działalności POREBA MACHINE TOOLS Sp. z o.o. jest sprzedaż tokarek poziomych marki POREBA.

W okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. w spółce działał Zarząd w składzie:

- E. Longin Wons – Prezes Zarządu,
- Maciej Michalik – Wiceprezes Zarządu.

Zgodnie z Aktem założycielskim organami spółki zależnej są Zgromadzenie Wspólników oraz Zarząd.

Podmiot podlega konsolidacji.

OOO „STANRUS-RAFAMET”

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. jest udziałowcem w firmie OOO „STANRUS-RAFAMET” z siedzibą w Moskwie, w której posiada 50% udziałów.

Spółka ta została powołana dla uczestnictwa w przetargach handlowych, w których wymagane jest wykazanie się rejestracją podmiotu prawnego na terenie Federacji Rosyjskiej i pełni ona jedynie funkcję pośrednika handlowego na rynku rosyjskim. Obroty z tą firmą za rok 2018 wyniosły z tytułu dostaw i pozostałych 4.112 tys. zł, natomiast obroty z tytułu kontraktów nie wystąpiły.

Podmiot podlega konsolidacji metodą praw własności.

HEBEI RAFAMET MACHINERY Co., Ltd.

W dniu 22.11.2017 r. pomiędzy RAFAMET S.A. a spółką Hebei K.N.T. Technology Development Co., Ltd, została podpisana umowa spółki joint venture pod nazwą HEBEI RAFAMET MACHINERY Co., Ltd.

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 3 mln CNY. Każdy z udziałowców objął 50% kapitału zakładowego.

Przedmiotem działalności Spółki jest montaż urządzeń mechanicznych i elektrycznych oraz wyposażenia pomiarowego, produkcja, sprzedaż i usługi posprzedażne, badania i rozwój technologii urządzeń mechanicznych i elektrycznych, doradztwo techniczne, usługi techniczne, a także sprzedaż, wywóz i przywóz wszelkiego rodzaju towarów i technologii.

Podmiot podlega konsolidacji metodą praw własności.

2. INFORMACJA O AKCJACH EMITENTA.

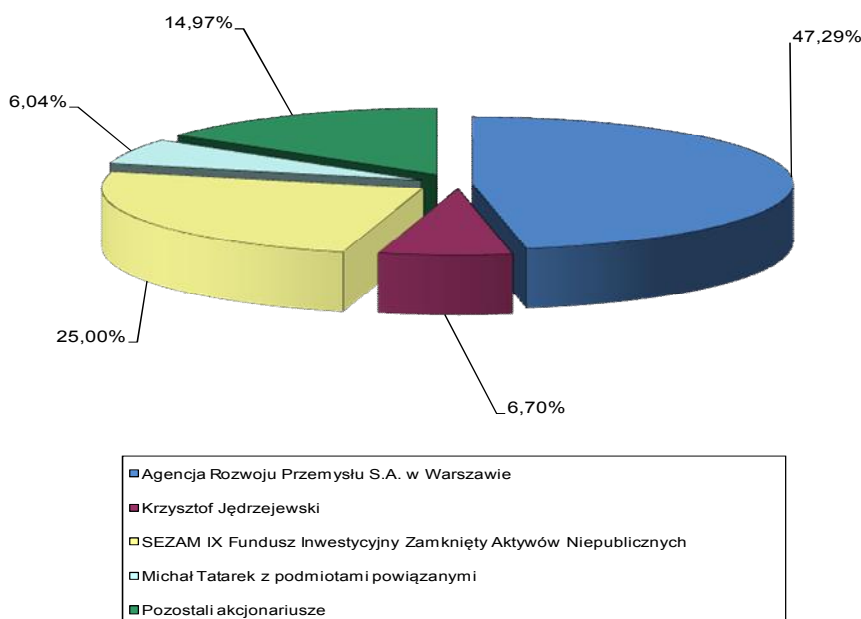
Kapitał zakładowy RAFAMET S.A. wynosi 43.187.010 PLN i składa się z 4.318.701 akcji zwykłych na okaziciela, emitowanych w seriach:

- seria A od nr 00000001 do nr 00068165,
- seria B od nr 00068166 do nr 00340823,
- seria C od nr 00340824 do nr 00890195,
- seria D od nr 00890196 do nr 01363290,
- seria E od nr 01363291 do nr 01439567,
- seria F od nr 01439568 do nr 04318701.

Akcje serii A-D powstały w wyniku konwersji funduszy przedsiębiorstwa państwowego na kapitał akcyjny. Cena emisyjna akcji serii E wynosiła 10 zł, natomiast cena emisyjna akcji serii F 15 zł.

Wszystkie akcje RAFAMET S.A. są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Wykres 1 Struktura akcjonariatu na dzień 31.12.2018 r.

W dniu 26.06.2018 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAMET S.A. podjęło uchwałę o podziale zysku za rok obrotowy 2017 i wypłacie dywidendy. Na wypłatę dywidendy przeznaczono kwotę 1.036.488,24zł, co oznacza, że na jedną akcję przypada kwota 0,24 zł. Dywidendą zostały objęte wszystkie akcje Spółki, tj. 4.318.701 sztuk akcji.

Dzień dywidendy to 24.09.2018 r. Termin wypłaty dywidendy ustalono na dzień 08.10.2018 roku. Dywidenda została wypłacona w terminie.

W okresie objętym raportem Spółka nie przeprowadziła emisji papierów wartościowych.

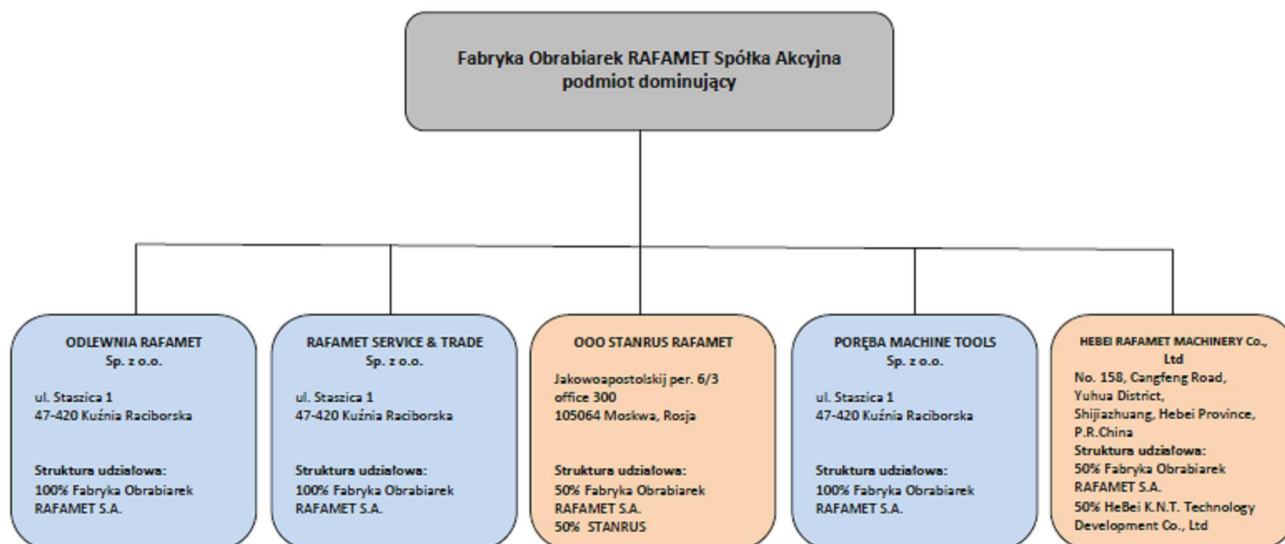
W 2018 r. Emitent nie nabywał akcji własnych.

Spółka nie posiada informacji o umowach, w tym również zawartych po dniu bilansowym, w wyniku których mogą nastąpić w przyszłości zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

Emitent nie prowadzi programów akcji pracowniczych.

3. INFORMACJA O POWIĄZANIACH ORGANIZACYJNYCH I KAPITAŁOWYCH.

Wykres 2 Struktura powiązań organizacyjnych i kapitałowych Grupy Kapitałowej RAFAMET.

4. SYTUACJA FINANSOWA.

4.1. Omówienie podstawowych wielkości ekonomiczno – finansowych.

Grupa Kapitałowa RAFAMET za 2018 r. osiągnęła zysk netto w wysokości 771 tys. zł. Za 2017 r. zysk netto wyniósł 704 tys. zł.

Spółka dominująca RAFAMET S.A. osiągnęła zysk netto w wysokości 69 tys. zł i był on o 1.011 tys. zł niższy w porównaniu do wyniku osiągniętego za 2017 rok. ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. osiągnęła zysk netto w wysokości 368 tys. zł. Spółka „RAFAMET SERVICE & TRADE” Sp. z o.o. osiągnęła wynik finansowy w wysokości 398 tys. zł. Osiągnięty zysk netto w Grupie został w konsolidacji pomniejszony o wyłączenia konsolidacyjne, które wyniosły 64 tys. zł.

Przedstawione dane tabelarycznie obrazują sytuację gospodarczą na wszystkich poziomach rachunku zysków i strat oraz prezentują bilansowe źródła finansowania majątku.

Tabela 1 Dynamika rachunku zysków i strat (w tys. zł).

Lp.	Wyszczególnienie	01.-12.2018	01.-12.2017	Dynamika 2018/2017	Zmiana 2018/2017 w (tys. zł)
1.	Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	121 316	111 799	8,5%	9 517
2.	Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	95 084	85 552	11,1%	9 532
3.	Zysk (strata) brutto na sprzedaży	26 232	26 247	-0,1%	-15
4.	Koszty ogólnozakładowe	19 606	19 114	2,6%	492
5.	Koszty sprzedaży	3 214	5 472	-41,3%	-2 258
6.	Zysk na sprzedaży	3 412	1 661	105,4%	1 751
7.	Pozostałe przychody operacyjne	656	2 103	-68,8%	-1 447
8.	Pozostałe koszty operacyjne	913	372	145,4%	541
9.	Zysk (strata) na działalności operacyjnej	3 155	3 392	-7,0%	-237
10.	Przychody finansowe	311	145	114,5%	166
11.	Koszty finansowe	2 258	2 490	-9,3%	-232
12.	Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć rozliczanych zgodnie z metodą praw własności	0	0		0
13.	Zysk (strata) przed opodatkowaniem	1 208	1 047	15,4%	161
14.	Podatek dochodowy	437	343	27,4%	94
15.	Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	771	704	9,5%	67

Działalność operacyjna.

W 2018 roku Grupa Kapitałowa (po uwzględnieniu wzajemnych wyłączeń) osiągnęła przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w wysokości 121.316 tys. zł. Przychody ze sprzedaży Grupy w porównaniu do 2017 roku wzrosły o 9.517 tys. zł. Sprzedaż w Grupie podlegająca wyłączeniu wyniosła 7.700 tys. zł i była porównywalna z kwotą wyłączeń za 2017 rok.

Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów wyniosły 95.084 tys. zł i były wyższe o 9.532 tys. zł od kosztów poniesionych w 2017 r.

Koszty w układzie rodzajowym.

Tabela 2 Struktura i dynamika kosztów w układzie rodzajowym (w tys. zł).

Lp.	Wyszczególnienie	01-12.2018	01-12.2017	Struktura 2018 (%)	Struktura 2017 (%)	Dynamika 2018/2017 (%)
1	2	3	4	5	6	7
a.	Amortyzacja	8 702	8 361	7,5%	8,0%	4,1%
b.	Zużycie materiałów	42 289	43 624	36,6%	38,0%	-3,1%
c.	Energia	3 769	3 752	3,3%	3,4%	0,5%
d.	Usługi obce	13 948	13 023	12,1%	12,4%	7,1%
e.	Podatki i opłaty	2 202	2 030	1,9%	1,7%	8,5%
f.	Wynagrodzenia	32 689	31 214	28,3%	26,7%	4,7%
g.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	8 203	7 664	7,1%	6,7%	7,0%
h.	Pozostałe koszty rodzajowe	3 602	3 532	3,1%	3,1%	2,0%
Suma kosztów wg rodzaju		115 404	113 200	100,0%	100,0%	1,9%

W 2018 r. Grupa poniosła koszty w wysokości 115.404 tys. zł i były one wyższe o 2.204 tys. zł (tj. o 1,9%) w stosunku do kosztów poniesionych za 2017 rok. Wzrosły „wynagrodzenia” o 1.475 tys. zł, „ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia” o 539 tys. zł, „usługi obce” o 925 tys. zł, „amortyzacja” o 341 tys. zł. Zużycie materiałów zmniejszyło się o 1.335 tys. zł i stanowi 36,6% ogółu poniesionych kosztów.

Pozostała działalność operacyjna.

W 2018 r. Grupa Kapitałowa poniosła stratę na pozostałej działalności operacyjnej w wysokości 257 tys. zł, w 2017 r. uzyskano zysk w wysokości 1.731 tys. zł. Pozostałe przychody operacyjne za 2018 r. wyniosły 656 tys. zł.

Tabela 3 Pozostałe przychody operacyjne (w tys. zł).

POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	01-12.2018	01-12.2017
Rozwiązanie odpisów aktualizujących należności	20	78
Rozwiązanie odpisów aktualizujących zapasy	14	37
Uzyskane kary, grzywny i odszkodowania	47	99
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	53	-
Zakończenie umowy leasingu	42	-
Umorzenie zobowiązań	14	678
Ujawnienie środków trwałych	81	81
Nadwyżki inwentaryzacyjne	151	
Obniżenie wartości przeszacowanych dostaw z lat ubiegłych		879
Dotacja rozliczana w czasie	155	155
Pozostałe przychody	79	96
RAZEM	656	2 103

Pozostałe koszty operacyjne za 2018 r. wyniosły 913 tys. zł i były wyższe o 541 tys. zł od kosztów poniesionych za ubiegły rok.

Tabela 4 Pozostałe koszty operacyjne (w tys. zł).

POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	01-12.2018	01-12.2017
Odpis aktualizujący wartość należności	91	18
Nieodzyskany podatek VAT	377	-
Darowizny	32	63
Straty ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	84	110
Koszty sądowe	67	1
Niedobory inwentaryzacyjne	-	47
Kary i odszkodowania	220	13
Pozostałe koszty	42	120
RAZEM	913	372

Działalność finansowa.

Na działalności finansowej Grupa Kapitałowa za 2018 r. poniosła stratę w wysokości 1.947 tys. zł. Przychody finansowe za 2018 r. wyniosły 311 tys. zł i obejmują:

Tabela 5 Przychody finansowe (w tys. zł).

PRZYCHODY FINANSOWE	01-12.2018	01-12.2017
Przychody z tytułu odsetek od kontrahentów	4	4
Przychody z tytułu odsetek od lokat bankowych	1	2
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych z tytułu wyceny zobowiązań leasingowych	-	138
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych z tytułu wyceny	52	-
Wycena instrumentów pochodnych	10	-
Zysk ze sprzedaży aktywów finansowych rozliczanych przez wynik finansowy	166	-
Rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość należności	4	-
Rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość udziałów i akcji	71	-
Pozostałe	3	1
RAZEM	311	145

Koszty finansowe za 2018 rok wyniosły 2.258 tys. zł i obejmują:

Tabela 6 Koszty finansowe (w tys. zł).

KOSZTY FINANSOWE	01-12.2018	01-12.2017
Odsetki i prowizje od kredytów	1 262	1 164
Odsetki od zobowiązań handlowych i budżetowych	60	63
Część odsetkowa od leasingu	353	303
Odpisy aktualizujące naliczone odsetki	-	4
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych na rozrachunkach	160	161
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych na środkach pieniężnych	-	495
Prowizja od otrzymanej gwarancji	377	300
Ujemne różnice kursowe od wyceny forwardów	29	-
Ujemne różnice kursowe od wyceny zobowiązań leasingowych	17	-
Pozostałe	-	-
RAZEM	2 258	2 490

Podatek dochodowy.

Pozycja podatek dochodowy obejmuje:

- część bieżącą w wysokości 73 tys. zł,
- część odroczoną w wysokości 364 tys. zł.

Podatek dochodowy spowodował zmniejszenie zysku netto do poziomu 771 tys. zł. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wyniosły 4.490 tys. zł. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wyniosła 7.846 tys. zł.

4.2. Charakterystyka struktury aktywów i pasywów skonsolidowanego bilansu, w tym z punktu widzenia płynności Grupy Kapitałowej.

Bilans – sprawozdanie z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej RAFAMET.

Tabela 7 Struktura i dynamika aktywów (w tys. zł).

AKTYWA	31.12.2018	31.12.2017	Struktura 2018%	Struktura 2017%	Dynamika 2018/2017 %
A. Aktywa trwałe	99 207	102 058	49,1	52,2	-2,8
1. Rzeczowe aktywa trwałe	89 824	93 254	44,4	47,7	-3,7
2. Wartości niematerialne	3 198	3 381	1,6	1,7	-5,4
3. Nieruchomości inwestycyjne	116	121	0,1	0,1	-4,1
4. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	397	326	0,2	0,2	21,8
5. Należności długoterminowe	767	590	0,4	0,3	30,0
6. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4 490	4 360	2,2	2,2	3,0
7. Pozostałe aktywa trwałe	415	26	0,2	0,0	1 496,2
B. Aktywa obrotowe	103 001	93 639	50,9	47,8	10,0
1. Zapasy	14 365	18 522	7,1	9,5	-22,4
2. Aktywa z tytułu umów z klientami	5 301	0	2,6	0,0	100,0
3. Należności handlowe	33 798	33 043	16,7	16,9	2,3
4. Należności z tytułu kontraktów	43 441	30 643	21,5	15,7	41,8
5. Pozostałe należności	3 271	5 208	1,6	2,7	-37,2
6. Należności z tytułu podatku dochodowego	0	20	0,0	0,0	-100,0
7. Rozliczenia międzyokresowe	490	545	0,2	0,3	-10,1
8. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 335	5 658	1,2	2,9	-58,7
A k t y w a r a z e m	202 208	195 697	100,0	100,0	3,3

Suma aktywów na dzień 31.12.2018 r. wyniosła 202.208 tys. zł i była wyższa o 6.511 tys. zł od sumy bilansowej na koniec 2017 roku. Struktura aktywów w podziale na aktywa trwałe i obrotowe uległa zmianie w porównaniu do końca 2017 r. Aktywa trwałe stanowią 49,1% majątku Grupy. Wartość aktywów trwałych wynosiła 99.207 tys. zł i zmniejszyła się w stosunku do końca 2017 r. o 2.851 tys. zł. Główny wpływ na spadek poziomu aktywów trwałych miało zmniejszenie wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych. Koszty amortyzacji były wyższe od wartości nabytych rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych.

Aktywa obrotowe na dzień 31.12.2018 r. wynosiły 103.001 tys. zł i w stosunku do końca 2017 r. zwiększyły o 9.362 tys. zł. Udział aktywów obrotowych w strukturze aktywów wzrósł i wynosił 50,9%. Główny wpływ na wzrost poziomu aktywów obrotowych miało zwiększenie stanu „należności z tytułu kontraktów”

o 12.798 tys. zł, „należności handlowych” o 755 tys. zł. Stan „środków pieniężnych” zmniejszył się o 3.323 tys. zł, natomiast stan zapasów zmniejszył się o 4.157 tys. zł. Z zapasów wydzielono dodatkową pozycję wynikającą z MSSR 15 „Aktywa z tytułu umów z klientami” o wartości 5.301 tys. zł.

Źródła finansowania majątku.

Tabela 8 Struktura i dynamika pasywów (w tys. zł).

PASYWA	31.12.2018	31.12.2017	Struktura 2018%	Struktura 2017%	Dynamika 2018/2017 %
A. Kapitał własny	94 113	94 217	46,5	48,1	-0,1
1. Kapitał zakładowy	43 187	43 187	21,4	22,1	0,0
2. Kapitał zapasowy	38 945	39 305	19,3	20,1	-0,9
3. Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	13 034	13 034	6,4	6,7	0,0
4. Zyski/straty aktuarialne	-1 573	-1 406	-0,8	-0,7	11,9
5. Zyski zatrzymane	-251	-607	-0,1	-0,3	-58,6
6. Zysk (strata) netto	771	704	0,4	0,4	9,5
B. Zobowiązania długoterminowe	23 307	27 633	11,5	14,1	-15,7
1. Kredyty i pożyczki	349	5 868	0,2	3,0	-94,1
2. Zobowiązania finansowe	5 297	4 614	2,6	2,4	14,8
3. Inne zobowiązania długoterminowe	96	96	0,0	0,0	0,0
4. Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	7 846	7 304	3,9	3,7	7,4
5. Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne	8 458	8 335	4,2	4,3	1,5
6. Inne rozliczenia międzyokresowe	1 261	1 416	0,6	0,7	-10,9
C. Zobowiązania krótkoterminowe	84 788	73 847	41,9	37,7	14,8
1. Kredyty i pożyczki	32 742	24 621	16,2	12,6	33,0
2. Zobowiązania finansowe	4 671	2 579	2,3	1,3	81,1
3. Zobowiązania handlowe	20 290	18 553	10,0	9,5	9,4
4. Zaliczki z tytułu kontraktów	13 155	12 559	6,5	6,4	4,7
5. Zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów długoterminowych	1 858	2 288	0,9	1,2	-18,8
6. Zobowiązania pozostałe	7 606	8 162	3,8	4,2	-6,8
7. Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	42	24	0,0	0,0	75,0
8. Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne	2 103	2 229	1,0	1,1	-5,7
9. Pozostałe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	2 166	2 677	1,1	1,4	-19,1
10. Inne rozliczenia międzyokresowe	155	155	0,1	0,1	0,0
Pasywa razem	202 208	195 697	100,0	100,0	3,3

Na dzień 31.12.2018 roku kapitał własny stanowi 46,5% sumy bilansowej, a za okres porównywalny 48,1%. Kapitał własny zmniejszył się o 104 tys. zł, natomiast kapitał obcy zwiększył się o 6.615 tys. zł z poziomu 101.480 tys. zł na koniec 2017 r. do poziomu 108.095 tys. zł na koniec 2018 r. i stanowił 53,5% sumy bilansowej. Spadek wartości zobowiązań długoterminowych o 4.326 tys. zł jest wynikiem zmniejszenia pozycji długoterminowych „kredyty i pożyczki” o 5.519 tys. zł w związku z ich reklasyfikacją do pozycji krótkoterminowych. Na dzień 31.12.2018 roku stan kredytów i pożyczek ogółem wynosił 33.091 tys. zł. Stan zobowiązań finansowych z tytułu leasingu wynosił 9.939 tys. zł.

Stan zobowiązań krótkoterminowych wzrósł o 7.941 tys. zł, tj. o 10,8%. Główny wpływ na ten wzrost miało: zwiększenie wartości zobowiązań handlowych Grupy o 1.737 tys. zł oraz zaliczek z tytułu kontraktów o

596 tys. zł przy spadku: zobowiązań pozostałych o 556 tys. zł, zobowiązań z tytułu wyceny kontraktów długoterminowych o 430 tys. zł.

W analizowanym okresie Grupa nieznacznie zwiększyła stan rezerw. Na dzień 31.12.2018 r. Grupa wykazuje następujące rezerwy:

- rezerwę na świadczenia pracownicze 10.561 tys. zł (spadek o 3 tys. zł),
- rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego stanowiącego nadwyżkę nad aktywami z tytułu odroczonego podatku dochodowego 7.846 tys. zł (wzrost o 542 tys. zł),
- rezerwę na inne koszty dotyczące głównie kosztów prowizji i gwarancji sprzedanych maszyn 2.166 tys. zł (spadek o 511 tys. zł).

Łączna wartość rezerw ujętych w pasywach bilansu wynosi 20.573 tys. zł i stanowi 10,2% sumy bilansowej.

Przepływy finansowe.

Za 2018 r. Grupa uzyskała dodatnie przepływy z działalności operacyjnej i finansowej oraz ujemne przepływy z działalności inwestycyjnej i finansowej.

Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej wynosiły „+” 1.448 tys. zł. Osiągnięty za 2018 r. zysk przed opodatkowaniem w wysokości 1.208 tys. zł został skorygowany m.in. o:

- amortyzację o 8.702 tys. zł,
- wzrost stanu należności o 16.900 tys. zł,
- spadek stanu zapasów o 6.469 tys. zł,
- wzrost stanu zobowiązań z wyłączeniem pożyczek i kredytów w kwocie 1.718 tys. zł,
- odsetki i udziały w zyskach w kwocie 1.596 tys. zł,

Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej były ujemne i wynosiły „-” 826 tys. zł. Wpływy z działalności inwestycyjnej stanowiły wartość 5.879 tys. zł, a wydatki na działalność inwestycyjną wartość 6.705 tys. zł. Główną pozycję wpływów i wydatków inwestycyjnych stanowi zbycie i nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych.

Przepływy pieniężne z działalności finansowej były ujemne i wynosiły „-” 3.945 tys. zł. Wpływy z działalności finansowej dotyczyły zwiększenia zobowiązań z tytułu kredytu bieżącego w wysokości 6.072 tys. zł. Wydatki dotyczyły spłaty kredytu wymagalnego w trakcie roku w wysokości 3.471 tys. zł, płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego w wysokości 3.913 tys. zł, spłaty odsetek od kredytów i leasingu w wysokości 1.597 tys. zł oraz wypłaty dywidendy w wysokości 1.036 tys. zł.

Stan środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych i w kasie zmniejszył się o 3.323 tys. zł w porównaniu ze stanem na dzień 01.01.2018 r.

4.3. Wskaźniki finansowe i niefinansowe.

Wskaźniki struktury.

Tabela 9 Wskaźniki struktury.

Wskaźniki struktury		j.m.	31.12. 2018	31.12. 2017
Wskaźnik struktury pasywów (źródła finansowania)	(kapitał własny / kapitał obcy) * 100	%	87,1	92,8
Wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem własnym	(kapitał własny / aktywa trwałe) * 100	%	94,9	92,3
Wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym	(kapitał stały / aktywa trwałe) * 100	%	118,4	119,4

Wzrost kapitału obcego o 6.615 tys. zł oraz spadek kapitału własnego o 104 tys. zł wpłynęły na pogorszenie wskaźnika struktury pasywów (źródła finansowania) o 5,7 pkt. %, z poziomu 92,8% do poziomu 87,1%. Wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem własnym uległ poprawie o 2,6 pkt. %, z poziomu 92,3% do poziomu 94,9%, w związku ze zmniejszeniem się wartości aktywów trwałych o 2.851 tys. zł. Aktywa trwałe Grupy są w 94,9% finansowane kapitałem własnym. Spadek kapitału stałego wpłynął na pogorszenie wskaźnika pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym (rozumianego jako suma kapitału własnego, rezerw długoterminowych, zobowiązań długoterminowych i rozliczeń międzyokresowych długoterminowych) o 1 pkt. %, z poziomu 119,4 % na koniec 2017 r. do 118,4% na koniec 2018 r.

Wskaźniki rentowności.

Tabela 10 Wskaźniki rentowności.

Wskaźniki rentowności		j.m.	31.12.2018	31.12. 2017
Rentowność aktywów (ROA)	(wynik netto / przeciętny stan aktywów) * 100	%	0,4	0,4
Rentowność kapitałów własnych (ROE)	(wynik netto / przeciętny stan kapitałów własnych) * 100	%	0,8	0,8
Rentowność przychodów	(wynik netto / przychody ogółem) * 100	%	0,6	0,6

Uzyskanie za 2018 r. zysku netto na poziomie porównywalnym do zysku roku ubiegłego nie spowodowało zmiany wskaźników rentowności i efektywności funkcjonowania Grupy. Wskaźnik rentowności aktywów ROA informujący o efektywności wykorzystania całego majątku Grupy wynosi 0,4%. Wskaźnik rentowności kapitałów własnych ROE wynosi 0,8%, zaś rentowność przychodów pozostała na poziomie 0,6 %.

Wskaźniki zadłużenia.

Tabela 11 Wskaźniki zadłużenia.

Wskaźniki zadłużenia		j.m.	31.12. 2018	31.12. 2017
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	(zobowiązania ogółem (bez rezerw) / aktywa ogółem) * 100	%	42,6	40,6
Stopa zadłużenia (wskaźnik zadłużenia kapitału własnego)	(zobowiązania ogółem (bez rezerw) / kapitały własne) * 100	%	91,5	84,2
Wskaźnik zadłużenia długoterminowego	(zobowiązania długoterminowe (bez rezerw) / kapitały własne) * 100	%	6,1	11,2

Wzrost zobowiązań ogółem bez rezerw o 6.742 tys. zł spowodował pogorszenie wskaźników zadłużenia. Wskaźnik ogólnego zadłużenia określa udział wszystkich zobowiązań (bez rezerw) w pasywach bilansu. Na koniec 2018 r. wynosi 42,6% sumy bilansowej (na koniec 2017 r. wynosił 40,6%). W oparciu o wartość wskaźnika zadłużenia kapitału własnego należy stwierdzić, że ogół zobowiązań Grupy stanowi równowartość 91,5% jej kapitału własnego. Na koniec 2017 r. zobowiązania ogółem stanowiły 84,2% wartości kapitału własnego. Zmniejszenie poziomu zobowiązań długoterminowych głównie z tytułu reklasyfikacji kredytu inwestycyjnego spowodowało polepszenie się wskaźnika zadłużenia długoterminowego z poziomu 11,2% w 2017 r. do 6,1 % na koniec 2018 r.

Wskaźniki efektywności.

Tabela 12 Wskaźniki efektywności.

Wskaźniki efektywności		j.m.	31.12. 2018	31.12. 2017
Szybkość obrotu zapasów	przeciętny stan zapasów * liczba dni w okresie / przychody ze sprzedaży	ilość dni	57	54
Szybkość obrotu należności z tytułu dostaw i usług	przeciętny stan należności z tytułu dostaw, robót i usług+ należności z tyt. kontraktów * liczba dni w okresie / przychody ze sprzedaży	ilość dni	212	233
Szybkość obrotu zobowiązań z tytułu dostaw i usług	przeciętny stan zobowiązań z tytułu dostaw, robót i usług+ otrzymane zaliczki do kontraktów * liczba dni w okresie / przychody ze sprzedaży	ilość dni	97	114

Wskaźniki szybkości obrotu zapasów nieznacznie się wydłużył, natomiast wskaźniki obrotu należnościami i zobowiązaniami handlowymi poprawiły się, co oznacza, że cykl obrotu się skrócił.

4.4. Ważniejsze zdarzenia mające znaczący wpływ na działalność oraz wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Emitenta w roku obrotowym lub których wpływ jest możliwy w następnych latach.

Wzrost przychodów osiągniętych przez Grupę o 9.517 tys. zł przy minimalnie wyższym wzroście kosztów produkcji, osiągnięcie niższych pozostałych przychodów operacyjnych oraz kosztów sprzedaży, wyższy kurs wymiany EUR/USD - to zdarzenia, które wpłynęły na uzyskanie zysku netto Grupy za 2018 rok.

Czynniki, które będą miały wpływ na osiągnięcie przez Grupę wyników w następnych latach to:

- terminowa realizacja podpisanych kontraktów i uzyskanie dodatkowej marży na sprzedaży,
- utrzymanie rentowności na sprzedaży odlewów oraz poprawa rentowności sprzedaży obrabiarek,
- zagwarantowanie płynności Grupy na przestrzeni całego roku rozliczeniowego,
- relacje wymiany PLN/EUR/USD,
- efektywne wykorzystanie parku maszynowego.

4.5. Nietypowe zdarzenia mające wpływ na wynik finansowy Grupy Kapitałowej.

W 2018 r. nie wystąpiły nietypowe zdarzenia mające wpływ na wynik finansowy Grupy Kapitałowej RAFAMET.

4.6. Aktualna i przewidywana sytuacja finansowa.

Aktualna sytuacja finansowa podmiotów Grupy Kapitałowej RAFAMET jest dobra. Grupa posiada według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania znaczące pokrycie planu produkcji i sprzedaży na rok 2019 w formie zamówień i kontraktów klientowskich. W ocenie Zarządu Emitenta sytuacja w tym zakresie będzie się jeszcze poprawiać.

Spółka zależna POREBA MACHINE TOOLS Sp. z o.o. w roku 2019 będzie wykorzystywana do działań marketingowych i pozyskiwania kontraktów handlowych, które produkcyjnie wykonywane będą w Kuźni Raciborskiej.

4.7. Zarządzanie ryzykami finansowymi.

Produkcja Grupy Kapitałowej ma charakter materiałochłonny, a udział wyrobów hutniczych, odlewniczych oraz komponentów w postaci części maszyn i urządzeń elektrotechnicznych w kosztach produkcji jest wysoki, dlatego też wzrost cen materiałów zaopatrzeniowych w istotny sposób może wpłynąć na ryzyko wzrostu kosztów produkcji, co może mieć bezpośrednie przełożenie na rentowność sprzedaży.

Tendencja wzrostu cen zaopatrzeniowych bezpośrednio przekłada się na zmniejszenie realizowanych marż zysku ze sprzedaży wyrobów przedsiębiorstw. Podmioty Grupy Kapitałowej monitorują ryzyko potencjalnego braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Celem jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z różnych źródeł finansowania, takich jak linia kredytowa wielocelowa (kredyt w rachunku bieżącym, kredyt odnawialny, linia do finansowania gwarancji bankowych), leasing finansowy, factoring odwrotny oraz kredyt kupiecki.

Ryzyko zdolności kredytowej odbiorców podmiotów Grupy Kapitałowej jest ściśle związane z działalnością podstawową podmiotów Grupy. Klienci poddawani są wstępnej weryfikacji i w zależności od oceny sytuacji zobowiązani do przedstawienia zabezpieczeń finansowych. Wobec firm obarczonych ryzykiem handlowym mają zastosowanie przedpłaty gotówkowe.

Ryzyko kursu walutowego.

Ryzykiem zewnętrznym, na które podmioty Grupy Kapitałowej RAFAMET nie mają wpływu, są zmiany kursowe związane z przewidywanym przez wielu zewnętrznych ekspertów umacnianiem się złotego. Ryzyko kursowe w przypadku generowania w 2018 r. 83% przychodów ze sprzedaży w walutach wymiennalnych stanowiło największą zmienną wpływającą na działalność Grupy. Jednym ze sposobów ograni-

czenia ryzyka jest zawieranie kontraktów z odbiorcami z poza Europy w walucie EUR, co pozwala znacznie ograniczyć ryzyko kursowe walut z krajów o zmiennym ratingu. Produkcja Grupy Kapitałowej w znacznym stopniu opiera się o części, podzespoły, których ceny zależą od kursu EUR. Kompensowanie sprzedaży w EUR zakupami komponentów do produkcji w EUR jest jednym ze sposobów ograniczenia ryzyka kursowego. Ograniczanie ryzyka walutowego następuje także poprzez wykonywanie płatności z krajowymi importerami w walucie EUR. Innym sposobem eliminowania ryzyka kursowego będzie zawieranie terminowych, walutowych transakcji zabezpieczających typu forward.

Ryzyko stóp procentowych

Rok 2018 Grupa Kapitałowa rozpoczęła z zaangażowaniem kredytowo-pożyczkowym w wysokości 30.489 tys. zł. Zobowiązania te związane były z ponoszeniem ryzyka związanego z ewentualnym wzrostem stóp procentowych. Ryzyko to miało niewątpliwe przełożenie na wysokość kosztów finansowych związanych z obsługą zaciągniętego długu. Wzrost zadłużenia kredytowo – pożyczkowego o około 8,5 % do poziomu 33.091 tys. zł skutkowało wzrostem przedmiotowego ryzyka dla całej Grupy, biorąc pod uwagę utrzymujący się poziom stóp procentowych w roku 2018. Racjonalne zadłużenie kredytowe w całym roku 2018 pozwalało ograniczyć przedmiotowe ryzyko.

4.8. Ocena zarządzania zasobami finansowymi.

Podmioty Grupy monitorują sytuację swoich klientów poprzez agentów i instytucje windykacyjne. W przypadku powstawania zatorów płatniczych po stronie klientów, podjęte zostaną działania w celu poprawy płynności finansowej, polegające na pozyskaniu środków z leasingu lub kredytu bankowego.

Tabela 13 Analiza porównawcza podstawowych wskaźników płynności.

Wskaźniki płynności	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.	Optymalna wartość
Wskaźnik płynności I	1,28	1,36	1,3-2,0
Wskaźnik płynności II	1,1	1,1	1,0

Wartość wskaźnika bieżącej płynności, który określa stopień wypłacalności jednostek wyniosła 1,28 i pogorszyła się w stosunku do poziomu z ubiegłego roku. Podobnie wskaźnik szybkiej płynności na koniec 2018 r. nie uległ zmianie. Podmioty Grupy zachowały zdolność do regulowania zobowiązań bieżących.

4.9. Informacja o zaciągniętych i wypowiedzianych umowach dotyczących kredytów i pożyczek.

Na dzień 31.12.2018 r. Grupa Kapitałowa zwiększyła zadłużenie z tytułu wykorzystania kredytów o 2.602 tys. zł i wynosiło ono 33.091 tys. zł.

Na dzień 31.12.2018 r. Emitent posiada zadłużenie z tytułu kredytu inwestycyjnego w wysokości 5.400 tys. zł na budowę hali, kredyty w rachunku bieżącym oraz obrotowy na kwotę 17.871 tys. zł.

Umowę o kredyt inwestycyjny w kwocie 12.000 tys. zł zawarto dnia 21.03.2014 r. Końcowy okres spłaty kredytu przypada na dzień 20.03.2021 r., rozpoczęcie spłaty nastąpiło od dnia 30.04.2016 r. Oprocentowanie zostało ustalone na warunkach rynkowych Wibor 3M + marża banku. Umowę zawarto z PKO BP S.A. w Warszawie.

Emitent wykorzystywał przejściowo w ciągu roku środki kredytowe (kredyt w rachunku bieżącym) wynikające z umowy o limit kredytowy wielocelowy. Dostępność limitu w ramach ww. linii kredytowej w wysokości 15.000 tys. zł, zgodnie z aneksem nr 9 z dnia 15.02.2017 r., upływa dnia 15.02.2020 r. Oprocentowanie zostało ustalone na warunkach rynkowych Wibor 1M + marża banku. Umowę zawarto z PKO BP S.A. w Warszawie.

W dniu 21.05.2018 r. Spółka RAFAMET S.A. zawarła umowę o kredyt obrotowy na realizację kontraktu w kwocie 2.500 tys. zł., z mBank S.A. z siedzibą w Warszawie. Umowa została zawarta na warunkach finansowych Wibor1M + marża banku. Okres spłaty kredytu przypada na dzień 20.05.2019 r. Zabezpieczenie kredytu stanowi weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową oraz cesja należności z kontraktu. Zadłużenie z tytułu ww. kredytu na dzień 31.12.2018 r. wynosiło 2.500 tys. zł.

Dnia 24.05.2018 r. Spółka RAFAMET S.A. podpisała z HSBC Bank Polska S.A. aneks nr 19 do umowy z dnia 14.10.2009 r. o udzielenie kredytu w rachunku bieżącym, gwarancji i akredytyw do wysokości 6.000 tys. EUR. Emitent może wykorzystywać niniejszy limit w następujący sposób:

- na gwarancje bankowe do wysokości 6.000 tys. EUR,
- kredyt w rachunku bieżącym do wysokości 1.000 tys. EUR.

Oprocentowanie kredytu w rachunku bieżącym zostało ustalone w oparciu o stawkę EURIBOR 1M + marża bankowa. Prowizje bankowe zostały ustalone w oparciu o ceny rynkowe. Zabezpieczenie umowy stanowią :

- cesje wierzytelności przysługujące Emitentowi z tytułu zawartych kontraktów handlowych,
- poddanie się egzekucji w trybie art.777 § 1 pkt. 5 k.p.c.,
- pełnomocnictwo do rachunków bankowych Emitenta w banku,
- zastaw rejestrowy na Karuzelowym Centrum Tokarskim KCI 600/800,
- cesja praw z polisy ubezpieczeniowej

Określono termin dostępności limitu na dzień 24.05.2019 r.

Zadłużenie z tytułu kredytu w rachunku bieżącym na dzień 31.12.2018 r. wynosiło 0 tys. EUR.

Emitent wykorzystuje również kredyt w rachunku bieżącym na podstawie umowy zawartej z mBank S.A. w Warszawie z późniejszymi aneksami, do kwoty 2.000 tys. zł, z terminem spłaty do dnia 30.08.2019 r.

Umowa została zawarta na warunkach finansowych WIBOR O/N + marża banku, prowizje od kredytu zostały ustalone w oparciu o ceny rynkowe, zaś zabezpieczenie spłaty kredytu stanowią m.in.: weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową Emitenta oraz cesja wierzytelności z kontraktu.

Zadłużenie z tytułu ww. kredytu na dzień 31.12.2018 r. wynosiło 977 tys. zł.

Dnia 27.10.2017 roku Spółka RAFAMET S.A. zawarła aneks nr 18 do umowy o limit wierzytelności z Raiffeisen Bank Polska S.A. do umowy o limit wierzytelności z dnia 29.07.2009 r. Limit wierzytelności został ustalony na dotychczasowym poziomie 8.000 tys. zł, a okres wykorzystania limitu został wydłużony do dnia 15.02.2019 r. Na podstawie niniejszego aneksu Emitent może wykorzystywać przedmiotowy limit na:

- a) gwarancje bankowe: przetargowe, zwrotu zaliczki, dobrego wykonania umowy, rękojmi, płatnicze oraz gwarancje mieszane; w ramach obowiązującego limitu będą wystawiane gwarancje do kwoty 8.000 tys. zł z terminem ważności do dnia 17.04.2020 r., natomiast gwarancje do kwoty 3.500 tys. zł z terminem ważności do dnia 15.04.2022 r.,
- b) walutowe transakcje terminowe do kwoty stanowiącej równowartość 2.000 tys. zł z terminem spłaty do 17.01.2020 r.,
- c) kredyt w rachunku bieżącym w kwocie 2.000 tys. zł z okresem spłaty do dnia 15.02.2019 r.

Zadłużenie z tytułu kredytu w rachunku bieżącym na dzień 31.12.2018 r. wynosiło 168 tys. zł.

Dnia 20.04.2016 r. spółka zależna ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. zawarła umowę o factoring odwrotny z Bankiem Millennium S.A. do wysokości zadłużenia 1.000 tys. zł. Dnia 14.02.2017 r. spółka zależna zawarła aneks, na mocy którego dostępny limit został obniżony do 900 tys. zł, zaś Bank umożliwił wykorzystanie faktoringu do płatności w walucie EUR, gdzie maksymalny cykl rozliczeniowy określony zostanie odrębnie dla każdego dostawcy. Umowa została zawarta na warunkach rynkowych, koszty finansowe WIBOR 1M + marża, okres obowiązywania umowy upływa dnia 06.08.2019 r. Zabezpieczenie umowy stanowi weksel in blanco spółki zależnej oraz hipoteka.

Dnia 25.07.2018 r. ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. zawarła aneks nr 6 do umowy zawartej z Bankiem Millennium S.A. o kredyt złotówkowy w rachunku bankowym do wysokości zadłużenia 6.200 tys. zł. Na mocy niniejszego aneksu ustalono nowy termin spłaty kredytu, który przypada na dzień 06.08.2019 r. Warunki finansowe umowy nie uległy zmianie. Zabezpieczenie kredytu stanowi hipoteka kaucyjna oraz weksel in blanco wraz z deklaracją.

Dnia 14.09.2017 r. ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. zawarła umowę o kredyt złotówkowy obrotowy z późniejszymi zmianami z Bankiem Millennium S.A. w wysokości 3.000 tys. zł. Termin spłaty kredytu został ustalony do dnia 05.08.2019 roku. Zabezpieczenie kredytu stanowi zastaw na zapasach w wysokości 4.800 tys. zł, hipoteka kaucyjna oraz weksel in blanco wraz z deklaracją. Oprocentowanie kredytu zostało ustalone w oparciu o WIBOR 1M + marża banku.

Zadłużenie Odlewni RAFAMET sp. z o.o. z tytułu zaciągniętych kredytów w instytucjach finansowych na dzień 31.12.2018 r. wynosiło 9.820 tys. zł i kształtowało się następująco:

- kredyt w rachunku bieżącym zaciągnięty w Banku Millennium S.A. w Warszawie w kwocie 6.200 tys. zł (stan zadłużenia 5.722 tys. zł),
- pożyczka WFOŚ i GW w Katowicach w kwocie 717 tys. zł (stan zadłużenia 469 tys. zł),
- kredyt obrotowy zaciągnięty w Banku Millennium S.A. w kwocie 3.000 tys. zł (stan zadłużenia 3.000 tys. zł),
- factoring odwrotny z Bankiem Millennium S.A. w kwocie 900 tys. zł (stan zadłużenia 629 tys. zł).

4.10. Informacja o udzielonych pożyczkach.

W 2018 roku Emitent udzielił 27 pożyczek spółce zależnej ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o., ogółem na wartość 5.670 tys. zł. Otrzymano spłatę wyżej wymienionych pożyczek na wartość 6.194 tys. zł.

Na dzień 31.12.2018 r. zadłużenie spółki zależnej z tytułu wszystkich pożyczek zmniejszyło się o 523 tys. zł i wynosiło 3.128 tys. zł. Oprocentowanie pożyczek ustalono w wysokości średniomiesięcznej stopy WIBOR 1M+marża za wyjątkiem pożyczki z 20.12.2017 roku na 1.200 tys. zł, gdzie ustalono oprocentowanie w wysokości średniomiesięcznej stopy 3M+ marża.

4.11. Informacja o udzielonych i otrzymanych poręczeniach i gwarancjach.

W roku 2018 r. Emitent nie udzielił żadnych nowych poręczeń ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o., jak też innym podmiotom:

Tabela 14 Poręczenia udzielone ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. wg stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł).

Kredytodawca /Pożyczkodawca	Data udzielenia poręczenia	Data wygaśnięcia poręczenia	Kwota kredytu poręczenia	Efektywna stopa procentowa [%]	Termin spłaty kredytu/ leasingu
PKO BP S.A.	06.08.2015 r.	31.12.2021 r.	731,0	-	31.12.2021 r.
Millennium Leasing	09.09.2014 r.	09.09.2019 r.	2.000,0	WIBOR 1M + marża	09.09.2019 r.

Na dzień 31.12.2018 r. stan poręczeń udzielonych przez Emitenta spółce zależnej wynosił 2.731 tys. zł.

Emitent na dzień 31.12.2018 r. korzystał z gwarancji bankowych o łącznej wysokości 19.190 tys. zł. Uzyskane gwarancje dotyczyły zabezpieczenia zwrotu zaliczki, dobrego wykonania kontraktu oraz rękojmi, gwarancji, regwarancji przetargowych, a także regwarancji zwrotu zaliczki. Gwarancje bankowe Spółka uzyskała odpowiednio w PKO BP S.A. w Warszawie, Raiffeisen Bank Polska S.A. Oddział w Katowicach (obecnie BGŻ BNP Paribas S.A.) oraz HSBC Bank Polska S.A. Oddział w Katowicach oraz Generali TU S.A.

W porównaniu z końcem roku poprzedniego na dzień 31.12.2018 r. nastąpił wzrost wartości gwarancji bankowych, z których korzystał Emitent o kwotę 2.629 tys. zł.

4.12. Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym, a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na 2018 r.

Emitent nie publikował prognoz dotyczących wyników finansowych Grupy Kapitałowej na 2018 r.

5. OPIS ISTOTNYCH CZYNNIKÓW RYZYKA I ZAGROŻEŃ.

Ryzyko konkurencji

Charakter prowadzonej działalności podmiotów Grupy Kapitałowej RAFAMET i stosunkowo niewielki rozmiar rynku powodują, iż zagrożenie konkurencyjne należy uznać za porównywalne z innymi sektorami przemysłu maszynowego. Największe zagrożenie konkurencyjne występuje ze strony firm włoskich, niemieckich, hiszpańskich i czeskich, które posiadają wieloletnie doświadczenie w działalności na rynku światowym i ugruntowaną pozycję. Istotnym czynnikiem przewagi konkurencyjnej – w ocenie Emitenta – jest elastyczność i szybkość dostosowania oferty produkcyjnej do specyficznych wymogów poszczególnych odbiorców. Istotnym elementem konkurencyjności jest także skuteczne rozpoznanie rynku ostatecznych odbiorców-użytkowników obrabiarek. Emitent w swoich działaniach handlowych na rynkach międzynarodowych korzysta z usług pośredników handlowych i lokalnych agentów, zatem potencjalnym czynnikiem ryzyka jest nietrafny dobór agenta na obsługiwany rynku i ewentualne konsekwencje w zakresie skutecznego konkurowania na danym rynku.

W przypadku ODLEWNI RAFAMET sp. z o.o. konkurencję stanowi kilka odlewni, które posiadają techniczne możliwości do wytwarzania odlewów o podobnym charakterze. Są to odlewnie ze Śremu, Kolušek oraz Krakowa. Konkurencja zagraniczna to przede wszystkim firmy z takich krajów jak Chiny, Indie i Pakistan. Nie można również pominąć producentów z krajów Unii Europejskiej oraz niezwykle dynamicznie rozwijającego się sektora odlewniczego w Turcji.

Ryzyko dotyczące specyfiki działalności operacyjnej i charakteru produktów

Produkcja RAFAMET S.A. ma charakter jednostkowy lub małoseryjny, a zawierane kontrakty charakteryzują się wysoką wartością jednostkową i długim czasem realizacji, co stwarza potencjalne zagrożenie związane z relatywnie wysokim wpływem pojedynczych kontraktów na wyniki finansowe oraz ryzyko niepełnej i nieterminowej realizacji płatności za produkt. Celem minimalizacji powyższego ryzyka w kontraktach stosowany jest etapowy tryb płatności. W przypadku kontrahentów z rynków charakteryzujących się małą wiarygodnością wykorzystywane są akredytywy bankowe. Corocznie istotna część produktów Spółki kierowana jest do odbiorców, których właścicielami są podmioty państwowe (w segmencie kolejowym). Emitent jest w stanie wytwarzać zróżnicowany asortyment obrabiarek, jednakże struktura posiadanego parku maszynowego generalnie jest dostosowana do produkcji obrabiarek o średnich gabarytach (kolejnictwo) oraz wielkogabarytowych (zaplecze przemysłu energetycznego). W przypadku znaczącej zmiany w strukturze popytu na rzecz obrabiarek wielkogabarytowych ograniczeniem w sferze produkcji może być obróbka dużych elementów i ich montaż.

Jednostkowy i małoseryjny charakter produkcji i ograniczenia w elastyczności dostosowania struktury produkcji do zmian popytu mogą powodować wahania przychodów ze sprzedaży i rentowności osiąganey przez Emitenta.

Istotne ryzyko związane jest także z pozyskiwaniem, w skorelowany sposób z procesem produkcyjnym i cyklem finansowania produkcji niektórych istotnych komponentów takich jak: łożyska wielkogabarytowe czy ciężkie odlewy.

Istotnym czynnikiem ryzyka może stać się skumulowanie zamówień od klientów, co może wpływać na czas realizacji zamówienia. Głównym czynnikiem mającym wpływ na czas produkcji pozostaje wydajność spółki zależnej Emitenta – ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. W celu ograniczenia tego ryzyka RAFAMET S.A. podjął działania, mające na celu zwiększenie mocy produkcyjnych odlewni oraz zmianę profilu produkcji tej spółki, polegające na odejściu od produkcji detali lekkich na rzecz skoncentrowania się na produkcji detali ciężkich żeliwa szarego oraz sferoidalnego oraz wprowadzenia na większą skalę produkcji odlewów w oparciu o technologię Lost Foam.

ODLEWNIA RAFAMET sp. z o.o. jest producentem odlewów ciężkich, wykonywanych w dołach formierskich o ciężarze od 15 do 40 ton. Produkcję spółki zależnej cechuje:

- jednostkowość produkcji oraz zmienność konstrukcji produkowanych odlewów,
- konieczność nagromadzenia, przy posiadanych możliwościach technicznych, odpowiedniej porcji metalu o stabilnych właściwościach fizyko-chemicznych,
- wielkogabarytowość form i ryzyko związane z prawidłowym montażem,
- możliwość wystąpienia awarii w trakcie procesu zalewania formy,
- ryzyko wystąpienia problemów jakościowych, dyskwalifikacji odlewu i konieczności wykonania odlewu zamiennego.

Biorąc pod uwagę cykl produkcji od momentu jej rozpoczęcia do chwili wykrycia ewentualnej wady, który wynosi od 2 do 3 miesięcy, istnieje ryzyko nieterminowości dostaw.

Wyprodukowanie odlewu nie spełniającego norm może zatem generować dodatkowe koszty, mogące mieć istotny wpływ nie tylko na wynik finansowy spółki zależnej, ale także na wyniki finansowe całej Grupy Kapitałowej.

Ryzyko rynków zbytu

Podmioty Grupy Kapitałowej sprzedają produkty głównie na rynkach zagranicznych, w krajach o zróżnicowanej sytuacji makroekonomicznej. Cykl zakupów produktów RAFAMET S.A. wiąże się co prawda bardziej z koniecznością odnawiania parku maszynowego użytkowników i nie jest bezpośrednio powiązany z bieżącą koniunkturą, ale dłuższe pogorszenie sytuacji makroekonomicznej w danym kraju stanowi zagrożenie dla uzyskiwania stabilnych przychodów i marż na danym rynku. Emitent prowadzi swoją działalność handlową także na rynkach o podwyższonym ryzyku politycznym i w krajach, wobec których społeczność międzynarodowa wprowadziła ograniczenia swobody obrotu. Zaostrzenie sytuacji politycznej i konieczność uzyskiwania licencji eksportowej stanowią zatem czynnik ryzyka.

Ostatnie lata były dla producentów obrabiarek na świecie okresem trudnym. Portfele zamówień skurczyły się, a dynamika przyrostu nowych zamówień spadła. Sygnały dochodzące z rynków zagranicznych nie wskazują na radykalną poprawę sytuacji i perspektywę wzrostu sprzedaży obrabiarek ciężkich na świecie, dlatego też uważamy, że rok 2019 będzie kolejnym okresem o charakterystyce stagnacyjnej, z wyraźną tendencją do obniżania ogólnego poziomu cen ze skutkiem dla rentowności oraz zaostrzającą się walką konkurencyjną, również ze strony nowych podmiotów na rynku.

Ryzyko kursowe

Wysoki udział sprzedaży eksportowej w przychodach RAFAMET S.A. generuje wysokie ryzyko kursowe, szczególnie istotne w przypadku kontraktów zawartych na dłuższe okresy czasu. Dla ograniczenia ryzyka kontraktów z odbiorcami z krajów o mniej stabilnych walutach, umowy zawierane są w EUR lub USD. Na ograniczenie ryzyka kursowego wpływa realizacja zakupów komponentów i materiałów w walutach sprzedaży wyrobów gotowych (materiały importowane, denominowane stanowią około 33% wartości materiałów ogółem stosowanych w produkcji). Instrumentem ograniczania ryzyka kursowego może stać się zawieranie walutowych transakcji zabezpieczających. Produkcja RAFAMET S.A. w znacznym stopniu opiera się o komponenty, których ceny zależą od kursu EUR. Kompensowanie sprzedaży w EUR z zakupami komponentów do produkcji w EUR ogranicza ryzyko walutowe.

Emitent posiada politykę zarządzania ryzykiem walutowym w RAFAMET S.A.

Ryzyko stóp procentowych.

Działalność podmiotów Grupy Kapitałowej w przypadku zwiększenia finansowania obcego może w przypadku wzrostu rynkowych stóp procentowych wiązać się ze zwiększonymi kosztami finansowymi z tytułu obsługi zaciąganych zobowiązań.

Ryzyko współpracy z instytucjami finansowymi

W strukturze finansowania bieżącej działalności istotną rolę odgrywa finansowanie z wykorzystaniem kredytów bankowych. Istnieje ryzyko, że podmioty Grupy Kapitałowej RAFAMET nie będą w stanie wypełnić wszystkich warunków umów kredytowych (covenants). Powyższy czynnik może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową oraz osiągnięte wyniki.

Ryzyko wzrostu cen materiałów zaopatrzeniowych

Wzrost cen materiałów zaopatrzeniowych w istotny sposób wpływać może na ryzyko wzrostu kosztów produkcji i kształtowania się rentowności, bowiem produkcja ma charakter materiałochłonny, a udział wyrobów hutniczych i komponentów w postaci części maszyn i urządzeń elektrotechnicznych w kosztach produkcji jest wysoki. Emitent zabezpiecza się przed zmianami cen importowanych materiałów zaopatrzeniowych wykorzystując tzw. heging naturalny (dostawę dewiz pozyskanych z eksportu). Kolejnym sposobem na ograniczenie ryzyka wzrostu cen jest dokonywanie zakupu materiałów i usług do produkcji w oparciu o politykę kilku dostawców jednego materiału, usługi i towaru, co powoduje poprawne relacje rynkowe skutkujące możliwością oddziaływania w znacznym stopniu na poziom cen. W przypadku dostawców – monopolistów istnieje duże uzależnienie i mała możliwość oddziaływania na cenę.

Spółka zależna na przestrzeni ostatnich lat obserwuje stały wzrost cen podstawowych surowców do produkcji odlewniczej, czyli surówki odlewniczej, złomu stalowego oraz koksu. Dynamika wzrostu cen jest zmienna, ale trend od kilku lat pozostaje niezmienny. Systematyczny wzrost cen powinien spowodować zwiększony popyt na odlewy, czego rynek nie potwierdził, co sugerowałoby zastosowanie przez dostawców kryterium maksymalizacji zysków. Ten sam proces obserwuje się w przypadku materiałów pomocniczych i uzupełniających, takich jak np. żywice odlewnicze czy pokrycia na formy i rdzenie. Istnieją zatem uzasadnione przesłanki do prognozowania dalszego wzrostu cen, ze względu na ożywienie rynku produkcji stali.

Ryzyko społeczne i pracownicze

Istnieją ograniczenia w pozyskaniu wykwalifikowanych i wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz osób chętnych do podjęcia się prac ciężkich przy spełnianiu optymalnych oczekiwań pracodawcy. Ewentualna utrata wykwalifikowanych pracowników kadry inżyniersko – technicznej, w związku z obniżeniem ustawowego wieku emerytalnego oraz ograniczenia w pozyskaniu nowych pracowników na zastępstwa zatrudnieniowe (wysoka średnia wieku załogi), a także procedury rekrutacji i koszty związane z wdrażaniem nowozatrudnionych pracowników, mogą skutkować spadkiem wydajności pracy i wpływać na efektywność działalności. Niewystarczające kompetencje nowych pracowników i wysoki wskaźnik odejść mogą powodować zdemotywowanie załogi i możliwość wystąpienia konfliktów.

Z uwagi na tendencje panujące na rynku pracy (rynek pracownika) i specyfikę lokalnego rynku pracy (położenie Grupy Kapitałowej na terenie polsko - czeskiego przygranicza, bliskość aglomeracji śląskiej) dostrzega się ryzyko utraty młodszych stażem, ale wysoko wyspecjalizowanych pracowników, a zatem ryzyko utraty przez organizację kluczowych kompetencji. Dla przedsiębiorstwa produkcyjnego, które buduje swoją przewagę konkurencyjną na wiedzy i innowacyjności odpływ wiedzy i umiejętności na rzecz innych podmiotów, w tym konkurencyjnych, jest szczególnie nie wskazany.

W związku z brakiem sformalizowanej polityki w zakresie zaangażowania społecznego (darowizny na cele charytatywne i sponsoring) istnieje ryzyko postrzegania podmiotów GK przez interesariuszy jako niedostatecznie transparentnej w wyborze partnerów społecznych.

Ryzyko związane z otoczeniem makroekonomicznym

Otoczenie gospodarcze charakteryzujące się brakiem oznak możliwego wzrostu koniunktury światowej w branży obrabiarek ciężkich i stabilizacją ilości nowych zamówień na wyroby dla branży kolejowej produkowane przez podmioty Grupy Kapitałowej – to najważniejsze zewnętrzne czynniki wpływające na warunki funkcjonowania tych podmiotów.

Ze względu na specyfikę produktów, na poziom sprzedaży wpływa ogólne tempo wzrostu gospodarczego, a przede wszystkim poziom realizowanych inwestycji (zakupy nowych maszyn). Aktualna sytuacja ekonomiczna wpływa na spadek nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw, co przekłada się na spadek sprzedaży, osiągane wyniki i sytuację finansową. Pogorszenie globalnej sytuacji gospodarczej może negatywnie oddziaływać na sytuację finansową odbiorców i przełożyć się na sytuację finansową podmiotów Grupy Kapitałowej.

Ryzyko niestabilnego otoczenia prawnego

Istnieje ryzyko wdrożenia sankcji gospodarczych na eksport wyrobów do wybranych państw świata lub wskazanych odbiorców, np. firm lub osób (przeciwdziałanie: dywersyfikacja rynków zbytu).

Ryzyko niedostosowania się do wymogów w zakresie ograniczenia emisji

Zidentyfikowano ryzyko niespełnienia w niedługim czasie wymogów w zakresie emisji pyłów z obecnie eksploatowanej kotłowni węglowej (przeciwdziałanie: wspieranie działań mających na celu doprowadzenie gazu ziemnego do miasta Kuźnia Raciborska w latach 2019-2021 i budowa systemu ogrzewania hal fabrycznych w oparciu o ogrzewanie gazowe).

Ryzyka środowiskowe

W obszarze gospodarki wodą występuje ryzyko związane z bezpieczeństwem funkcjonowania systemów technicznych w zakresie wartości zdrowotnych wody do spożycia oraz ilości i jakości zasobów środowiskowych wody. W związku z tym Emitent posiada opracowaną ocenę ryzyka środowiskowego w zakresie podstawowych zasad zarządzania kryzysowego, którego celem jest przygotowanie zasobów i społeczeństwa na wypadek wystąpienia zdarzenia niepożądanego, powodującego zagrożenia dla życia, mienia, środowiska i infrastruktury.

RAFAMET S.A. na bieżąco prowadzi monitorowanie procesów technologicznych, istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska, polegających na bieżącym prowadzeniu obserwacji parametrów technologicznych instalacji oczyszczalni (czas pracy przepompowni ścieków i osadów, rejestracja ilości oczyszczonych ścieków). Stałe monitorowanie i rejestrowanie danych technologicznych pozwala na szybką reakcję w razie wystąpienia nieprawidłowości i natychmiastowe podjęcie prac remontowo-naprawczych i konserwacyjnych. Awarie i niesprawności w oczyszczalni ścieków mogą wystąpić na każdym etapie tego procesu, mogą też powodować różne skutki. Działając zapobiegawczo na wypadek zajścia tych zdarzeń, opracowana została analiza zarządzania ryzykiem środowiskowym dla instalacji oczyszczalni ścieków.

Ryzyko w obszarze poszanowanie praw człowieka i przeciwdziałanie korupcji

W przypadku wystąpienia zjawisk dyskryminacji skutkujących wszczęciem postępowań sądowych przeciwko któremukolwiek podmiotowi GK może wystąpić ryzyko finansowe i wizerunkowe. W naszej ocenie Grupa Kapitałowa jest w małym stopniu narażona na wystąpienie ryzyk we wskazanym obszarze.

W ocenie Zarządu Grupa Kapitałowa jest w średnim stopniu narażona na działanie opisanych czynników ryzyka i zagrożeń.

6. OFEROWANE PRODUKTY, SPRZEDAŻ I RYNKI ZBYTU.

6.1. Produkty i usługi.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. – jednostka dominująca

Rynek kolejowy – obrabiarki (lekkie i ciężkie) dla przedsiębiorstw eksploatujących tabor szynowy

Tokarki podtorowe UGE 180, UGE 300, UGE 400

Cechą charakterystyczną tokarek podtorowych jest wysoka sztywność konstrukcji oraz stabilność geometryczna. Tokarka podtorowa UGE 180, UGE 300 i UGE 400 N są dwusuportowymi sterowanymi numerycznie tokarkami specjalnymi, przeznaczoną do obróbki kół jezdnych zestawów kołowych pojazdów trakcji szynowej. Ich zasadniczym przeznaczeniem jest reprofiliowanie kół pojazdów szynowych, bez konieczności demontażu zestawów kołowych z pojazdu. Zapewnia to radykalne skrócenie czasu wyłączenia pojazdu z ruchu, przez co znacznie wzrasta efektywność jego eksploatacji. Obrabiarki chwalone za wysokie osiągi, zarówno w zakresie wydajności i dokładności obróbki oraz działania wyposażenia pomiarowego.

Tokarki nadtorowe UDA 125, UBF 112

Tokarki nadtorowe przeznaczone są do regeneracji profilu kół pojedynczych zestawów kołowych, tzn. wywiązanych z wózka jezdnego. Mogą być wykonane w wersji przelotowej, umożliwiającej transport zestawu kołowego przez obrabiarkę w linii technologicznej lub w układzie nieprzelotowym, gdzie zestawy kołowe są podawane i odbierane z tej samej strony maszyny. Wysokowydajna obróbka profilu odbywa się w automatycznym cyklu kontrolowanym przez numeryczny układ sterowania sprzężony z cyfrowymi napędami.

Rynek kolejowy – obrabiarki (lekkie i ciężkie) dla przedsiębiorstw eksploatujących tabor szynowy

Tokarka podtorowa tandem 2 UGE 300

Prace nad obrabiarkami typu tandem są odpowiedzią Rafametu na rosnące zapotrzebowanie na maszyny do obróbki profilu jezdnego dla KDP. Tabor ten stawia najwyższe wymagania, dotyczące dokładności obróbki profilu jezdnego kół z powodu zarówno bezpieczeństwa transportu osobowego, jak i komfortu jazdy. Obróbka profilu kół w pojazdach KDP podlega ocenie jej wyników z normami dotyczącymi zależności pomiędzy wszystkimi kołami pojazdu, co implikuje dodatkowe problemy pomiarowo-obróbkowe. Jeżeli obróbka profilu kół odbywa na tokarkach podtorowych, to zestawy kołowe nie wymagają ich wymontowania z pojazdu. Zestawienie dwóch tokarek podtorowych przystosowanych do symultanicznej obróbki czterech kół (dwóch zestawów kołowych zamontowanych w jednym wózku jezdnym) skraca cykl reprofiliowania kół i tym samym czas wyłączenia pojazdu z eksploatacji.

Tokarka cierna przelotowa UFD 140

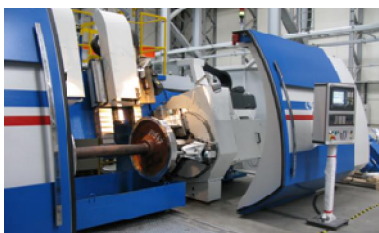
W odpowiedzi na rosnącą konkurencję oraz coraz wyższe wymagania odbiorców w obszarze kolei dużych prędkości, Rafamet podjął decyzję projektu nowej tokarki mającej za zadanie lepiej odpowiedzieć na potrzeby odbiorców niż dotychczas oferowane modele UDA 125 oraz UFB 125. Nowa obrabiarka ma cechować się wydajnością porównywalną do produktów najważniejszych konkurentów Spółki (możliwość skrawania, przy przekroju wióra do 18 mm²) jak również ma być pozbawiona uchwytów szczękowych którym towarzyszy ryzyko ewentualnego skałeczenia koła i w efekcie pęknięć zmęczeniowych.

System laserowego pomiaru zestawów kołowych

Spółka we współpracy z firmą Graw Sp. z o.o. oferuje przejezdne laserowe stanowiska pomiarowe. Skanery laserowe 2D umożliwiają pomiar kilku parametrów geometrycznych kół kolejowych. Specjalistyczne oprogramowanie umożliwia analizę zapisanych obrazów i określenie istotnych parametrów, charakteryzujących m.in. kształt profilu. Dane te, w połączeniu z parametrami badanego pojazdu, mogą służyć do analiz zużycia profilu i prognozowania okresu dalszej eksploatacji poszczególnych pojazdów przed wykonaniem regeneracji profilu. Mogą być również przekazane do systemu sterowania tokarką podtorową, umożliwiając optymalne zaplanowanie procesu regeneracji kół.

Rynek kolejowy – producenci taboru kolejowego i zestawów kołowych

Tokarki nadtorowe UDA 125, UFB 125, UFD 140

Tokarki nadtorowe przeznaczone są do regeneracji profilu kół pojedynczych zestawów kołowych. Mogą być wyposażone albo w klasyczny, zabieraczowy system mocowania zestawów kołowych lub w mechanizm przenoszący napęd za pomocą rolek ciernych.

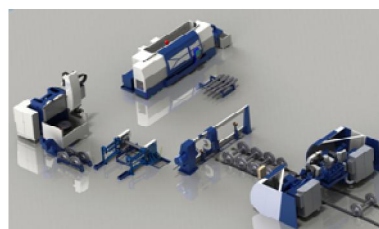
Tokarka do kół KCM 150 S

Tokarka do kół zbudowana jest na bazie jednostojakowej tokarki karuzelowej wyposażonej w jeden suport pionowy, magazyn narzędzi i system chłodzenia narzędzi. W zależności od potrzeb, może być wykonana w konfiguracji umożliwiającej obróbkę wykańczającą otworu piasty koła, obróbkę obręczy, średniowydajną obróbkę całego koła lub - po doposażeniu jej w mocniejszy napęd główny i drugi suport narzędziowy - wysokowydajną obróbkę całego koła.

Tokarka do osi TOK 80 S

Tokarka do osi TOK 80 CNC jest sterowaną numerycznie obrabiarką specjalną przeznaczoną do toczenia osi zestawów kołowych pojazdów szynowych. Zastosowanie sterowania numerycznego pozwala na automatyczną i wydajną obróbkę według programu technologicznego. Można na niej wykonywać obróbkę zgrubną i wykańczającą osi regenerowanych lub nowych.

Prasa do zestawów kołowych

Prasa do zestawów kołowych przeznaczona jest do montażu i demontażu kół i innych elementów jak tarcze hamulcowe i koła zębate z osi zestawów kołowych. Może być wykonana w różnych wariantach: od podstawowej wersji z jednym cylindrem do prostych zastosowań o niskiej wydajności do w pełni zautomatyzowanych konfiguracji z dwoma cylindrami i bogatym wyposażeniem peryferyjnym do wysokowydajnej pracy, w tym w liniach technologicznych.

Frezarka do ram wózków

Frezarka do obróbki ram wózków jezdnych pojazdów szynowych jest frezarką typu Gantry umożliwiającą frezowanie przestrzenne 3-osiowe, wiercenie i inne operacje wykonywane za pomocą narzędzi obrotowych we wszystkich płaszczynach obróbczych. Zastosowanie układu sterowania CNC zapewnia wydajną i automatyczną obróbkę detali według programu.

Rynek wielkogabarytowych obrabiarek jednostkowych (rynek pozakolejowy)

Tokarki karuzelowe trzech serii: KDC, KCI, KCM

Uniwersalne tokarki karuzelowe o szerokim zakresie średnic stołów roboczych od 1.000 mm do 8.000 mm i średnicy toczenia do 13.000 mm, zróżnicowanych prędkościach obrotowych stołu (od 25 do 400 obr./min.) i zróżnicowanym obciążeniu stołu (od 6 do 350 ton). Obrabiarki wyposażone w dodatkowe wrzeciono wiertarsko-frezarskie oraz specjalizowany napęd dla dokładnego kątownego pozycjonowania stołu. Sterowane wyłącznie przez układy sterowania CNC oraz odpowiednio precyzyjne napędy cyfrowe. Obrabiarki posiadają bogate wyposażenie do automatycznej wymiany narzędzi i głowic narzędziowych, jak również do realizacji automatycznego pomiaru narzędzi skrawających i obrabianego detalu.

Frezarki GMC, FBA, HSM

Frezarki bramowe uniwersalne z przesuwym stołem lub przesuwą bramą (Gantry) dla precyzyjnej i wydajnej obróbki różnorodnych detali o dużych wymiarach. Wyposażone w nowoczesne komponenty składowe oraz układy sterowania numerycznego o wszechstronnych możliwościach technicznych i technologicznych. Wyposażone w głowice narzędziowe stałe i przestawne, z napędem wrzeciona o szerokim zakresie regulacji obrotów i wysokiej dokładności biegu wrzeciona.

Ciężkie tokarki poziome TZL, TCE, TCF, TCM

Uniwersalne i specjalizowane tokarki poziome zapewniają precyzyjną obróbkę ciężkich detali. Posiadają budowę modułową, pozwalającą na ich łatwą rozbudowę celem przystosowania do indywidualnych wymagań użytkownika. Wyposażone są w wielopozycyjne głowice rewolwerowe z narzędziami tokarskimi i obrotowymi. Dodatkowy napęd zapewnia dokładne pozycjonowanie kątowne obrabianego detalu, np. dla wykonania prac wiertarskich lub frezarskich. Obrabiarki sterowane są układami CNC i sprzężonymi z nimi napędami regulowanymi cyfrowo. Posiadają precyzyjne systemy pomiaru położenia narzędzia oraz detalu.

Rynek usług wielkogabarytowej obróbki skrawaniem

Firma dysponuje parkiem maszynowym umożliwiającym wykonywanie obróbki wiórowej wielkogabarytowych elementów stalowych i żeliwnych w zakresie toczenia, frezowania, wiercenia, wytaczania. W ramach wolnych mocy przerobowych może zaoferować do 10.000 godzin roboczych.

Remonty i modernizacje obrabiarek

1. Remonty obrabiarek.

Spółka wykonuje remonty obrabiarek produkcji własnej i obcej. W ramach remontu dokonuje się regeneracji podstawowych elementów obrabiarki, takich jak łoża, stojaki, belki suportowe, suporty, itp. Wymienia się elektryfikację i hydraulikę. Wykonuje się nowe szafy sterownicze i agregaty hydrauliczne.

2. Modernizacje obrabiarek.

Modernizacja polega na wyposażeniu obrabiarki w układ sterowania numerycznego CNC, integrujący wszystkie dotychczasowe funkcje robocze, zapewniający skrawanie dowolnej ilości profili, w tym profili ekonomicznych oraz umożliwiającą określenie zużycia profilu i przygotowanie optymalnych danych do skrawania.

Usługi

1. Opracowania dokumentacji konstrukcyjnej na modernizację maszyn i urządzeń produkcji własnej i obcej. Dotyczy to modernizacji w zakresie mechanicznym, hydraulicznym, smarowania oraz elektrycznym wraz z opracowaniem oprogramowania PLC.
2. Opracowania programów technologicznych dla obrabiarek sterowanych numerycznie dla obróbki części.
3. Obróbka detali (zasadniczo w zakresie obróbki wiórowej).
4. Pomiary geometryczne maszyn i urządzeń przy użyciu precyzyjnych urządzeń laserowych.
5. Oprogramowania specjalistyczne do stosowania w produkowanych obrabiarkach.
6. Serwisy i montaż obrabiarek.

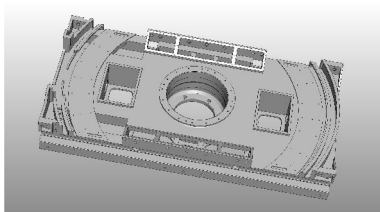
ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. – jednostka zależna

ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. prowadzi działalność w zakresie produkcji i sprzedaży odlewów żeliwnych i modeli odlewniczych oraz usług w zakresie obróbki cieplnej odlewów żeliwnych i konstrukcji stalowych oraz usług w zakresie obróbki wiórowej.

Odlewnia świadczy szeroki pakiet usług od analizy i opracowywania dokumentacji technologicznej, przez wykonywanie modeli, odlewów i ich obróbkę mechaniczną. Oferuje także usługi śrutowania, obróbki cieplnej oraz usługi laboratoryjne.

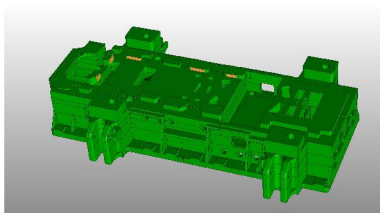
Stabilne własności wytrzymałościowe oraz mało zróżnicowana twardość produkowanych żeliw wpływają na ich doskonałą przydatność na elementy konstrukcyjne wszystkich rodzajów maszyn do obróbki metalu. Również charakterystyczna dla żeliwa odporność na przenoszenie i tłumienie drgań jest jedną z największych zalet tego materiału. ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. specjalizuje się w odlewach wielkogabarytowych wykonywanych w dołach formierskich o wymiarach max. 20000 x 4000 x 2000 mm.

Przemysł maszynowy (odlewy korpusowe)

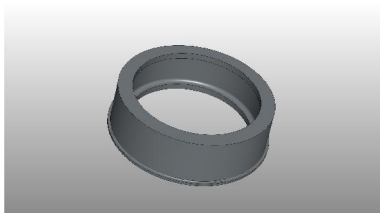
Odlewy produkowane są z żeliwa szarego w gatunkach 200, 250, 300 i 350 wg EN 1561 (w zakresie ciężarowym: 100 – 40000 kg) oraz sferoidalnego w gatunkach 400-18, 500-7, 600-3, 700-2 wg EN 1563 (w zakresie ciężarowym: 100 – 30000 kg). Odlewy wykonywane są na indywidualne potrzeby klientów, bazując na otrzymanej dokumentacji konstrukcyjnej. Spółka oferuje pomoc techniczną w doborze właściwego gatunku żeliwa i optymalizacji konstrukcji, często przy współpracy z Instytutem Odlewnictwa w Krakowie, Akademią Górniczo - Hutniczą w Krakowie i Politechniką Śląską w Gliwicach. Bazą do wykonania odlewu jest drewniany zespół modelowy lub, coraz częściej, model EPS, dla których spółka zależna opracowuje technologię wykonania modelu i formy.

Przemysł motoryzacyjny (matryce)

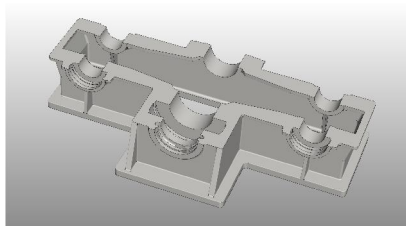
Odlewy produkowane są z różnych gatunków żeliwa szarego i sferoidalnego. Wykonywane są na bazie modeli EPS dostarczanych przez klientów.

Przemysł motoryzacyjny (formy do opon)

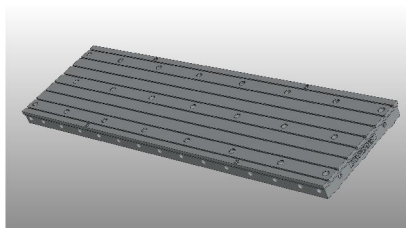
Odlewy wykonywane z żeliwa sferoidalnego w gatunku 400-15 w zakresie ciężarowym od 400 do 2250 kg.

Przemysł okrętowy (korpusty przekładni)

Odlewy wykonywane z żeliwa szarego w zakresie ciężarowym od 200 do 8600 kg. Od 1996 r. stanowią znaczący udział w przychodach ze sprzedaży. Spółka widzi szansę w rozwoju tego asortymentu dzięki uzyskaniu certyfikatu DNV i możliwości rozpoczęcia produkcji odlewów z żeliwa sferoidalnego i pozyskaniu nowych klientów.

Płyty montażowe

Wyrób produkowany z udziałem RAFAMET S.A. (obróbka mechaniczna) i sprzedawany wraz z wyposażeniem (elementy poziomujące, pokrywki, uszczelki). Odbiorcami są kluczowi europejscy producenci wytaczarek. Znajduje zastosowanie jako płyty pomiarowe i testowe.

Usługi modelarskie

Odlewnia specjalizuje się w budowie modeli wielkogabarytowych o złożonym kształcie, przeznaczonych do produkcji jednostkowej i małoseryjnej. Modele i rdzennice wykonywane są z drewna i materiałów drewnopochodnych. Fragmenty narażone na uszkodzenia wykonywane są z tworzyw sztucznych. Dla projektów prototypowych lub małoseryjnych oferuje się wykonanie styropianowych modeli. Wykonywane są także adaptacje i remonty zespołów modelowych dostarczonych przez klienta.

„RAFAMET- SERVICE & TRADE” Sp. z o.o. – jednostka zależna

„RAFAMET- SERVICE & TRADE” Sp. z o.o. prowadzi działalność w zakresie świadczenia usług przemysłowych w obszarach uzupełniających i ułatwiających proceduralnie aktywność Spółki dominującej. Skala działalności tego podmiotu jest bardzo ograniczona. Spółka specjalizuje się w usługach z zakresu serwisu pogwarancyjnego na rzecz różnych podmiotów eksploatujących obrabiarki produkcji RAFAMET S.A. Spółka wykonuje także usługi montażowe oraz remonty obrabiarek i innych urządzeń technicznych. Ponadto „RAFAMET- SERVICE & TRADE” Sp. z o.o. zajmuje się usługami projektowo – konstrukcyjnymi podzespołów obrabiarek oraz usługami tłumaczeniowymi w dziedzinie tekstów technicznych.

PORĘBA MACHINE TOOLS Sp. z o.o. – jednostka zależna

PORĘBA MACHINE TOOLS Sp. z o.o. nie prowadziła działalności w 2018 roku.

6.2. Struktura asortymentowa sprzedaży.

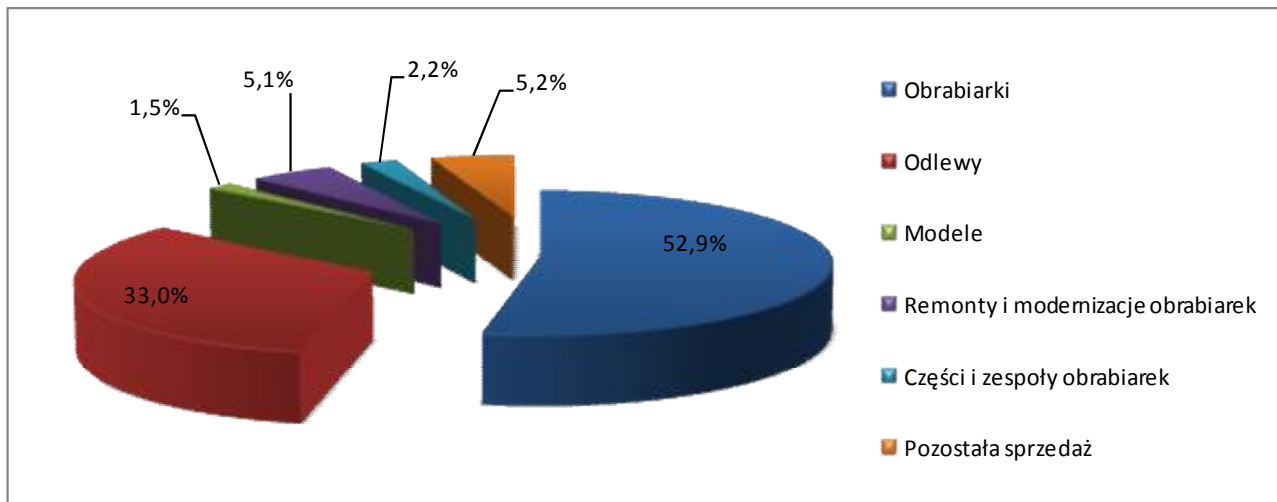
Podstawowym produktem sprzedawanym w 2018 roku, ze sprzedaży którego Grupa Kapitałowa RAFAMET osiągnęła swoje przychody w największej części, stanowiącej prawie 53% całości przychodów, była grupa asortymentowa „obrabiarki i urządzenia”. Grupa Kapitałowa RAFAMET w okresie sprawozdawczym sprzedała o 0,4% mniej nowych obrabiarek i urządzeń niż w 2017 r. Również w grupie „modele” nastąpił 7%-owy spadek sprzedaży, a w grupie „pozostała sprzedaż” - 39%-owy spadek sprzedaży w stosunku do roku poprzedniego. W pozostałych grupach nastąpił wzrost sprzedaży: największy, 116%-owy w stosunku do roku poprzedniego, w grupie „remonty i modernizacje”, w grupie „części i zespoły obrabiarek” zanotowano 67%-owy wzrost, a w grupie „odlewy” nastąpił 31%-owy wzrost sprzedaży w stosunku do roku 2017.

Tabela 15 Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej RAFAMET w 2018 r.

Asortyment	Wykonanie 2017		Wykonanie 2018		Dynamika
	Wartość (tys. zł)	Udział w sprzedaży (%)	Wartość (tys. zł)	Udział w sprzedaży (%)	
Obrabiarki i urządzenia ogółem:	64 478	57,7	64 222	52,9	99,6%
w tym: kraj	7 866		11 196		
eksport	56 611		53 026		
Odlewy ogółem	30 520	27,3	39 990	33,0	131,0%
w tym: kraj	5 25		14 005		
eksport	25 263		25 985		
Modele ogółem:	2 014	1,8	1 871	1,5	92,9%
w tym: kraj	168		977		
eksport	1 846		894		
Remonty i modernizacje obrabiarek ogółem:	2 887	2,6	6 242	5,1	216,2%
w tym: kraj	2 256		1 555		
eksport	631		4 687		
Części i zespoły obrabiarek ogółem:	1 618	1,4	2 707	2,2	167,3%
w tym: kraj	330		560		
eksport	1 288		2 147		
Pozostała sprzedaż ogółem:	10 283	9,2	6 284	5,2	61,1%
w tym: kraj	2 875		3 413		
eksport	7 409		2 871		
Sprzedaż ogółem:	111 800	100	121 316	100	108,5%
w tym: kraj	18 751		31 706		
eksport	93 049		89 610		

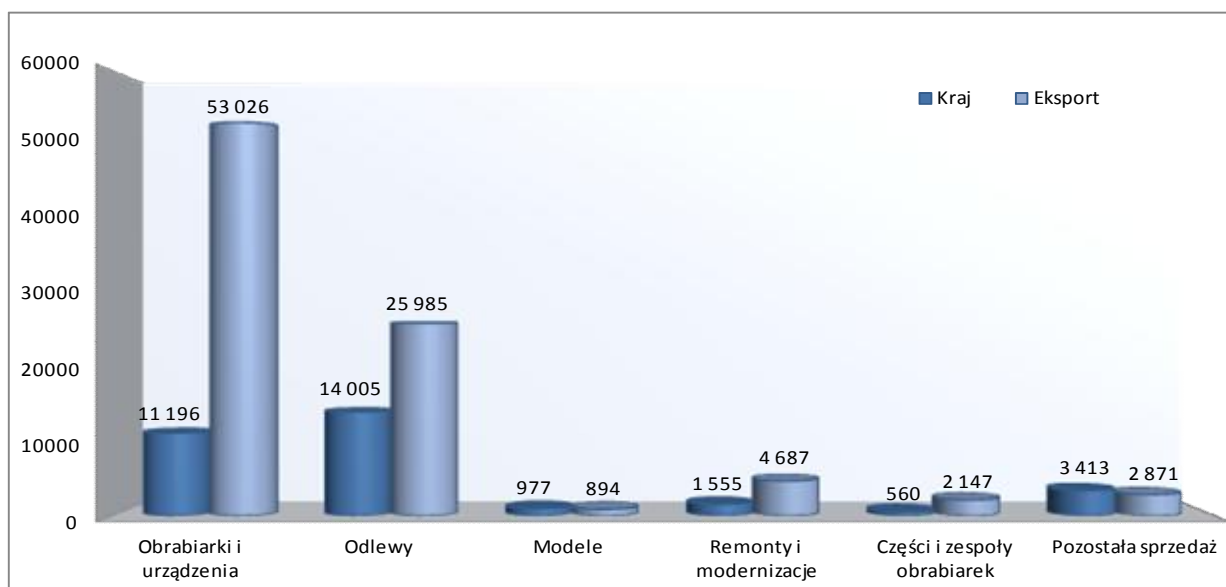
Wykres 3 Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej RAFAMET w 2018 r.

6.3. Informacje o rynkach zbytu z uwzględnieniem podziału na rynki krajowe i zagraniczne.

W 2018 r. Grupa Kapitałowa RAFAMET zrealizowała sprzedaż na ogólną wartość 111.800 tys. zł, co stanowi ponad 8% wzrostu w stosunku do wyniku roku poprzedniego.

Wykres 4 Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej RAFAMET w 2018 r. z uwzględnieniem sprzedaży zagranicznej i krajowej (w tys. zł).

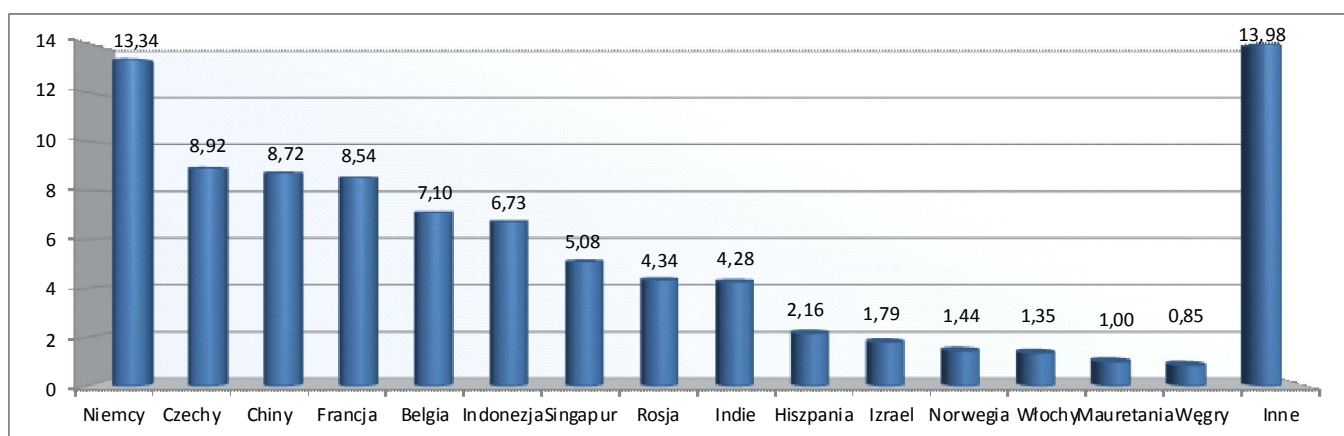
W 2018 r. większą część swoich przychodów podmioty Grupy Kapitałowej RAFAMET zrealizowały na rynkach zagranicznych. Sprzedaż na te rynki w omawianym okresie wyniosła 89.610 tys. zł, co stanowi około 74% ogółu sprzedaży Grupy (w 2017 r. wielkość sprzedaży eksportowej wynosiła 93.049 tys. zł, co stanowiło około 83% ogółu sprzedaży). Największym rynkiem zbytu dla Grupy Kapitałowej były Niemcy, gdzie sprzedaż wyrobów i usług wyniosła 13.339 tys. zł, co stanowi 11% ogółu sprzedaży. Na drugim co

do wolumenu sprzedaży rynku czeskim zanotowano wynik 8.918 tys. zł, czyli 7,4% ogółu sprzedaży. Innymi istotnymi rynkami sprzedaży eksportowej były: Chiny (kwota 8.721 tys. zł, co stanowi 7,2% ogółu sprzedaży), Francja (8.535 tys. zł, co stanowi 7% ogółu sprzedaży), Belgia (7 098 tys. zł, co stanowi 5,9% ogółu sprzedaży) i Indonezja (6.732 tys. zł, czyli 5,5% ogółu sprzedaży).

Tabela 16 Sprzedaż Grupy Kapitałowej RAFAMET w 2018 r. na wybrane rynki.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość w tys. PLN	Udział w sprzedaży ogółem (%)
I.	Sprzedaż ogółem	121 316	100%
II.	Sprzedaż krajowa	31 706	26,1%
III.	Sprzedaż zagraniczna, w tym:	89 610	73,9%
1.	Niemcy	13 339	11,0%
2.	Czechy	8 918	7,4%
3.	Chiny	8 721	7,2%
4.	Francja	8 535	7,0%
5.	Belgia	7 098	5,9%
6.	Indonezja	6 732	5,5%
7.	Singapur	5 080	4,2%
8.	Rosja	4 342	3,6%
9.	Indie	4 275	3,5%
10.	Hiszpania	2 161	1,8%
11.	Izrael	1 789	1,5%
12.	Norwegia	1 443	1,2%
13.	Włochy	1 354	1,1%
14.	Mauretania	998	0,8%
15.	Węgry	849	0,7%
16.	Inne	13 976	11,5%

Wykres 5 Sprzedaż Grupy Kapitałowej RAFAMET w 2018 r. na wybrane rynki (w tys. zł).

Sprzedaż krajowa podmiotów Grupy Kapitałowej RAFAMET w 2018 r. wyniosła 31.706 tys. zł, czyli 26,1% wolumenu sprzedaży ogółem, co oznacza wzrost sprzedaży o około 70% w porównaniu do 2017 r.

7. INFORMACJA O ZAWARTYCH UMOWACH ZNACZĄCYCH.

W 2018 roku zawarto następujące umowy znaczące dla działalności Emitenta:

- umowę z firmą Israel Railways Ltd. z Izraela na dostawę tokarki podtorowej do obróbki kół kolejowych UGE 300N wraz z wyposażeniem, wartość przedmiotu umowy wynosi 1.007.600,00 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 1/2018 z dnia 02.01.2018 r.
- dwie umowy z firmą TATA Ltd. z Wielkiej Brytanii na dostawę czterech sterowanych numerycznie tokarek poziomych marki POREBA typu TRB i TRP o łącznej wartości 1.158.957,50 EUR, przeznaczonych dla TATA STEEL Ltd. Growth Shop z Indii.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 4/2018 z dnia 24.04.2018 r.
- umowę z firmą COLAS Rail z Egiptu na dostawę tokarki kołowej typu UDA 125 N oraz umowę na dostawę tokarki do osi kolejowych typu TOK 80 N, które przeznaczone są dla metra w Kairze; łączna wartość przedmiotu umowy wynosi 1.622.100,00 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 5/2018 z dnia 08.05.2018 r.
- umowy z firmą PT. Eltran Indonesia z Indonezji na dostawę tokarki kołowej UBF 112 N i tokarki do osi TOK 80 N w ramach projektu Palembang LRT; łączna wartość przedmiotu umowy wynosi 1.567.483 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 9/2018 z dnia 28.05.2018 r.
- aneks nr 19 zawarty z HSBC Bank Polska S.A. do umowy o kredyt w rachunku bieżącym, gwarancje i akredytywy z dnia 14.10.2009 r.; przedmiotem umowy było udzielenie kredytu w rachunku bieżącym oraz gwarancji do wysokości określonego limitu 6.000.000,00 EUR, a w aneksie nr 19 został określony nowy termin dostępności limitu na dzień 24.05.2019 r.
O zawarciu aneksu Emitent informował raportem bieżącym nr 12/2018 z dnia 04.06.2018 r.
- aneksy do umów z bankiem Millennium S.A. przez spółkę zależną ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o.:
  - 1) aneks do umowy o kredyt obrotowy w wysokości 3.000.000,00 zł; okres kredytowania upływa w dniu 05.08.2019 r.,
  - 2) aneks do umowy o kredyt w rachunku bieżącym w wysokości 6.200.000,00 zł; okres kredytowania upływa w dniu 06.08.2019 r.Łączna kwota zaangażowania kredytowego spółki zależnej w banku Millennium S.A. na dzień przekazania informacji do publicznej wiadomości wynosiła 9.200.000,00 zł.
O zawarciu aneksu Emitent informował raportem bieżącym nr 18/2018 z dnia 27.07.2018 r.

- umowę z firmą Voith Turbo GmbH & Co. KG z Niemiec na dostawę tokarki kołowej typu UFB 125N, która jest przeznaczona dla zakładu w Kilonii; łączna wartość przedmiotu umowy wynosi 930.000,00 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 22/2018 z dnia 28.09.2018 r.
- umowę z firmą Hebei K.N.T. Technology Development Co., Ltd z Chin na dostawę tokarki kołowej typu UFB 125N, która jest przeznaczona dla Metra w Pekinie; wartość przedmiotu umowy wynosi 870.000,00 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 23/2018 z dnia 13.11.2018 r.
- umowę z firmą Tangshan Baichuan Intelligent Machine Co., Ltd. z Singapuru na dostawę tokarki kołowej UDA 125 N oraz tokarki podtorowej typu tandem 2 UGE 180 N; łączna wartość przedmiotu umowy wynosi 2.321.200,00 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 25/2018 z dnia 21.12.2018 r.

8. INWESTYCJE

8.1 Inwestycje kapitałowe.

Opis inwestycji kapitałowych zawarto w notach do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

8.2 Inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe.

Nakłady na działalność inwestycyjną w Grupie Kapitałowej RAFAMET w 2018 r. wyniosły 6.705 tys. zł, a najważniejsze zadania zrealizowane w 2018 r. to:

1) zakup maszyn,

W roku 2018 zakończono budowę wiertarko-frezarki WFA 3-200 CNC, na którą nakłady wyniosły 5.747 tys. zł. i przekazano ją do użytkowania w ramach leasingu zwrotnego. Rozpoczęto także budowę suwnicy pomostowej wraz z torowiskiem w hali odlewów ciężkich, na co wydatkowano kwotę 841 tys. zł. W trakcie montażu jest oczyszczarka odlewów STEM i nakłady na ten cel w roku 2018 wyniosły 793,3 tys. zł. Dokonano również wykupu z leasingu Tokarki Karuzelowej KCI 250/350 za kwotę 52 tys. zł.

2) modernizacja maszyn i urządzeń,

Rozpoczęto budowę tokarki poziomej TRB 135N. Nakłady na ten cel w roku sprawozdawczym wyniosły 1.175,8 tys. zł. Poniesiono także nakłady na modernizację niżej wymienionych maszyn i urządzeń:

– frezarki bramowej LINE	505,6 tys. zł
– wiertarko-frezarki WFM 100 N	462,9 tys. zł
– tokarki karuzelowej KCI500CNC	252,4 tys. zł

– instalacji solarnej	131,3 tys. zł
– rozdzielnic	119,6 tys. zł
– przesiewacza wibracyjnego	75,1 tys. zł
– maszyny pomiarowej KMZ-S	84,0 tys. zł
– centrum obróbczego SHW	31,7 tys. zł
– podstacji „B”	39,5 tys. zł
– mieszarko-nasypywarki	27,9 tys. zł
– hydro-oczyszczarki OW-62	19,3 tys. zł
– systemu monitoringu	16,3 tys. zł
– pieca tyglowego indukcyjnego średniej częstotliwości	15,6 tys. zł
– odpylanie linii regeneracji	13,2 tys. zł

3) remont i modernizacja obiektów budowlanych i infrastruktury,

Zmodernizowano elewację wschodnią ogrodzenia ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. za kwotę 169,7 tys. zł oraz budynek podstacji elektrycznej za kwotę 30,5 tys. zł. Dodatkowo wydatkowano kwotę 50 tys. zł na modernizację hali obróbki RAFAMET S.A., gdzie wykonano pole odkładcze. Na potrzeby wydziału obróbki zgrubnej odlewni wykonano stół pomocniczy za kwotę 14,1 tys. zł.

4) zakup urządzeń i narzędzi

Główną pozycję wydatków stanowił zakup dla odlewni narzędzi pneumatycznych i elektronarzędzi, wydatkowano na ten cel kwotę 128,1 tys. zł. Dodatkowo zakupiono wentylatory WPS za kwotę 38,9 tys. zł. Zakupiono także nagrzewnice wodno-powietrzne o wartości 26,5 tys. zł oraz pralkę za 0,8 tys. zł. Pozostałe nakłady w wysokości 21,5 tys. zł dotyczyły niezbędnego wyposażenia dla wydziałów odlewni.

5) zakup sprzętu komputerowego i środków łączności,

Za kwotę 122 tys. zł zakupiono komputery, monitory, laptopy. Na urządzenia wielofunkcyjne, niszczarki, czytniki i drukarki wydatkowano kwotę 9 tys. zł., zaś na programy i licencje 60,2 tys. zł, a na system kopii zapasowej 12 tys. zł. Dodatkowo na środki łączności wydatkowano 16,9 tys. zł.

6) wykonanie i modernizacja środków związanych z produkcją odlewniczą,

Wykonano modernizację skrzyń odlewniczych zespołów modelowych oraz oprzyrządowanie odlewnicze.

7) zakup środków transportu (samochodów osobowych),

8) zakup aparatury kontrolno pomiarowej,

9) wyposażenie pomieszczeń biurowych.

8.3 Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków, z uwzględnieniem możliwych zmian w strukturze finansowania tej działalności.

Do końca pierwszego półrocza br. w RAFAMET S.A. zostanie przeprowadzona, dla potencjalnej inwestycji pod nazwą „Budowa linii technologicznej do produkcji kół kolejowych i zestawów kołowych w Kuźni Raciborskiej”, analiza rynku podaży i popytu dla tego przedsięwzięcia oraz analiza jego efektywności ekonomicznej. Zarząd RAFAMET S.A. w ramach studiów nad strategicznymi opcjami rozwojowymi Spółki wskazał na biznesowy segment produkcji kół kolejowych oraz zestawów kołowych jako na kompatybilny z aktualnym profilem biznesowym Spółki i postanowił przeprowadzić analizę celowości i zasadności tego pomysłu rozwojowego. Rozważana będzie koncepcja realizacji tego zamiaru inwestycyjnego w oparciu o spółkę celową (SP) oraz objęcia inwestycji regulacjami dotyczącymi Specjalnych Stref Ekonomicznych dających możliwość odliczenia od podatku CIT do 25% kwalifikowanych wydatków dokonanych na takie przedsięwzięcie (dotyczy inwestycji o wartości powyżej 80 mln złotych zlokalizowanych w województwie śląskim). Analizowana będzie również możliwość uzyskania wsparcia ze strony Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (wybrane prace badawczo – rozwojowe).

W roku 2019 inwestycje maszynowe będą skoncentrowane na wytworzeniu na własne potrzeby tokarki poziomej typu TRB 155 N (w miejsce odsprzedanej z parku maszynowego obrabiarki TOK 90 N), rozpoczęcia produkcji obrabiarki KKB 150 N (potencjalny element nowej linii technologicznej) oraz przeprowadzenie kilku istnych modernizacji w parku maszynowym Spółki.

Kontynuowane będą również długoterminowe inwestycje własne pod nazwami: Frezarka Bramowa GMC 320 CNC typu Gantry oraz Karuzelowe Centrum Obróbcze KCI 500 CNC - z terminami realizacji na lata 2019-2022. Wzmacnianie biznesu charakteryzującego się szybkim obrotem gotówkowym zawsze było w sferze zainteresowań Spółki, jako przeciwwaga dla biznesu budowy i sprzedaży wielkogabarytowych, jednostkowych obrabiarek, który charakteryzuje się bardzo wydłużonymi cyklami produkcji oraz rotacją należności. Biznes nie wymagający bieżących nakładów materiałowych jest pożądanym uzupełnieniem profilu sprzedażowego RAFAMET S.A.

Inwestycja kapitałowa Emitenta z lat ubiegłych polegająca na zawiązaniu spółki joint venture na rynku chińskim pod firmą Hebei Rafamet Machinery Co., Ltd., w roku 2019 rozpocznie swoją działalność operacyjną w związku z uzyskaniem w 2018 roku tzw. licencji na prowadzenie działalności gospodarczej wydawanej przez administrację państwową w Chinach.

Budowanie oddzielnej marki obrabiarkowej dla tokarek poziomych POREBA odbywa się przy korzystaniu z firmy POREBA MACHINE TOOLS Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej. Była to trafna inwestycja roku 2016, przynosząca nam już obecnie od kilku do kilkunastu milionów złotych przychodów ze sprzedaży rocznie.

ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. w roku 2018 w oparciu o finansowanie leasingowe zakupi nową suwnicę o nośności 8 t., która zostanie zamontowana w składzie modeli oraz śrutownicę hakową typ H35'25/T/4W2C/MS/10T/WG, która zlokalizowana będzie w oczyszczalni odlewów. Wartość tych obecnie realizowanych inwestycji wynosi łącznie 1.540 tys. zł. Zakres inwestycji może ulec zwiększeniu w przypadku pozyskania europejskich funduszy pomocowych na przedsięwzięcia badawczo – rozwojowe nowych materiałów i technologii odlewniczych, które mogą być przedmiotem wniosków o dofinansowanie w roku 2018.

9. ZAOPATRZENIE.

Podmioty Grupy Kapitałowej posiadają dobrze rozwiniętą i zdywersyfikowaną bazę dostawców dla grupy materiałów i usług o strategicznym znaczeniu dla produkcji. Wartość zakupu tych materiałów w wartości zakupów ogółem wynosi 63,00%, ich udział w wartości przychodów ze sprzedaży stanowi 29,23%, zaś udział kosztów zakupu ogółem w wartości sprzedaży wynosi 46,40%.

Udział wartości zakupów poszczególnych kategorii w wartości sprzedaży i w zakupach ogółem kształtuje się następująco:

Tabela 17 Struktura udziału kosztów zakupów Grupy Kapitałowej RAFAMET w 2018 r.

L.p.	Kategoria	Udział wartości zakupów	
		w wartości sprzedaży	w wartości zakupów ogółem
1.	Materiały wsadowe i formierskie	11,18%	24,09%
2.	Odlewy, odkuwki i inne materiały hutnicze	1,33%	2,87%
3.	konstrukcje spawane i usługi obróbcze	2,47%	5,33%
4.	Sterowania i napędy oraz osprzęt elektryczny	4,48%	9,65%
5.	Aparatura i osprzęt hydrauliki siłowej	1,77%	3,81%
6.	Łożyska, prowadnice i przekładnie śrubowe	1,03%	2,22%
7.	Reduktory i komponenty mechaniczne	3,88%	8,37%
8.	Narzędzia i elementy złączne	1,80%	3,88%
9.	Opakowania, farby i usługi produkcyjne	1,29%	2,78%
10.	Pozostałe kategorie	17,17%	37,00%
		46,40%	100,00%

Wysokie wskaźniki w pozycji „pozostałe kategorie” wynikają z faktu, że znaczna część zakupów (modeli, odlewów żeliwnych i usług), realizowana jest pomiędzy podmiotami Grupy Kapitałowej, gdzie dostawcą jest ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o.

W każdej kategorii produktów podmioty Grupy współpracują z wieloma dostawcami, więc nie występuje ryzyko uzależnienia od żadnego z nich.

Główni dostawcy kluczowego asortymentu w 2018 r.:

- SQ Polska Skawina - żywice i utwardzacze,
- „ANA” Katowice - złom,
- „JAK” Sp. z o.o. Warszawa - żelazokrzem i surówki.

- „EMSTAL” Dąbie - odkuwki i materiały stalowe,
- „STAL – TRANS” Piekary Śląskie - wyroby walcowane,
- PPHU „KON- BUD” Motkowice - osłony i konstrukcje,
- „KMTM” S.C. Racibórz - konstrukcje spawane i wypałki,
- „SIEMENS” Sp. z o.o. - sterowania i napędy,
- ZPAS Przygórze S.A. - szafy sterownicze i osłony
- „ELEKTROART” Racibórz – aparatura elektryczna,
- APS - linały pomiarowe,
- „ARGO-HYTOS” Sp. z o.o. Zator – zasilacze i elementy hydrauliki siłowej,
- „HYDAC” Sp. z o.o. - zasilacze i elementy hydrauliki siłowej,
- NORMAPRESS - armatura hydrauliczna
- „MARAT” Sp. z o.o. Rybnik - łożyska i chłodziwo,
- TLC Łożyska sp. j. – łożyska i pasy,
- MAY FRAN International – komponenty mechaniczne,
- KABELSCHLEPP Sp. z o.o. – osłony i transportery,
- BEFARED - zespoły napędowe, części maszyn,
- „SANDVIK Polska” Sp. z o.o. – płytki skrawające,
- Centrala Techniczna „ELTECH” Sp. z o.o. - narzędzia i płytki skrawające.
- RAFAMET SERVICE & TRADE Sp. z o.o. – tłumaczenia i usługi serwisowe,
- FRB Bandurski – fundamenty,
- Polska Grupa Górnicza S.A. – węgiel energetyczny.

W 2018 r. udział żadnego dostawcy w zaopatrzeniu nie przekroczył 10% przychodów ze sprzedaży ogółem oraz żaden dostawca nie ma poza handlowymi żadnych powiązań formalno – prawnych z podmiotami Grupy.

10. BADANIA I ROZWÓJ, ZARZĄDZANIE JAKOŚCIĄ.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. i ODLEWNIĄ RAFAMET Sp. z o.o.

A. Projekty badawczo-rozwojowe.

Tabela 18 Projekty badawczo - rozwojowe.

Lp.	Tematyka
1.	Opracowanie dokumentacji konstrukcyjnej i oprogramowania obrabiarki portalowej z napędem ciernym do obróbki zestawów kołowych UFD 140 N
2.	Opracowanie dokumentacji konstrukcyjnej mechanicznej tokarki kłowej sterowanej numerycznie TCM 130 x 13m
3.	Opracowanie dokumentacji konstrukcyjnej mechanicznej specjalnej wersji obrabiarki TCG 135N umożliwiającej obróbkę profili jezdnych zestawów kołowych
4.	Prace nad dokumentacją konstrukcyjną rodziny dwusupportowych, wysokowydajnych tokarek karuzelowych do produkcji kół kolejowych typu KKB 150 N
5.	Prace nad dokumentacją konstrukcyjną urządzenia pomiarowego do zestawów kołowych
6.	Wyłonienie z rynku kwalifikowanego dostawcy elektrowrzecion i głowic narzędziowych, oraz przygotowanie koncepcji ich zabudowy dla obrabiarek typów GMC i KDC
7.	Wyłonienie z rynku kwalifikowanego dostawcy elektrowrzecion i głowic narzędziowych oraz przygotowanie koncepcji przystawek narzędziowych dla tokarek TCF
8.	Opracowanie koncepcji i wdrożenie systemu zbierania, magazynowania i analizowania informacji na temat stanu maszyny (parametry pracy, błędy, awarie, itp.) podczas całego okresu jej eksploatacji
9.	Opracowanie koncepcji i wprowadzenie do oferty systemu przepływu informacji pomiędzy oferowanymi urządzeniami opartego o reguły IoT - Internet of Things
10.	Badania własności fizyko-chemicznych i struktur produkowanych odlewów dla poprawienia ich jakości, a także dla optymalizacji procesu topienia metali
11.	Prace nad wdrożeniem systemu komputerowego do wspomagania procesu wytopu metalu
12.	Ograniczenie wielkości układów wlewowych oraz eliminacja zasilaczy egzotermicznych w technologii traconego modelu styropianowego
13.	Opracowane zmodyfikowanych receptur gwarantujących właściwe parametry wytrzymałościowe masy formierskiej i optymalne zużycie surowców
14.	Prace nad podniesieniem jakości i efektywności produkcji odlewów obudów przekładni oraz opraw łożysk dla przemysłu okrętowego

Nakłady osobowe (wynagrodzenia) na prace badawczo – rozwojowe wyniosły 2.125 tys. zł.

B. Wartości niematerialne i prawne.

Tabela 19 Wartości niematerialne i prawne.

Lp.	Temat	Koszty w tys. zł
1.	Zakup dokumentacji konstrukcyjnej TCM 130/150/180	60,0
2.	Zakup dokumentacji konstrukcyjnej TCF 200	18,0
3.	Zakup dokumentacji KKB 150N	456,0
4.	Rejestracja międzynarodowa znaku towarowego POREBA	4,94
5.	Wykonanie analizy RAMS dla TOK 80N i UBF 125N	43,2
6.	Przedłużenie ochrony znaku towarowego RAFAMET	0,4
7.	Usługi kancelarii patentowej	8,29
8.	Usługi kancelarii patentowej w USA	1,75
	Ogółem	592,58

C. Nakłady inwestycyjne

Nakłady inwestycyjne w ramach działalności badawczo – rozwojowej w 2018 r. wyniosły 761 tys. zł.

Razem wydatki na badania i rozwój w 2018 r. wynosiły 3.478,58 tys. zł.

D. Instytucje współpracujące.

Instytucje współpracujące to m.in.: dostawcy wyposażenia, materiałów, komponentów oraz oprogramowania, klienci, szkoły wyższe (Politechnika Śląska w Gliwicach), Instytut Materiałów Inżynierskich i Biomedycznych Politechniki Śląskiej w Gliwicach, Instytut Odlewnictwa w Krakowie, biura projektowe, Urząd Patentowy RP.

Zintegrowany System Zarządzania (ZSZ) i Wewnętrzny System Kontroli (WSK)

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jakość, działania pro jakościowe realizowane są w toku produkcji przez powołane do tego służby i komórki organizacyjne. Rola Kontroli Jakości polega na inicjowaniu przedsięwzięć jakościowych i nadzorowaniu zgodności działań z ustalonymi procedurami postępowania przyjętego w Systemie Zarządzania Jakością opartego aktualnie o normę PN-EN ISO 9001:2015.

Kontrola Jakości pełni w Spółce wiodącą rolę w zabezpieczaniu wymaganej jakości produkcji, a w szczególności w:

- a) zapewnieniu warunków organizacyjnych i technicznych dla stałego podnoszenia jakości produkowanych wyrobów,
- b) dostarczaniu wyrobów zgodnych z wymaganiami i oczekiwaniami odbiorców.

Działania korekcyjno - zapobiegawcze inicjowane są przez Kontrolę Jakości w oparciu o wyniki:

- jakościowe uzyskiwane w toku technologicznym produkcji (wyniki prób i badań),
- ekonomiczne przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem kosztów jakości,
- rewizji funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Zarządzania,
- badań jakości typu,
- analiz i badań sfery poprodukcyjnej.

W celu zapewnienia warunków organizacyjnych i technicznych dla stałego podnoszenia jakości produkowanych wyrobów zmodernizowano stanowisko pomiarów na wydziale obróbki mechanicznej. Stanowisko kontrolne pozwala sprostać coraz bardziej wygórowanym maszynowym normom odbioru obrabiarek i stale rosnącym oczekiwaniom klientów.

Na stanowisku wyposażonym w wielkogabarytowe precyzyjne stoły: granitowy oraz żeliwny, na odizolowanym, nieprzenoszącym drgań fundamencie usytuowano precyzyjną maszynę pomiarową Mauser KMZ-S 121210. Współrzędnościowa maszyna pomiarowa (CMM *coordinate measuring machine*) - retrofit przeprowadzony we współpracy z firmą Oberon 3D, wyposażona jest w trzy systemy pomiarowe do pomiaru w trzech osiach współrzędnych XYZ oraz indeksowaną głowicę pomiarową Renishaw PH10M. Głowica indeksowana, sterowana silnikiem, jest przeznaczona do pozycjonowania sondy pomiarowej w jednym z 720 położeń - pomiary mogą być przeprowadzane pod wieloma kątami. Dzięki napędom i komputerowi z dedykowanym oprogramowaniem PolyWorks umożliwia pomiary w trybie automatycznym CNC (Computerized Numerical Control). Pomiary maszyną współrzędnościową charakteryzują się dużą precyzją i obiektywnością. Jedną z zalet tej techniki pomiarowej jest wykonywanie pomiarów różnych przedmiotów o skomplikowanych kształtach, których nie można precyzyjnie zmierzyć za pomocą podstawowych przyrządów warsztatowych.

Wdrożono narzędzie pomiarowe nowej generacji – laser tracker AT 402, światowego lidera w tym segmencie - firmy Leica. Laser tracker AT 402 jest przenośną współrzędnościową maszyną pomiarową umożliwiającą pomiary na odległości nawet do 80 m. Maszyna pomiarowa, ramię pomiarowe Cim Core oraz laser tracker tworzą szereg nowoczesnych narzędzi pomiarowych pozwalających na precyzyjne obiektywne pomiary detali od pojedynczych mikrometrów do dziesiątków metrów - zastępując tradycyjne narzędzia, takie jak liniowe przyrządy pomiarowe, mikroskopy i struny pomiarowe, piony ciężarkowe i teodolity.

Wdrożone w Spółce systemy zarządzania zgodne z poniższymi normami zapewniają pełny nadzór nad projektowaniem, wytwarzaniem, kontrolą obrotu obrabiarkami i narzędziami mechanicznymi oraz prowadzoną działalnością usługową w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji obrabiarek i narzędzi mechanicznych do obróbki metalu oraz obróbką mechaniczną elementów metalowych.

Tabela 20 Zintegrowany system zarządzania w RAFAMET S.A.

L.p	Certyfikat zgodności z normą	Jednostka certyfikująca	Akredytacja	Numer certyfikatu	Data nadania	Data ważności certyfikatu	Data przyznania pierwszego certyfikatu
1.	ISO 9001:2015 (jakość)	Bureau Veritas Certification	UKAS Management Systems	PL 007091/U	29.05.2017	29.05.2020	26.11.1996
2.	ISO 14001:2015 (środowisko)	Bureau Veritas Certification	UKAS Management Systems	PL 007091/U	29.05.2017	29.05.2020	03.06.2011
3.	PN-N 18001:2004 (bhp)	Bureau Veritas Certification	Polskie Centrum Akredytacji	PL 007093/P	29.05.2017	29.05.2020	03.06.2011
4.	Art. 11 ust. 2 ustawy z 29.11.2000 (o obrocie z zagranicą)	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.	Polskie Centrum Akredytacji	W-81/9/2018	21.02.2018	20.06.2019	16.07.2007

Zintegrowany system zarządzania to udokumentowany i spójny system zarządzania spełniający od 1996 roku wymagania normy ISO 9001 w zakresie jakości, a od 2011 roku dodatkowo wymagania normy ISO 14001 w zakresie ochrony środowiska oraz normy PN-N-18001 w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Jego wdrożenie umożliwiło skuteczne i równoczesne zarządzanie wieloma podsystemami, poprzez ustanowienie i realizację jednolitej polityki. W 2017 r. dostosowano zintegrowany system zarządzania do nowych norm: ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015, a międzynarodowa jednostka certyfikująca Bureau Veritas Certification przeprowadziła recertyfikację systemu i w 2018 roku potwierdziła jego skuteczność. Pozytywne były również wyniki auditów strony drugiej przeprowadzone przez współpracujące ze Spółką firmy: Siemens, Naval Group, Alstom, Michelin, Damen Marine Components, co zaowocowało przyjęciem RAFAMET S.A. do grona ich kwalifikowanych dostawców i dało możliwość dalszej współpracy.

ZSZ umożliwia sprzedaż wyrobów i usług o jakości spełniającej oczekiwania klientów przy zachowaniu bezpiecznych warunków pracy, racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Przejawia się to w prowadzeniu działalności w sposób zgodny z przepisami prawa, w tym prawa miejscowego oraz decyzjami i pozwoleniami miejscowych urzędów, w szczególności w zakresie wytwarzania i postępowania z odpadami, emisji do powietrza czy pozwoleniem wodno-prawnym. Zgodnie z dokumentacją systemu prowadzone są pomiary geometrii detali własnych oraz wszystkich dostarczonych w ramach kooperacji, pomiary geometrii i parametrów elektrycznych wpływających na bezpieczeństwo użytkowania, a także głośności wszystkich produkowanych obrabiarek. Prowadzone są również pomiary obrabiarek i urządzeń w ramach usług klientów, systematyczne pomiary w zakresie wielkości emisji substancji do powietrza, badania jakości odprowadzanych ścieków, badania fizykochemiczne i mikrobiologiczne pobieranej wody. Wszystkie przyrządy pomiarowe, którymi dokonywane są pomiary okresowo są sprawdzane w celu zapewnienia ciągłości pomiarowej z wzorcami krajowymi. Procesy produkcyjne prowadzone są w taki sposób, aby maksymalnie ograniczyć powstawanie uciążliwych dla środowiska zanieczyszczeń. Powstające w toku produkcji oraz podczas montażu maszyn u odbiorców odpady są segregowane i ściśle ewidencjonowane, a tam gdzie jest to możliwe, powtórnie wykorzystywane. Kryteria środowiskowe oraz bezpieczeństwa i higieny pracy uwzględniane są również podczas realizacji zakupów i współpracy z podwykonawcami oraz odbiorcami. W zakresie dostaw dba się, aby stosowane substancje i mieszaniny chemiczne były ewidencjonowane i posiadały aktualne karty charakterystyki substancji chemicznych, a z dostawcami uzgadniane są zasady dotyczące postępowania z opakowaniami po substancjach niebezpiecznych. W zakresie produkcji, a także zakupu maszyn i urządzeń, brane są pod uwagę: energooszczędność, minimalizacja hałasu i wymagania w zakresie stosowanych substancji. Z usługodawcami ustalane są zasady postępowania z odpadami, a także podejmowane są działania mające na celu obniżenie opłat środowiskowych, np. poprzez zmniejszenie kosztów wywozu odpadów (segregacja i eliminacja pustych przebiegów maszyn poprzez lepsze planowanie produkcji).

Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. w 2018 roku przeprowadziło audit nadzoru funkcjonującego w Spółce Wewnętrznego Systemu Kontroli i oceniło zgodność z wymaganiami zawartymi w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 29.11.2000 r. o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu stra-

tegicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. System ten reguluje zasady obrotu z zagranicą towarami o znaczeniu strategicznym, określa sposób ewidencji eksportu, importu i tranzytu, wymaga poznania i weryfikacji zagranicznego partnera, dokładnego określenia parametrów technicznych towaru będącego przedmiotem obrotu oraz posiadania wiedzy na temat właściwego wykorzystania towaru. Posiadając własny Wewnętrzny System Kontroli będący fragmentem szerszego systemu łączącego polskie przedsiębiorstwa, polskie instytucje rządowe i organizacje międzynarodowe ustalające reguły i zasady handlu, RAFAMET S.A. jest w stanie chronić swój handlowy interes oraz swój wizerunek w oczach partnerów zagranicznych.

W spółce zależnej ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. w okresie sprawozdawczym po przeprowadzeniu audytu recertyfikującego w dniu 11.09.2018 r. został wystawiony certyfikat zgodności Zintegrowanego Systemu Zarządzania z normami ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015. Zakres certyfikacji to: produkcja i sprzedaż odlewów żeliwnych oraz usług z nimi związanych. Certyfikat wydany jest przez Bureau Veritas Polska Sp. z o.o. i jest ważny do 10.09.2021 r.

11. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA.

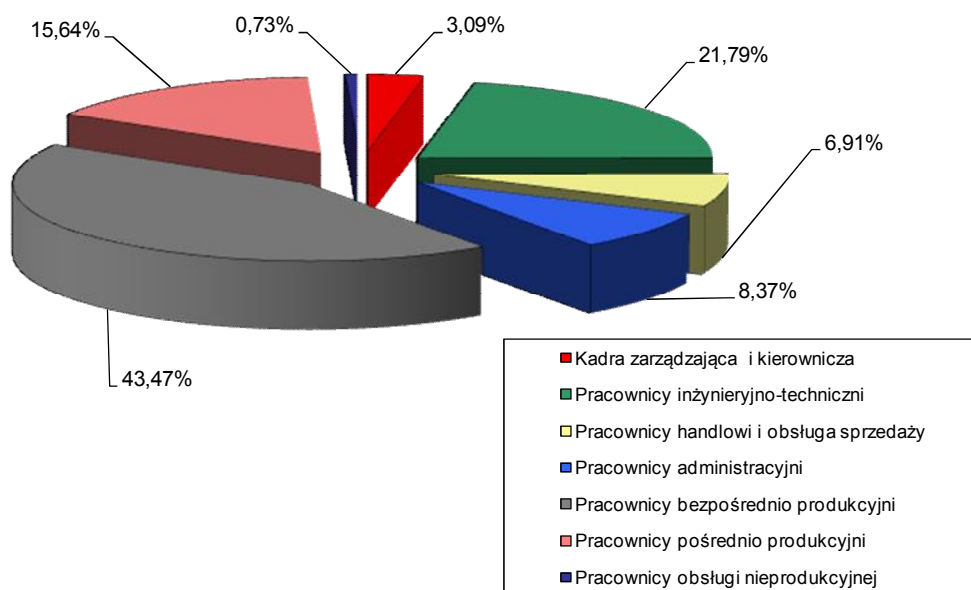
W Grupie Kapitałowej RAFAMET przez cały 2018 rok prowadzono stałą analizę zasobów ludzkich, a decyzje w sprawie korelacji poziomu zatrudnienia ze stanem posiadanej kontraktacji produkcyjnej podejmowane były na bieżąco. Stan zatrudnienia z 553 etatów na 31.12.2017 r. zmniejszył się do 536 etatów na 31.12.2018 r., czyli o 3,07%.

Przeciętne zatrudnienie w Grupie Kapitałowej w 2018 r. wyniosło 550 etatów, z czego 221 (40,19%) na stanowiskach nierobotniczych i 329 (59,81%) na stanowiskach robotniczych. W grupie pracowników na stanowiskach nierobotniczych największy odsetek stanowili pracownicy na stanowiskach inżynieryjno – technicznych (54,29%), natomiast w grupie pracowników na stanowiskach robotniczych - osoby zatrudnione przy produkcji bezpośredniej (72,64%).

Tabela 21 Informacja o przeciętnym zatrudnieniu w Grupie Kapitałowej w 2018 r.

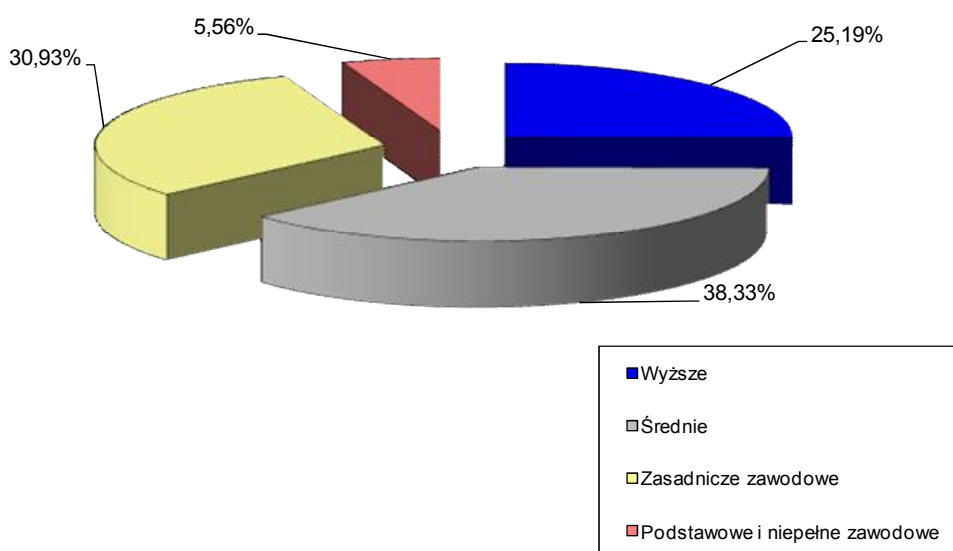
Wyszczególnienie	Przeciętne zatrudnienie (w etatach)	
	2018	2017
Stanowiska nierobotnicze	221	225
Stanowiska robotnicze	329	332
	550	557

Wykres 6 Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej wg grup zawodowych w 2018 r.

Według stanu na dzień 31.12.2018 r. pracownicy posiadający wykształcenie wyższe i średnie stanowili 63,51% ogółu zatrudnionych i jest to tendencja stała. Powyższe jest wynikiem realizacji założonych celów i kierunków polityki kadrowej, polegających na konsekwentnym pozyskiwaniu na stanowiska robotnicze pracowników o wyższych kwalifikacjach.

Wykres 7 Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej wg wykształcenia na dzień 31.12.2018 r.

W okresie sprawozdawczym podmioty Grupy Kapitałowej realizowały plan szkoleń opracowany w oparciu o potrzeby poszczególnych komórek organizacyjnych. W ramach jego realizacji pracownicy wzięli udział w wielu szkoleniach zewnętrznych i wewnętrznych, dofinansowano także naukę na technicznych studiach zaocznych oraz studiach podyplomowych.

Łącznie ze szkoleń zewnętrznych i wewnętrznych oraz z innych form kształcenia skorzystało 302 pracowników. Na szkolenia pracownicze i dofinansowanie nauki w formach szkolnych i pozaszkolnych w 2018 r. wydatkowano kwotę 124,1 tys. zł, tj. o około 28% więcej niż w roku 2017.

Koszty zatrudnienia w roku 2018 dla Grupy Kapitałowej RAFAMET zamknęły się kwotą 40.892 tys. zł. W Grupie Kapitałowej osobowy fundusz wynagrodzeń w 2018 roku wyniósł 30.803 tys. zł., co stanowi wzrost o 2,3% w stosunku do roku ubiegłego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie z osobowego funduszu płac w 2018 r. było na poziomie 4.652 zł i było o 156 zł wyższe niż w roku 2017, co stanowi wzrost o 3,5%.

Zobowiązania wobec zatrudnionych były przez cały 2018 r. regulowane terminowo, a świadczenia na rzecz pracowników realizowane były zgodnie z przepisami prawa pracy.

12. WYNAGRODZENIA OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH.

W roku 2018 łączne wynagrodzenia wypłacone członkom Zarządów podmiotów Grupy Kapitałowej RAFAMET wyniosły 1.223,3 tys. zł, natomiast łączne wynagrodzenia wypłacone członkom organów nadzorujących wyniosły kwotę 451,82 tys. zł.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. – jednostka dominująca

Wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści wypłaconych członkom Zarządu Emitenta przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 22 Wynagrodzenia członków Zarządu RAFAMET S.A. w 2018 r.

Imię i nazwisko	Funkcja	Kwota (w tys. zł)
E. Longin Wons	Prezes Zarządu	382
Maciej Michalik	Wiceprezes Zarządu	364
Razem		746

Łączna kwota wynagrodzenia członka Zarządu RAFAMET S.A. obejmuje: wynagrodzenie zasadnicze z tytułu umowy o pracę, wynagrodzenie z tyt. umowy o świadczenie usług, premię uznaniową za 2017 r., koszty polis z tytułu grupowego ubezpieczenia emerytalnego.

Wartość wynagrodzeń wypłaconych obecnym i byłym członkom Rady Nadzorczej Emitenta:

Tabela 23 Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej w 2018 r.

Imię i nazwisko	Funkcja	Kwota (w tys. zł)
Janusz Paruzel	Przewodniczący Rady Nadzorczej	87,19
Piotr Regulski	Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej	84,55
Aleksander Gaczek	Członek Rady Nadzorczej	84,55
Michał Rogatko	Członek Rady Nadzorczej	84,55
Michał Tatarek	Członek Rady Nadzorczej	84,55
Razem		425,39

ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. – jednostka zależna

Wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści wypłaconych w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. członkom Zarządu spółki zależnej, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 24 Wynagrodzenia członków Zarządu ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. w 2018 r.

Imię i nazwisko	Funkcja	Kwota (w tys. zł)
Adam Witecki	Prezes Zarządu	213
Jacek Opiela	Wiceprezes Zarządu	211
Razem		424

Łączna kwota wynagrodzenia członka Zarządu ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. obejmuje: wynagrodzenie z tytułu umowy o świadczenie usług.

Wartość wynagrodzeń wypłaconych członkom Rady Nadzorczej ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o.:

Tabela 25 Wynagrodzenia należne członkom Rady Nadzorczej ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. w roku 2018.

Imię i nazwisko	Funkcja	Kwota (w tys. zł)
E. Longin Wons	Przewodniczący Rady Nadzorczej	0
Maciej Michalik	Członek Rady Nadzorczej	0
Krzysztof Tkocz	Sekretarz Rady Nadzorczej	26,4
Razem		26,4

RAFAMET SERVICE & TRADE Sp. z o.o. – jednostka zależna

Wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści wypłaconych w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. członkom Zarządu spółki zależnej, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 26 Wynagrodzenia członków Zarządu RAFAMET SERVICE & TRADE Sp. z o.o. w 2018 r.

Imię i nazwisko	Funkcja	Kwota (w tys. zł)
Ryszard Grygiel	Prezes Zarządu	52,8
Razem		52,8

PORĘBA MACHINE TOOLS – Sp. z o.o. – jednostka zależna

Członkowie Zarządu spółki zależnej – Pan E. Longin Wons – Prezes Zarządu oraz Pan Maciej Michalik – Wiceprezes Zarządu nie pobierają wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji w Zarządzie.

13. INFORMACJA O WSZELKICH UMOWACH ZAWARTYCH Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI.

W dniu 28.08.2017 r. zawarto umowę o świadczenie usług zarządzania oraz umowę o zakazie konkurencji pomiędzy Fabryką Obrabiarek RAFAMET S.A. i Emanuelem Longinem Wonssem. Umowa obowiązuje od 01.09.2017 r. W razie rozwiązania albo wypowiedzenia przez Spółkę umowy, Zarządzającemu przyznaje się odprawę w wysokości 3 – krotności wynagrodzenia stałego miesięcznego, pod warunkiem pełnienia przez niego funkcji Prezesa Zarządu – Dyrektora Naczelnego przez okres co

najmniej 12 miesięcy przed rozwiązaniem umowy. Ponadto, z umowy o zakazie konkurencji wynika, że z tytułu przestrzegania zakazu konkurencji określonego w umowie, Zarządzającemu przysługuje odszkodowanie w wysokości 6 - krotności wynagrodzenia stałego przez okres 6 miesięcy po ustaniu pełnienia przez Zarządzającego funkcji w Zarządzie Spółki.

W dniu 27.06.2018 r. zawarto aneks do umowy o pracę z dnia 25.06.2008 r. dotyczący Pana Macieja Michalika. W związku z wygaśnięciem mandatu na skutek upływu kadencji członka Zarządu i zaprzestaniem pełnienia przez pracownika funkcji Wiceprezesa Zarządu – Dyrektora Handlowego z dniem 27.06.2018 r. Pan Maciej Michalik będzie pełnić funkcję Dyrektora Sprzedaży Zagranicznej i Krajowej Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. Zapisy w aneksie do umowy o pracę zawartej dnia 25.06.2008 r. z Dyrektorem Sprzedaży Zagranicznej i Krajowej przewidują, w przypadku odwołania Pracownika z pełnionej funkcji, Pracownikowi przysługuje odprawa pieniężna w wysokości 12 miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego z miesiąca poprzedzającego odwołanie. Ponadto, w dniu 27.06.2018 r. zawarto Umowę o zakazie konkurencji pomiędzy Fabryką Obrabiarek RAFAMET S.A. a Dyrektorem Sprzedaży Zagranicznej i Krajowej która, określa zasady wypłaty odszkodowań w zamian za powstrzymanie się, w okresie 12 miesięcy (od dnia odwołania, nabycia praw emerytalno-rentowych lub wypowiedzenia), od zajmowania się interesami konkurencyjnymi bez zgody Rady Nadzorczej Spółki. Wysokość odszkodowania stanowi iloczyn wynagrodzenia zasadniczego określonego w umowie o pracę i liczby miesięcy obowiązywania zakazu.

W dniu 28.06.2018 r. zawarto umowę o świadczenie usług zarządzania pomiędzy Fabryką Obrabiarek RAFAMET S.A a Maciejem Michalikiem. Umowa wchodzi w życie z datą zawarcia.

W 2018 r. z osobami zarządzającymi Emitenta nie zawierano innych umów przewidujących rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Emitenta przez przejęcie.

14. INFORMACJE O WSZELKICH ZOBOWIĄZANIACH WYNIKAJĄCYCH Z EMERYTUR I ŚWIADCZEŃ O PODOBNYM CHARAKTERZE DLA BYŁYCH OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH, NADZORUJĄCYCH ALBO BYŁYCH CZŁONKÓW ORGANÓW ADMINISTRUJĄCYCH ORAZ O ZOBOWIĄZANIACH ZACIĄGNIĘTYCH W ZWIĄZKU Z TYMI EMERYTURAMI.

W roku 2018 nie wystąpiły zobowiązania wynikające z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze, dla byłych osób zarządzających, nadzorujących albo byłych członków organów administrujących oraz zobowiązania zaciągnięte w związku z tymi emeryturami.

15. ZASADY ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM EMITENTA.

W 2018 r. nie nastąpiły zmiany w podstawowych zasadach zarządzania przedsiębiorstwem Emitenta i jego Grupą Kapitałową.

16. DZIAŁALNOŚĆ SPONSORINGOWA I CHARYTATYWNA EMITENTA

RAFAMET S.A. jako największy gospodarczy pracodawca na terenie gminy Kuźnia Raciborska oraz istotny pracodawca w powiecie raciborskim, w poczuciu odpowiedzialności firmy za lokalną społeczność od lat prowadzi działania ukierunkowane na lokalne inicjatywy i wspieranie działań prospołecznych oraz dobroczynnych w zakresie edukacji, kultury i sportu. Poprzez działalność w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu RAFAMET S.A. buduje wizerunek nie tylko jako stabilnego pracodawcy, ale również firmy odpowiedzialnej społecznie.

W 2018 r., zgodnie z przyjętymi założeniami, Spółka zrealizowała następujące działania:

- 1) wsparcie działalności sportowej, rekreacyjnej i wychowawczej Klubu Sportowego „STAL” w Kuźni Raciborskiej,
- 2) sponsorowanie projektu medialno – edukacyjnego „Czas na zawodowców”, realizowanego przez Wydawnictwo Nowiny Sp. z o.o. w Raciborzu, którego głównymi celami są: zachęcanie młodzieży do zdobywania zawodów i kompetencji odpowiadających potrzebom współczesnego, lokalnego i regionalnego rynku pracy, prezentowanie potencjału raciborskiego szkolnictwa zawodowego, informowanie o kierunkach rozwoju lokalnego rynku pracy i miejscowych pracodawców,
- 3) współorganizacja wraz z Miejskim Ośrodkiem Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej III Kuźniańskiego Półmaratonu Leśnego,
- 4) dofinansowanie organizowanego przez Klub Szachowy „SILESIA” w Raciborzu XVIII Międzynarodowego Turnieju Szachowego o puchar Prezydenta Raciborza,
- 5) dofinansowanie działalności edukacyjno – turystycznej Stowarzyszenia Rodzin „Szkółka Sobotnia Aniołów Stróżów” przy Parafii pw św. Marii Magdaleny w Kuźni Raciborskiej,
- 6) wsparcie organizowanego przez klub Beninca UKS Feniks w Kędzierzynie - Koźlu Turnieju badmintonu Beninca Feniks Cup IV,
- 7) wsparcie renowacji zabytkowych obiektów położonych na terenie powiatu raciborskiego.

Na działalność charytatywno – sponsoringową Emitenta w roku 2018 przeznaczono kwotę 82,5 tys. zł.

17. INFORMACJA O ŁĄCZNEJ LICZBIE I WARTOŚCI NOMINALNEJ AKCJI SPÓŁKI, BĘDĄCYCH W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH.

Stan posiadania akcji Spółki przez osoby zarządzające oraz nadzorujące, według stanu na dzień 31.12.2018 r., przedstawia poniższa tabela:

Tabela 27 Stan posiadania akcji RAFAMET S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące podmiotów Grupy Kapitałowej.

Osoba	Funkcja	Ilość akcji	Udział w ogólnej liczbie głosów na ZWZ (%)
E. Longin Wons	Prezes Zarządu	28.000	0,65
Maciej Michalik	Wiceprezes Zarządu	4.822	0,11
Michał Tatarek	Członek Rady Nadzorczej	216.000	5

18. OCHRONA ŚRODOWISKA.

Podmioty Grupy Kapitałowej RAFAMET posiadają certyfikat systemu zarządzania środowiskiem ISO 14001 w połączeniu z certyfikacją 9001. System zarządzania w zakresie środowiska umożliwia prowadzenie w sposób ciągły i systematyczny kontroli wpływu, jaki spółki wywierają swoją działalnością na środowisko naturalne. Zarządzanie środowiskiem jest bardzo istotnym elementem działalności podmiotów grupy kapitałowej, co warunkuje bardziej efektywne egzekwowanie przepisów ochrony środowiska, jak również rosnące wymagania „świadomych ekologicznie” klientów.

W okresie objętym sprawozdaniem podmioty realizowały wszelkie zobowiązania wynikające z pozwoleń na korzystanie ze środowiska naturalnego, a także przestrzegały ustalonych dla nich limitów: poboru wody podziemnej, odprowadzania ścieków, wytwarzania odpadów poprodukcyjnych oraz emisji do powietrza gazów za wyjątkiem pyłów.

Systematycznie prowadzone są badania jakości i ilości pobieranej wody zgodnie z wymaganiami sanitarnymi i pozwoleniem wodnoprawnym. Ścieki przemysłowe odprowadzane są do rzeki za pośrednictwem ogólnospławnej kanalizacji i zakładowej oczyszczalni, w oparciu o posiadane zintegrowane pozwolenie. Prowadzone są pomiary ilościowe i jakościowe ścieków.

Proces produkcyjny firm jest źródłem powstawania odpadów. W tym celu podmioty uzyskały odpowiednie zezwolenia na prowadzenie działalności. Wszystkie wytwarzane odpady przekazywane są do unieszkodliwiania odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenia. Prowadzona jest na bieżąco ewidencja ilościowa i jakościowa wytwarzanych odpadów z zastosowaniem kart ewidencji i kart przekazania odpadów.

RAFAMET (GK) w badanym roku obrotowym, a także rzutujące na wyniki lat następnych. Prowadzone są pomiary ilościowe i jakościowe ścieków. Prowadzone są pomiary ilościowe i jakościowe ścieków. Prowadzone są pomiary ilościowe i jakościowe ścieków. Prowadzone są pomiary ilościowe i jakościowe ścieków.

Tabela 28 Koszty Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. związane z ochroną środowiska w 2018 r.

Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)
pobór wody podziemnej	9,68
odprowadzenie ścieków	27,83
emisja do powietrza	39,14
gospodarka odpadami	38,86
odzysk i recykling odpadów opakowaniowych	0,3
aktualizacja dostępów do programów środowiskowych	1,44
Razem	117,25

Tabela 29 Koszty ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. związane z ochroną środowiska w 2018 r.

Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)
pomiary emisji zanieczyszczeń	5,25
zagospodarowanie ścieków i odpadów	186,03
opłaty środowiskowe	8,6
obsługa w zakresie ochrony środowiska - firmy SEPO	50,4
badania ścieków, hałasu	8,96
opracowanie dokumentacji środowiskowej	8,5
Razem	267,74

19. TRANSAKCJE ZAWARTE PRZEZ EMITENTA Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE.

W okresie objętym raportem Emitent nie zawierał transakcji z podmiotami powiązanyymi na innych warunkach niż rynkowe. Informacje dotyczące transakcji z podmiotami powiązanyymi znajdują się w Informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego.

20. INFORMACJE O POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH.

W 2018 roku Emitent i jednostki od niego zależne nie toczyły przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego ani też przed organem administracji publicznej istotnych postępowań dotyczących zobowiązań oraz wierzytelności.

21. UMOWY ZAWARTE Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH.

W dniu 07.07.2017 r. została zawarta z firmą audytorską UHY ECA Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. (31-523 Kraków, ul. Moniuszki 50) umowa na wykonanie przeglądu śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego RAFAMET S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego na dzień 30.06.2017 oraz 30.06.2018 r. i badanie jednostkowego sprawozdania finansowego RAFAMET S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2017 i 2018.

Emitent wcześniej nie korzystał z usług UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k.

Wyboru firmy audytorskiej do badania i przeglądu sprawozdań finansowych RAFMET S.A. oraz Grupy Kapitałowej RAFAMET dokonała Rada Nadzorcza Spółki, jako podmiot do tego uprawniony.

W dniu 12.07.2017 r. została zawarta ze spółką UHY ECA Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. (31-523 Kraków, ul. Moniuszki 50) umowa na wykonanie przeglądu śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. na dzień 30.06.2017 r. oraz 30.06.2018 r. i badania jednostkowego sprawozdania finansowego ODLEWNI RAFAMET sp. z o.o. za rok 2017 oraz 2018.

Podmioty Grupy Kapitałowej RAFAMET w omawianym okresie sprawozdawczym nie zawierały innych umów z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, za wyjątkiem wymienionych powyżej.

Tabela 30 Wynagrodzenie (należne lub wypłacone) podmiotom uprawnionym do badania sprawozdań finansowych.

Przedmiot umowy	UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k.	UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k.
	2018	2017
Badanie rocznych sprawozdań finansowych spółek i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	46,6	46,6
Przegląd sprawozdań finansowych spółek i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	20,5	20,5
Usługi doradztwa podatkowego	-	-
Pozostałe usługi poświadczające	-	-
Razem	67,1	67,1

22. INFORMACJE O PRZYJĘTEJ STRATEGII ROZWOJU RAFAMET S.A I JEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ ORAZ DZIAŁANIACH PODJĘTYCH W RAMACH JEJ REALIZACJI W OKRESIE OBJĘTYM RAPORTEM WRAZ Z OPISEM PERSPEKTYW ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI EMITENTA CO NAJMNIEJ W NAJBLIŻSZYM ROKU OBROTOWY PERSPEKTYWY ROZWOJU GRUPY KAPITAŁOWEJ RAFAMET.

22.1 Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju Grupy Kapitałowej.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. jako zasadę działania przyjmuje koncentrację na działaniach gwarantujących stałe osiąganie rentowności produkcji, utrzymywanie zdolności wytwórczych na wysokim poziomie oraz rozwój zdolności do kreowania innowacyjnego, zrównoważonego rozwoju.

„Strategia Rozwoju RAFAMET na lata 2018 – 2022” zdefiniowała obszary funkcjonowania Spółki i sparametryzowała strategiczne cele do osiągnięcia do roku 2022, wraz z określeniem głównych inicjatyw ich realizacji.

Misja Spółki dominującej, którą jest „Sprzedaż wyrobów i usług o jakości spełniającej oczekiwania Klientów przy zachowaniu bezpiecznych warunków pracy i szacunku dla środowiska naturalnego”, jest niezmienna.

Wizja RAFAMET S.A. sięgająca roku 2022 określa pozycję rynkową, finansową i organizacyjną Spółki w głównych obszarach jej aktywności biznesowej w następujący sposób:

- utrzymanie pozycji czołowego światowego producenta obrabiarek do obróbki profili jezdnych kół pojazdów szynowych,
- odbudowa pozycji renomowanego dostawcy ciężkich tokarek poziomych marki Poręba,
- bardzo dobra rentowność biznesu (wskaźnik opisany został poprzez oczekiwany poziom marży EBIDTA),
- innowacyjność asortymentowa i takie jej postrzeganie przez otoczenie,

- zrównoważony rozwój całej firmy również w aspekcie stabilnego, dobrze płatnego miejsca pracy, przy ciągłym minimalizowaniu szkodliwych wpływów działalności Spółki na środowisko oraz przy zapewnieniu bezpiecznych warunków pracy.

Celem działań zarządczych w roku 2019, podobnie jak w roku ubiegłym, będzie budowanie na wielu obszarach aktywności biznesowej RAFAMET S.A. kompetencji innowacji. Konieczności działań innowacyjnych, tak w zakresie myślenia o nowych produktach i rynkach, jak również w odniesieniu do modyfikacji kultury organizacyjnej firmy jest stałym i bardzo istotnym elementem działalności Spółki.

Działania marketingowe i handlowe najbliższego okresu koncentrują się na pozyskaniu zamówień dla asortymentu kolejowego, w tym szczególnie w postaci obrabiarek podtorowych typu tandem lekkich (2UGE 180 N) oraz ciężkich (2UGE 150 N), jak również w odniesieniu do tokarek pionowych i poziomych. Chcąc pozyskać zamówienia na obrabiarki karuzelowe typu KCI do wysokowydajnej obróbki bardzo twardych materiałów przy wykorzystaniu specjalnych narzędzi skrawających oraz obrabiarki marki PORĘBA typu TCE, TCF, TCM, TRG i TRB.

Kierunki wysiłków marketingowych i sprzedaży Emitent na rok 2019 to Europa (Polska, Czechy, Francja, Belgia, Turcja, Rosja), Afryka Środkowa (Mauretania), Afryka Wschodnia (Tanzania), Afryka Południowa (RPA), Azja (Azerbejdżan, Kazachstan), Bliski Wschód (Izrael, Arabia Saudyjska) oraz Daleki Wschód (Chiny, Tajlandia, Indie, Malezja, Singapur, Tajwan, Korea Południowa, Japonia). Pracujemy nad jednostkowymi kontraktami dla firm z Australii oraz Kanady i USA.

Kierunki rozwoju biznesu odlewniczego Grupy RAFAMET zostały określone w opracowanej „Strategii rozwoju ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. na lata 2018 – 2022”.

Wizja podmiotu zależnego ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. w perspektywie do 2022 roku określa pozycję rynkową, finansową i organizacyjną Spółki w następujący sposób:

- utrzymanie statusu znaczącego producenta płyt montażowych,
- utrzymanie statusu wiodącego producenta odlewów ciężkich wykonywanych w dołach formierskich,
- utrzymanie wiodącego krajowego producenta odlewów o ciężarze powyżej 4000 kg na bazie modeli EPS,
- zwiększenie rentowności produkcji.

Działania inwestycyjne ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. Spółki zmierzać będą w kierunku zwiększenia potencjału Spółki i powiększenia asortymentu produkowanych odlewów na bazie technologii Lost Foam. Zarząd Spółki planuje złożenie w 2019 r. wniosku do Programu sektorowego INNOSTAL, który służy finansowaniu dużych przedsięwzięć badawczo-rozwojowych w przemyśle stalowym. Nazwa wniosku to: „Uruchomienie linii produkcyjnej do kompleksowego wykonywania wielkogabarytowych odlewów z żeliwa sferoidalnego GGG70L, o składzie zoptymalizowanym do potrzeb budowy narzędzi tłoczonych, o ciężarze do 20.000 kg”. Ten projekt musi jednak zyskać pewność zewnętrznego finansowania połączonego ze strukturyzacją obecnego zadłużenia spółki, o co obecnie zabiega Zarząd tej spółki.

22.2 Czynniki zewnętrzne i wewnętrzne istotne dla rozwoju Grupy Kapitałowej.

Plany rozwojowe Grupy Kapitałowej RAFAMET będą realizowane w najbliższym okresie w warunkach obserwowanej stabilizacji gospodarki światowej, jednak wciąż niepokojonej wydarzeniami polityczno - gospodarczymi na linii Chiny – USA czy Chiny - Unia Europejska. Sytuacja wyczekiwania na przełożenie boomu gospodarczego obserwowanego w branży kolejowej, również na bardzo niszowy rynek obrabiarek dla kolejnictwa, będzie najpoważniejszym zewnętrznym czynnikiem warunkującym realizację przyjętych założeń 2019 roku w parametrze przychodów ze sprzedaży netto i zrównanych z nimi.

Czynnikiem zewnętrznym wpływającym na działalność i wyniki RAFAMET S.A. za rok 2019 będzie kształtowanie się relacji kursowych (PLN/EUR oraz PLN/USD). Elementem, który poprawiłby wykonanie planu sprzedaży roku 2019 byłoby osłabienie się na przestrzeni 2019 roku wartości waluty krajowej w relacji do wyżej wymienionych walut.

Pozytywnym czynnikiem przy realizacji planu 2019 r. będzie zaplanowane kolejne dostosowanie poziomu wynagrodzeń do konkurencyjnych warunków rynkowych. Zarząd RAFAMET S.A. uzyskał poparcie dla planu podwyżek wynagrodzeń w poszczególnych grupach zawodowych ze strony organizacji związkowych działających na terenie Spółki.

Czynnikiem warunkującym zrealizowanie zaplanowanego poziomu sprzedaży ogółem na rok 2019 jest zapewnienie terminowego finansowania zadań rzeczowych dla tego planu oraz brak nieszczęśliwych zdarzeń nadzwyczajnych nie uwzględnianych w analizie ryzyka wykonania planu sprzedaży roku bieżącego na poziomie wyższym od wykonania roku poprzedniego.

Istotnym wewnętrznym czynnikiem utrudniającym realizację zamierzeń Zarządu na rok 2019, w tym w aspekcie osiągnięcia zaplanowanego wyniku finansowego, będzie konieczność utrzymania poziomu zatrudnienia, jednak przy uwzględnieniu, że ten stan będzie miał miejsce w okresie znacząco dużych odejść pracowniczych na emerytury. Ważnym czynnikiem wspierającym realizację rozwoju podmiotów Grupy Kapitałowej w roku 2019 jest przeprowadzony w latach ubiegłych i kontynuowany na bieżąco program istotnych inwestycji zarówno infrastrukturalnych, jak i maszynowo - rozwojowych (obrabiarki, urządzenia pomiarowe, komputeryzacja).

23. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO.

Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego w RAFAMET S.A. stanowi załącznik nr 1 do niniejszego Sprawozdania.

24. OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

Oświadczenie na temat informacji niefinansowych stanowi załącznik nr 2 do niniejszego Sprawozdania.

Podpisy Zarządu RAFAMET S.A.			
24.04.2019 r.	E. Longin Wons	Prezes Zarządu – Dyrektor Naczelny	
24.04.2019 r.	Maciej Michalik	Wiceprezes Zarządu – Dyrektor Handlowy	

OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO

Zgodnie z § 70 ust. 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29.03.2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U.2018.757) Emitent przekazuje poniższe oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego w RAFAMET S.A. w roku 2018.

1. Wskazanie zbioru zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega RAFAMET S.A. oraz miejsce, gdzie tekst zbioru zasad jest publicznie dostępny.

RAFAMET S.A. w 2018 r. stosował „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”, przyjęte Uchwałą Nr 26/1413/2015 Rady Nadzorczej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z dnia 13.10.2015 r. Dokument „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW” jest dostępny na stronie internetowej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (www.gpw.pl) oraz na stronie internetowej Emitenta (www.rafamet.com).

Emitent nie stosuje żadnego innego, oprócz wymienionego powyżej, zbioru zasad ładu korporacyjnego. Spółka nie stosuje praktyk w zakresie ładu korporacyjnego, które wykraczają poza wymogi przewidziane prawem krajowym.

2. Zasady ładu korporacyjnego nie stosowane przez Emitenta w 2018 r.

Emitent w 2018 r. nie stosował wymienionych poniżej zasad ładu korporacyjnego:

I. Polityka informacyjna i komunikacja z inwestorami

I.Z.2. Spółka, której akcje zakwalifikowane są do indeksów giełdowych WIG20 lub mWIG40, zapewnia dostępność swojej strony internetowej również w języku angielskim, przynajmniej w zakresie wskazanym w zasadzie I.Z.1. Niniejszą zasadę powinny stosować również spółki spoza powyższych indeksów, jeżeli przemawia za tym struktura ich akcjonariatu lub charakter i zakres prowadzonej działalności.

zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *Spółka nie zapewnia dostępności swojej strony internetowej w języku angielskim w zakresie wskazanym w zasadzie I.Z.1, albowiem nie przemawia za tym struktura akcjonariatu. Jednakże na stronie internetowej Spółki znajduje się sekcja relacji inwestorskich w języku angielskim, w której publikowane są wybrane istotne informacje w tym zakresie.*

II. Zarząd i Rada Nadzorcza

II.Z.7. W zakresie zadań i funkcjonowania komitetów działających w radzie nadzorczej zastosowanie mają postanowienia Załącznika I do Zalecenia Komisji Europejskiej, o którym mowa w zasadzie II.Z.4. W przypadku gdy funkcję komitetu audytu pełni rada nadzorcza, powyższe zasady stosuje się odpowiednio.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Rada Nadzorcza Emitenta liczy 5 osób, tj. minimalną liczbę członków wymaganą przepisami kodeksu spółek handlowych dla organu nadzoru w spółce publicznej. W związku z tym w Radzie Nadzorczej Spółki funkcjonuje obecnie wyłącznie Komitet Audytu. Członkowie Rady Nadzorczej posiadają odpowiednią wiedzę i kompetencje w zakresie realizacji zadań komitetów.

II.Z.10.1. Poza czynnościami wynikającymi z przepisów prawa raz w roku rada nadzorcza sporządza i przedstawia zwyczajnemu walnemu zgromadzeniu:

ocenę sytuacji spółki, z uwzględnieniem oceny systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego; ocena ta obejmuje wszystkie istotne mechanizmy kontrolne, w tym zwłaszcza dotyczące raportowania finansowego i działalności operacyjnej;

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Rada Nadzorcza nie sporządza oceny sytuacji Spółki w zakresie opisanym w niniejszej zasadzie. Sporządzana corocznie ocena sprawozdania Zarządu i sprawozdania finansowego Spółki, w opinii Rady Nadzorczej, zawiera elementy umożliwiające dokonanie przez Walne Zgromadzenie prawidłowej oceny sytuacji Spółki.

III. Systemy i funkcje wewnętrzne

III.Z.3. W odniesieniu do osoby kierującej funkcją audytu wewnętrznego i innych osób odpowiedzialnych za realizację jej zadań zastosowanie mają zasady niezależności określone w powszechnie uznanych, międzynarodowych standardach praktyki zawodowej audytu wewnętrznego.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: W strukturze organizacyjnej Spółki nie wyznaczono osoby wyłącznie kierującej funkcją audytu wewnętrznego. Osoby odpowiedzialne za ten obszar realizują równocześnie inne zadania.

III.Z.4. Co najmniej raz w roku osoba odpowiedzialna za audyt wewnętrzny (w przypadku wyodrębnienia w spółce takiej funkcji) i zarząd przedstawiają radzie nadzorczej własną ocenę skuteczności funkcjonowania systemów i funkcji, o których mowa w zasadzie III.Z.1, wraz z odpowiednim sprawozdaniem.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Ocena skuteczności funkcjonowania systemów i funkcji, o których mowa w zasadzie III.Z.1 dokonywana jest wewnętrznie w razie konieczności. Zarząd przedstawia Radzie Nadzorczej informacje w tym zakresie na wniosek lub jeśli jest to uzasadnione w ocenie Zarządu.

III.Z.5. Rada nadzorcza monitoruje skuteczność systemów i funkcji, o których mowa w zasadzie III.Z.1, w oparciu między innymi o sprawozdania okresowo dostarczane jej bezpośrednio przez osoby odpowiedzialne za te funkcje oraz zarząd spółki, jak również dokonuje rocznej oceny skuteczności funkcjonowania tych systemów i funkcji, zgodnie z zasadą II.Z.10.1. W przypadku gdy w spółce działa komitet audytu, monitoruje on skuteczność systemów i funkcji, o których mowa w zasadzie III.Z.1, jednakże nie zwalnia to rady nadzorczej z dokonania rocznej oceny skuteczności funkcjonowania tych systemów i funkcji.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Rada Nadzorcza doraźnie monitoruje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego, jednakże nie sporządza rocznej oceny skuteczności funkcjonowania tych systemów i funkcji.

IV. Walne zgromadzenie i relacje z akcjonariuszami

IV.R.2. Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:

- 1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
- 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
- 3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Zasady udziału w Walnych Zgromadzeniach są zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami kodeksu spółek handlowych i Statutu Spółki, a organizacja ich przebiegu - zdaniem Emitenta - w wystarczający sposób zabezpiecza interesy akcjonariuszy. Ponadto Statut RAFAMET S.A. nie przewiduje możliwości uczestniczenia, wypowiedzenia się i wykonywania prawa głosu przez akcjonariuszy na Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, co jest przeszkodą formalno-prawną stosowania tej zasady. Aktualna struktura akcjonariatu, który jest w ponad 90% zidentyfikowany przez Spółkę i przeważnie wysoka frekwencja podczas Walnych Zgromadzeń Spółki, również nie uzasadniają ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z wdrożeniem do stosowania tej zasady.

IV.Z.2. Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki:

Struktura akcjonariatu nie uzasadnia przeprowadzania transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym. W ciągu ostatnich 5 lat na walnym zgromadzeniu było reprezentowane zwykle około 70 - 85% kapitału zakładowego.

V. Konflikt interesów i transakcje z podmiotami powiązаныmi

V.Z.6. Spółka określa w regulacjach wewnętrznych kryteria i okoliczności, w których może dojść w spółce do konfliktu interesów, a także zasady postępowania w obliczu konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia. Regulacje wewnętrzne spółki uwzględniają między innymi sposoby zapobiegania, identyfikacji i rozwiązywania konfliktów interesów, a także zasady wyłączenia członka zarządu lub rady nadzorczej od udziału w rozpatrywaniu sprawy objętej lub zagrożonej konfliktem interesów.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *Spółka nie posiada regulacji wewnętrznych określających kryteria i okoliczności, w których może dojść w Spółce do konfliktu interesów, a także zasady postępowania w obliczu konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia, albowiem w przeszłości zdarzenia takie nie wystąpiły. W przypadku zaistnienia zdarzeń tego typu, spółka rozważy zasadność wprowadzenia stosownych regulacji wewnętrznych.*

VI. Wynagrodzenia

VI.R.3. Jeżeli w radzie nadzorczej funkcjonuje komitet do spraw wynagrodzeń, w zakresie jego funkcjonowania ma zastosowanie zasada II.Z.7.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *W Radzie Nadzorczej nie funkcjonuje komitet do spraw wynagrodzeń.*

VI.Z.1. Programy motywacyjne powinny być tak skonstruowane, by między innymi uzależniać poziom wynagrodzenia członków zarządu spółki i jej kluczowych menedżerów od rzeczywistej, długoterminowej sytuacji finansowej spółki oraz długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *Zasady wynagradzania Zarządu ustala Rada Nadzorcza, która ustala również zasady premiowania członków Zarządu, zależne od osiągnięcia przez Spółkę i Grupę Kapitałową określonych na dany rok wyników finansowych. Zasady wynagradzania kluczowych menedżerów określa Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy, zaś premii uzależniona jest od realizacji określonych celów oraz bieżących wyników finansowych.*

VI.Z.2. Aby powiązać wynagrodzenie członków zarządu i kluczowych menedżerów z długookresowymi celami biznesowymi i finansowymi spółki, okres pomiędzy przyznaniem w ramach programu motywacyjnego opcji lub innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki, a możliwością ich realizacji powinien wynosić minimum 2 lata.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *Obowiązujące w Spółce zasady wynagradzania i premiowania członków Zarządu i jej kluczowych menedżerów nie przewidują przyznawania wynagrodzenia w postaci opcji i innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki.*

VI.Z.4. Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia raport na temat polityki wynagrodzeń, zawierający co najmniej:

- 1) ogólną informację na temat przyjętego w spółce systemu wynagrodzeń,
- 2) informacje na temat warunków i wysokości wynagrodzenia każdego z członków zarządu, w podziale na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia, ze wskazaniem kluczowych parametrów ustalania zmiennych składników wynagrodzenia i zasad wypłaty odpraw oraz innych płatności z tytułu rozwiązania stosunku pracy, zlecenia lub innego stosunku prawnego o podobnym charakterze – oddzielnie dla spółki i każdej jednostki wchodzącej w skład grupy kapitałowej,
- 3) informacje na temat przysługujących poszczególnym członkom zarządu i kluczowym menedżerom pozafinansowych składników wynagrodzenia,
- 4) wskazanie istotnych zmian, które w ciągu ostatniego roku obrotowego nastąpiły w polityce wynagrodzeń, lub informację o ich braku,
- 5) ocenę funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia informacje dotyczące wynagrodzeń w zakresie przewidzianym obowiązującymi przepisami prawa.*

3. Opis głównych cech stosowanych systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych.

Zarząd RAFAMET S.A., w wykonaniu swoich statutowych zadań, jest odpowiedzialny za system kontroli wewnętrznej w Spółce i skuteczność jego funkcjonowania w procesie sporządzania okresowych sprawozdań finansowych.

Nadzór merytoryczny i organizacyjny nad procesem przygotowania jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych i raportów okresowych Spółki sprawuje Główny Księgowy.

Dane finansowe stanowiące podstawę sprawozdań finansowych i raportów okresowych pochodzą z systemu księgowo – finansowego, zawierającego dane rejestrowane zgodnie ze stosowanymi w Spółce i Grupie Kapitałowej Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Niezależny biegły rewident, który zgodnie ze Statutem Spółki wybierany jest przez Radę Nadzorczą, dokonuje przeglądu śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Spółki i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej oraz badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Spółki i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej.

Działająca w Spółce Rada Nadzorcza wykonuje statutowe obowiązki kontrolne i nadzorcze w zakresie: procesów sprawozdawczości finansowej, skuteczności funkcjonowania kontroli wewnętrznej oraz systemów identyfikacji i zarządzania ryzykiem, monitorowania relacji Spółki z podmiotami powiązаныmi, zapewnienia niezależności audytorów. Funkcje konsultacyjno – doradcze dla Rady Nadzorczej pełni Komitet Audytu.

4. Akcjonariusze posiadający znaczne pakiety akcji.

Struktura akcjonariatu na dzień sporządzenia sprawozdania, w ilości odpowiadającej co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na ZWZ Spółki, przedstawiała się następująco:

Akcjonariusze	Liczba akcji / liczba głosów na walnym zgromadzeniu	% w kapitale zakładowym / % w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	2.042.214	47,29%
SEZAM IX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych (649 680 akcji posiada PROMACK Sp. z o.o.)	1.079.680	25,00%
Krzysztof Jędrzejewski	289.456	6,70%
Michał Tatarek z podmiotami powiązаныmi	261.000	6,04%

5. Posiadacze specjalnych uprawnień kontrolnych z tytułu posiadania papierów wartościowych Emitenta.

Spółka nie emitowała papierów wartościowych dających ich posiadaczom specjalne uprawnienia kontrolne. Każda akcja daje na walnym zgromadzeniu prawo do jednego głosu, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

6. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu.

Akcje Spółki nie są objęte ograniczeniami w zakresie wykonywania prawa głosu.

7. Ograniczenia w przenoszeniu prawa własności papierów wartościowych.

Nie istnieją ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych Emitenta.

8. Zasady powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnienia.

Szczegółowe zasady działania Zarządu określa Statut Spółki oraz Regulamin Zarządu przyjęty przez Zarząd Uchwałą nr 7/IV/03 z dnia 09.04.2003 r. W sprawach nieuregulowanych Regulaminem Zarządu oraz Statutem Spółki mają zastosowanie przepisy Kodeksu spółek handlowych.

Zgodnie ze Statutem Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. Zarząd Spółki może być jedno lub wieloosobowy. Wspólna kadencja Zarządu trwa pięć kolejnych lat.

Liczbę członków Zarządu określa Rada Nadzorcza, która powołuje Prezesa Zarządu, a na jego wniosek pozostałych członków Zarządu, w tym Wiceprezesów.

Prezes, Wiceprezes, członek Zarządu lub cały Zarząd Spółki mogą być odwołani przez Radę Nadzorczą przed upływem kadencji. Mandaty wszystkich członków Zarządu, w tym również wybranych w trakcie kadencji, wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe i sprawozdanie z działalności Spółki za ostatni rok ich urzędowania. Mandat członka Zarządu wygasa przed upływem kadencji w przypadku zrzeczenia się mandatu w drodze wypowiedzenia (rezygnacja członka Zarządu), odwołania przez Radę Nadzorczą, a także śmierci członka Zarządu.

Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje Spółkę we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych. Do zakresu uprawnień Zarządu należą wszystkie sprawy nie zastrzeżone do kompetencji innych organów Spółki, w tym podejmowanie decyzji co do nabycia i zbycia nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości. Zarząd działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu, który podlega zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą. W zakresie reprezentacji, w przypadku Zarządu wieloosobowego, do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki wymagane jest współdziałanie Prezesa i członka Zarządu lub dwóch członków Zarządu, albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem.

Zarząd wykonuje swoje prace pod przewodnictwem Prezesa Zarządu, który organizuje pracę Zarządu oraz czuwa nad zgodnością działań Zarządu z prawem i interesem Spółki. Prezes Zarządu określa kompetencje i rozdział zadań dla innych członków Zarządu. Prezes Zarządu jest odpowiedzialny za organizowanie, prowadzenie i nadzorowanie spraw Spółki. W przypadku nieobecności Prezesa Zarządu za organizowanie, prowadzenie i nadzorowanie spraw Spółki odpowiedzialny jest inny członek Zarządu lub dyrektor wskazany przez Prezesa Zarządu. Posiedzenia Zarządu zwoływane są przez Prezesa Zarządu lub zastępującego go członka Zarządu.

Zgodnie ze Statutem Spółki prawo podjęcia decyzji o emisji akcji podejmuje Walne Zgromadzenie Emitenta. Zagadnienia dotyczące wykupu akcji reguluje Kodeks spółek handlowych. Statut RAFAMET S.A. nie zawiera odrębnych uregulowań określających uprawnienia członków Zarządu do podejmowania decyzji o wykupie akcji.

9. Zasady zmiany Statutu Spółki.

Zmiana Statutu Spółki należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia. Uchwała dotycząca zmiany Statutu zapada większością trzech czwartych głosów. Zmiana Statutu wymaga wpisu do rejestru.

10. Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania.

Szczegółowe zasady działania Walnego Zgromadzenia, jego uprawnień oraz praw akcjonariuszy i wykonywania prawa głosu określa Statut Spółki oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. w Kuźni Raciborskiej, uchwalony przez WZA w dniu 23.06.2010 r. W sprawach nieuregulowanych Regulaminem Walnego Zgromadzenia oraz Statutem Spółki mają zastosowanie przepisy Kodeksu spółek handlowych.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd Spółki w terminie sześciu miesięcy po upływie roku obrotowego lub Rada Nadzorcza w przypadku, gdy Zarząd nie zwoła Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w tym terminie.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd z własnej inicjatywy lub Rada Nadzorcza, jeżeli zwołanie go uzna za wskazane. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie może być również zwołane przez akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Spółce. Akcjonariusze wyznaczają przewodniczącego tego zgromadzenia. Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą żądać zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego zgromadzenia. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania Zarządowi Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może upoważnić do zwołania tego Zgromadzenia akcjonariuszy występujących z tym żądaniem.

Walne Zgromadzenie zwołuje się przez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej Spółki oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z przepisami o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. Ogłoszenie powinno być dokonane co najmniej na dwadzieścia sześć dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Walne Zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad. Porządek obrad ustala Zarząd lub Rada Nadzorcza (w sytuacji zwołania Walnego Zgromadzenia przez ten organ).

Akcjonariusz lub Akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno być zgłoszone Zarządowi nie później niż 21 dni przed wyznaczonym terminem Zgromadzenia. Żądanie powinno zawierać uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego porządku obrad i może zostać złożone w postaci elektronicznej. Zarząd jest obowiązany niezwłocznie, jednak nie później niż na 18 dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia, ogłosić zmiany w porządku obrad, wprowadzone na żądanie akcjonariuszy. Ogłoszenie to następuje w sposób właściwy dla zwołania Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Spółce na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad. Spółka niezwłocznie ogłasza projekty uchwał na stronie internetowej. Każdy z akcjonariuszy może również podczas Walnego Zgromadzenia zgłaszać projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad.

Walne Zgromadzenia odbywają się w siedzibie Spółki lub w Warszawie.

Walne Zgromadzenie może podejmować uchwały bez względu na liczbę obecnych akcjonariuszy i reprezentowanych akcji. Uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają bezwzględną większością głosów oddanych, o ile przepisy ustawy lub Statut nie stanowią inaczej.

Głosowanie jest jawne. Tajne głosowanie zarządza się przy wyborach oraz nad wnioskami o odwołanie członków organów Spółki lub likwidatorów, bądź o pociągnięcie ich do odpowiedzialności, jak również w sprawach osobowych. Poza tym tajne głosowanie należy zarządzić na żądanie choćby jednego akcjonariusza obecnego lub reprezentowanego na Walnym Zgromadzeniu. Uchwała w sprawie istotnych zmian przedmiotu działalności Spółki zapada w jawnym głosowaniu imiennym oraz winna być ogłoszona.

Obrady Walnego Zgromadzenia otwiera Przewodniczący Rady Nadzorczej lub osoba przez niego wskazana, po czym zarządza wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia. W przypadku nieobecności na Walnym Zgromadzeniu osób, o których mowa powyżej, Walne Zgromadzenie otwiera Prezes Zarządu albo osoba wyznaczona przez Zarząd. Osoba otwierająca Walne Zgromadzenie oraz akcjonariusze uprawnieni do głosowania zgłaszają do protokołu kandydatów na Przewodniczącego. Przewodniczącym może być wybrana osoba, która jest uprawniona do głosowania na Walnym Zgromadzeniu. Zasady i tryb przeprowadzenia głosowania zarządza osoba otwierająca Walne Zgromadzenie. Wyboru Przewodniczącego dokonuje się przez głosowanie tajne. Przewodniczącym zostaje ten ze zgłoszonych kandydatów, który wyraził zgodę na kandydowanie, a w głosowaniu uzyskał największą ilość ważnie oddanych głosów. Otwierający Walne Zgromadzenie czuwa nad prawidłowym przebiegiem głosowania, ogłasza kogo wybrano Przewodniczącym oraz przekazuje tej osobie kierowanie obradami. W przypadku uzyskania przez poszczególnych kandydatów takiej samej ilości głosów, osoba otwierająca Walne Zgromadzenie zarządza powtórne głosowanie danych kandydatów, aż do uzyskania większości. Jeżeli okaże się to konieczne i uzasadnione potrzebami Zgromadzenia, możliwe jest powołanie Zastępcy, na wniosek wybranego uprzednio Przewodniczącego.

Uchwały Walnego Zgromadzenia powinny być umieszczone w protokole sporządzanym przez notariusza. W protokole należy stwierdzić prawidłowość zwołania Walnego Zgromadzenia, jego zdolność do powzięcia uchwał, wymienić powzięte uchwały, a przy każdej uchwale: liczbę akcji z których oddano ważne głosy, procentowy udział tych akcji w kapitale zakładowym, łączną liczbę ważnych głosów, liczbę głosów „za”, „przeciw” i „wstrzymujących się” oraz zgłoszone sprzeciwy. Do protokołu należy dołączyć odpowiednie dokumenty, m.in. dowody zwołania Walnego Zgromadzenia i listę obecności z podpisami uczestników Walnego Zgromadzenia. Wypis protokołu wraz z dowody zwołania Walnego Zgromadzenia oraz pełnomocnictwami udzielonymi przez akcjonariuszy Zarząd dołącza do księgi protokołów. Akcjonariusze mogą przeglądać księgi protokołów oraz mogą żądać wydania poświadczonych przez Zarząd odpisów uchwał.

Do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy:

- 1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy,
- 2) powzięcie uchwały o podziale zysków lub pokryciu strat,
- 3) udzielanie absolutorium członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków,
- 4) zmiana przedmiotu przedsiębiorstwa Spółki,
- 5) zmiana Statutu Spółki,
- 6) podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego,
- 7) połączenie Spółki i przekształcenie Spółki,
- 8) rozwiązanie i likwidacja Spółki,
- 9) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa,
- 10) wszelkie postanowienia dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu Spółki lub sprawowaniu zarządu lub nadzoru,
- 11) podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia i znoszenia kapitałów i funduszy celowych,
- 12) podejmowanie uchwał w innych sprawach nie wymienionych w punktach poprzedzających oraz w Statucie, a zastrzeżonych w przepisach kodeksu spółek handlowych dla Walnego Zgromadzenia.

Prawo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami Spółki na 16 dni przed datą Walnego Zgromadzenia (dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu) na zasadach określonych w k.s.h. Akcjonariusz może uczestniczyć w walnym zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika.

Do podstawowych praw i obowiązków osób uprawnionych do głosowania należy w szczególności:

- a) wykonywanie prawa głosu,
- b) składanie wniosków,
- c) żądanie przeprowadzenia tajnego głosowania,
- d) prawo do sprzeciwu i żądania jego zaprotokołowania,
- e) zadawanie pytań i żądanie od obecnych na posiedzeniu członków Zarządu i Rady Nadzorczej wyjaśnień w sprawach związanych z przyjętym porządkiem obrad,

- f) przestrzeganie ustalonego porządku obrad, przepisów prawa, postanowień Statutu, Regulaminu WZA oraz dobrych obyczajów.

11. Skład osobowy organów zarządzających i nadzorujących oraz zasady ich działania.

Zarząd

W okresie od 01.01.2018 r. do 26.06.2018 r. Spółką kierował Zarząd w składzie:

- E. Longin Wons – Prezes Zarządu,
- Maciej Michalik – Wiceprezes Zarządu.

Z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia Spółki (26.06.2018 r.), upłynęła rozpoczęta w 2013 r. kadencja Zarządu w składzie, o którym mowa powyżej.

W dniu 23.05.2018 r. Rada Nadzorcza RAFAMET S.A. powołała na nową wspólną pięcioletnią kadencję Pana E. Longina Wonsa do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu – Dyrektora Naczelnego. Uchwała o powołaniu Prezesa Zarządu weszła w życie w dniu 26.06.2018 r. (odbycie Walnego Zgromadzenia Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. zatwierdzającego sprawozdanie finansowe Spółki za rok 2017).

W dniu 28.06.2018 r. do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu, na nową wspólną pięcioletnią kadencję, został powołany Pan Maciej Michalik.

W okresie od 28.06.2018 r. do 31.12.2018 r. Spółką kierował Zarząd w składzie:

- E. Longin Wons – Prezes Zarządu,
- Maciej Michalik – Wiceprezes Zarządu.

Członkowie Zarządu RAFAMET S.A. łączą jednocześnie funkcje w organie zarządzającym z pełnieniem funkcji operacyjnego kierownictwa w strukturze organizacyjnej Spółki. Prezes Zarządu sprawuje jednocześnie funkcję Dyrektora Naczelnego, natomiast Wiceprezes Zarządu – Dyrektora Handlowego.

Regulamin Zarządu RAFAMET S.A. określa zakres i tryb pracy Zarządu oraz sposób podejmowania uchwał.

Zarząd wykonuje swoje prace pod przewodnictwem Prezesa Zarządu, który organizuje pracę Zarządu oraz czuwa nad zgodnością działań Zarządu z prawem i interesem Spółki. Prezes Zarządu określa kompetencje i rozdział zadań dla innych członków Zarządu. Prezes Zarządu jest odpowiedzialny za organizowanie, prowadzenie i nadzorowanie spraw Spółki. W przypadku nieobecności Prezesa Zarządu za realizację tych zadań odpowiedzialny jest inny członek Zarządu lub dyrektor wskazany przez Prezesa Zarządu. Zarząd Spółki może powoływać Radę Dyrektorów jako organ opiniujący i doradczy i określić jej skład osobowy.

Posiedzenia Zarządu zwoływane są przez Prezesa Zarządu lub zastępującego go członka Zarządu co najmniej raz w miesiącu. Porządek posiedzenia Zarządu ustala Prezes Zarządu lub zastępujący go czło-

nek Zarządu i może on być uzupełniony na wniosek choćby jednego członka Zarządu. Udział w posiedzeniach Zarządu jest obowiązkowy. Na posiedzenie Zarządu mogą być zaproszone inne osoby. Posiedzeniu Zarządu przewodniczy Prezes Zarządu.

Z posiedzenia Zarządu sporządza się protokół, który powinien zawierać: porządek obrad, imiona i nazwiska obecnych członków Zarządu, ilość oddanych głosów za poszczególnymi uchwałami, zdania odrębne i podpisy obecnych członków Zarządu. Materiały pomocnicze będące przedmiotem obrad (plany, sprawozdania, wnioski) są dołączone do protokołu.

Postanowienia Zarządu zapadają w formie uchwał, które są protokołowane. Uchwały Zarządu wieloosobowego zapadają bezwzględną większością głosów obecnych, przy obecności co najmniej połowy członków. Głosowanie jest jawne. Tajne głosowanie zarządza się w sprawach osobistych oraz na wniosek choćby jednego członka Zarządu biorącego udział w posiedzeniu.

W przypadku sprzeczności interesów Spółki z interesami członka Zarządu, jego współmałżonka, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek Zarządu powinien wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw i może żądać zaznaczenia tego w protokole.

Organizację pracy Zarządu zapewnia Biuro Zarządu.

Rada Nadzorcza

W okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. funkcję organu nadzorczego Spółki pełniła Rada Nadzorcza w składzie:

- Janusz Paruzel – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Piotr Regulski – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- Aleksander Gaczek – Członek Rady Nadzorczej.,
- Michał Rogatko – Członek Rady Nadzorczej,
- Michał Tatarek – Członek Rady Nadzorczej.

Szczegółowe zasady działania Rady Nadzorczej określa Statut Spółki oraz Regulamin Rady Nadzorczej przyjęty Uchwałą nr 11/VIII/2010 z dnia 16.11.2010 r. W sprawach nieuregulowanych Regulaminem Rady Nadzorczej oraz Statutem Spółki mają zastosowanie przepisy k.s.h.

Rada Nadzorcza składa się co najmniej z pięciu członków powoływanych i odwoływanych przez Walne Zgromadzenie. Wspólna kadencja Rady Nadzorczej trwa trzy lata, z tym że członkowie Rady mogą być wybierani ponownie.

Mandaty członka Rady wygasają:

- 1) z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej,
- 2) z chwilą śmierci, rezygnacji lub odwołania ze składu Rady Nadzorczej,
- 3) równocześnie z dniem wygaśnięcia mandatu pozostałych członków Rady Nadzorczej, jeżeli członek

Rady Nadzorczej powołany został na okres wspólnej kadencji,
4) z dniem odwołania członka Rady przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

W miejsce ustępującego przed wygaśnięciem mandatu lub w miejsce zmarłego członka Rady, Rada Nadzorcza może dokooptować członka Rady, lecz liczba członków dokooptowanych nie może przekraczać połowy ogólnej liczby członków Rady Nadzorczej. Dokooptowani członkowie Rady powinni być przedstawieni do zatwierdzenia na najbliższym Walnym Zgromadzeniu. Mandaty nowo wybranych lub dokooptowanych w trakcie kadencji członków Rady Nadzorczej wygasają z upływem odnośnej kadencji.

Członkowie Rady Nadzorczej wykonują swoje prawa i obowiązki osobiście.

Rada Nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegialnie, może jednak delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych.

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy stały nadzór nad działalnością Spółki w zakresie przewidzianym w kodeksie spółek handlowych oraz zatwierdzanie na wniosek Zarządu wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.

Do szczególnych kompetencji Rady Nadzorczej należy:

- 1) ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i stanem faktycznym,
- 2) ocena wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty,
- 3) składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników oceny, o której mowa w pkt. 1 i 2,
- 4) badanie i kontrola działalności oraz stanu finansowego Spółki,
- 5) zatwierdzanie, na wniosek Zarządu, wyboru firmy audytorskiej badającej roczne sprawozdanie finansowe Spółki,
- 6) ustalanie wynagrodzenia dla członków Zarządu Spółki oraz innych warunków umowy lub kontraktów z nimi zawieranych,
- 7) zwalnianie członków Zarządu z zakazu konkurencji,
- 8) wyrażanie zgody na wypłatę zaliczki na poczet dywidendy,
- 9) prawo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy,
- 10) prawo Rady i członka Rady Nadzorczej do zaskarżania uchwał Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy naruszających dobre obyczaje i godzących w interes Spółki lub mających na celu pokrzywdzenie akcjonariusza.

W ciągu 14 dni od daty wyboru Rady Nadzorczej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy odbywa się jej pierwsze posiedzenie, na którym Rada wybiera ze swojego grona Przewodniczącą Rady i jego Zastępcę, a w miarę potrzeby, także Sekretarza Rady.

Wyboru dokonuje się w głosowaniu tajnym, bezwzględną większością głosów obecnych na posiedzeniu członków Rady. W razie potrzeby Rada Nadzorcza, na kolejnym posiedzeniu, może dokonać wyborów uzupełniających.

Przewodniczący Rady Nadzorczej, a w przypadku jego nieobecności Zastępca Przewodniczącego, zwołuje posiedzenia Rady i przewodniczy na nich. Przewodniczący Rady Nadzorczej poprzedniej kadencji zwołuje i otwiera pierwsze posiedzenie nowo wybranej Rady i przewodniczy na nim do chwili wyboru Przewodniczącego.

Rada Nadzorcza może odwołać Przewodniczącego, jego Zastępcę i Sekretarza Rady.

Do obowiązków Przewodniczącego Rady Nadzorczej należy w szczególności:

- 1) zwoływanie posiedzeń Rady Nadzorczej i przewodniczenie na nich,
- 2) zawieranie umów o pracę z członkami Zarządu Spółki w imieniu Spółki oraz dokonywanie innych czynności prawnych, w tym związanych ze stosunkiem pracy pomiędzy Spółką a członkiem Zarządu,
- 3) zwoływanie i otwieranie pierwszego posiedzenia nowo wybranej Rady Nadzorczej i przewodniczenie na nim do chwili wyboru Przewodniczącego Rady,
- 4) otwieranie Walnego Zgromadzenia i przewodniczenie na nim do chwili wyboru Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy,
- 5) sprawowanie bieżącego nadzoru nad protokołowaniem posiedzeń Rady oraz podpisywanie korespondencji wychodzącej Rady Nadzorczej.

Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej wykonuje obowiązki Przewodniczącego Rady w razie jego długotrwałej nieobecności, a w szczególności w okresie jego urlopu wypoczynkowego i nieobecności spowodowanej chorobą.

W okresach pomiędzy posiedzeniami Radę Nadzorczą reprezentuje wobec Zarządu Spółki Przewodniczący Rady, a w razie jego nieobecności Zastępca Przewodniczącego albo inny członek Rady upoważniony przez Radę Nadzorczą.

Rada Nadzorcza odbywa posiedzenia nie rzadziej niż jeden raz na kwartał.

Przewodniczący Rady ma obowiązek zwołać posiedzenie Rady także na pisemny wniosek Zarządu Spółki lub członka Rady. W takim przypadku posiedzenie Rady powinno zostać zwołane w ciągu dwóch tygodni od daty zgłoszenia żądania.

Zawiadomienie o zwołaniu posiedzenia, zawierające porządek obrad wysyłane jest członkom Rady w sposób zapewniający jego doręczenie co najmniej na siedem dni przed datą posiedzenia.

Dla ważności uchwał Rady Nadzorczej wymagane jest zawiadomienie o posiedzeniu wszystkich członków Rady oraz obecność na posiedzeniu co najmniej połowy członków Rady, w tym Przewodniczącego, bądź w przypadku jego nieobecności Zastępcy Przewodniczącego. Rada Nadzorcza podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów członków obecnych na posiedzeniu, a w posiedzeniu bierze udział co najmniej połowa członków Rady. W przypadku równej ilości głosów decyduje głos przewodniczącego obradom Rady. Podejmowanie uchwał możliwe jest również korespondencyjnie lub przy wykorzystaniu

środków bezpośredniego komunikowania się na odległość, jeżeli wszyscy członkowie Rady zostali powiadomieni o treści projektu uchwały. Oddanie głosu możliwe jest także na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady, za wyjątkiem spraw wprowadzonych do porządku obrad na posiedzeniu Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym. Przewodniczący obrad zarządza tajne głosowanie z własnej inicjatywy lub na wniosek co najmniej dwóch członków Rady Nadzorczej. Tajne głosowanie zarządza się ponadto przy powołaniu do pełnienia funkcji i odwołaniu z funkcji w Radzie Nadzorczej.

Z posiedzeń Rady Nadzorczej sporządzane są protokoły zawierające w szczególności: numer kolejny, porządek obrad, datę i miejsce posiedzenia, listę obecności, streszczenie dyskusji, treść podjętych uchwał i ich uzasadnienie, wynik głosowania. Protokół winien być podpisany przez wszystkich obecnych na posiedzeniu członków Rady. Protokół z posiedzenia przyjmowany jest na kolejnym posiedzeniu Rady Nadzorczej, przy czym przyjęcie protokołu nie wstrzymuje wykonania ustaleń Rady.

Komitet Audytu

W ramach Rady Nadzorczej funkcjonuje Komitet Audytu, którego zasady działania reguluje ustawa o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, a także Regulamin Komitetu Audytu z dnia 09.10.2017 r. Komitet Audytu składa się z co najmniej trzech członków powoływanych na okres kadencji Rady Nadzorczej.

W okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. w skład Komitetu Audytu wchodził wszyscy członkowie Rady Nadzorczej. Funkcję Przewodniczącego Komitetu Audytu pełnił Pan Michał Rogatko.

Do zadań Komitetu Audytu należy w szczególności:

- 1) monitorowanie:
  - a) procesu sprawozdawczości finansowej,
  - b) skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,
  - c) wykonywania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, z uwzględnieniem wszelkich wniosków i ustaleń Komisji Nadzoru Audytowego wynikających z kontroli przeprowadzonej w firmie audytorskiej;
- 2) kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, w szczególności w przypadku, gdy na rzecz Spółki świadczone są przez firmę audytorską inne usługi niż badanie;
- 3) informowanie Rady Nadzorczej o wynikach badania oraz wyjaśnianie, w jaki sposób badanie to przyczyniło się do rzetelności sprawozdawczości finansowej w Spółce, a także jaka była rola komitetu audytu w procesie badania;
- 4) dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta oraz wyrażanie zgody na świadczenie przez niego dozwolonych usług niebędących badaniem w Spółce;
- 5) opracowywanie polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania;

- 6) opracowywanie polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem;
- 7) określanie procedury wyboru firmy audytorskiej przez Spółkę;
- 8) przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji dotyczących wyboru biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie sprawozdań finansowych Spółki. Rekomendacja powinna spełniać wymogi wykazane w rozporządzeniu UE oraz ustawie o biegłych rewidentach;
- 9) przedkładanie Radzie Nadzorczej oraz Zarządowi zaleceń mających na celu zapewnienie rzetelności procesu sprawozdawczości finansowej w Spółce.

W ramach czynności nadzoru dotyczących sprawozdawczości finansowej, Komitet Audytu w szczególności:

- 1) analizuje przedstawiane przez Zarząd informacje dotyczące istotnych zmian w rachunkowości lub sprawozdawczości finansowej oraz szacunkowych danych lub ocen, które mogą mieć istotne znaczenie dla sprawozdawczości finansowej Spółki,
- 2) otrzymuje informacje dotyczące harmonogramu badania sprawozdań finansowych Spółki,
- 3) dokonuje analizy sprawozdania dodatkowego dla Komitetu, o którym mowa w art. 11 rozporządzenia UE i omawia treść tego sprawozdania z firmą audytorską przeprowadzającą badanie sprawozdań finansowych Spółki,
- 4) przedstawia Radzie Nadzorczej rekomendacje w sprawie zatwierdzenia zbadanego przez audytora rocznego sprawozdania finansowego,
- 5) monitoruje poprawność, kompletność i rzetelność informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych Spółki oraz terminowość procesu sprawozdawczości,
- 6) dokonuje przeglądu efektywności procesu badania sprawozdania finansowego oraz odpowiedzi Zarządu na udzielone w toku tego procesu rekomendacje.

W ramach czynności nadzoru dotyczących kontroli wewnętrznej Komitet Audytu bada w szczególności:

- 1) adekwatność prowadzonych przez Zarząd systemów identyfikacji, monitorowania i zmniejszania zagrożeń dla działalności Spółki,
- 2) systemy kontroli wewnętrznej w celu zapewnienia zgodności z przepisami i wewnętrznymi regulacjami oraz procedury zapewniające efektywne działanie tych systemów,
- 3) efektywność audytu wewnętrznego oraz dostępność odpowiednich źródeł informacji i ekspertyz celem zapewnienia odpowiedniego reagowania na wskazówki i zalecenia audytorów zewnętrznych,
- 4) przestrzeganie dyscypliny finansowej i właściwe funkcjonowanie systemów redukujących możliwość powstania nieprawidłowych zjawisk w funkcjonowaniu Spółki.

12. Informacje dodatkowe dot. Komitetu Audytu.

- **wskazanie osób spełniających ustawowe kryteria niezależności**

Kryteria niezależności w rozumieniu przepisów ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, zgodnie ze złożonymi Spółce oświadczeniami, spełniają następujący członkowie Komitetu Audytu: Aleksander Gaczek, Janusz Paruzel, Piotr Regulski oraz Michał Rogatko.

- **wskazanie osób posiadających wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych, ze wskazaniem sposobu ich nabycia oraz wskazanie osób posiadających wiedzę i umiejętności z zakresu branży, w której działa emitent, ze wskazaniem sposobu ich nabycia**

Michał Rogatko -Przewodniczący Komitetu Audytu

Posiada kompetencje w zakresie branży, w której działa Emitent, zdobyte dzięki wieloletniemu doświadczeniu zawodowemu, a także posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości i finansów pozyskane dzięki zdobytemu wykształceniu oraz wieloletniemu doświadczeniu zawodowemu w organach zarządzających i nadzorujących spółek prawa handlowego, również tych publicznych.

Absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego SGPiS (Szkoła Główna Handlowa). Ukończył również kursy podyplomowe, m.in.: International Trade Education Course w Churchill College, Cambridge (Wielka Brytania) oraz studium zarządzania Management Development Programme organizowane przez Swedish Institute of Management Foundation przy Stockholm School of Economics (Szwecja, Belgia), a także studia doktoranckie w Kolegium Zarządzania i Finansów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Jest specjalistą w zakresie nadzoru korporacyjnego. Pracował lub doradzał w firmach międzynarodowych i krajowych o zasięgu międzynarodowym, w tym również w spółkach giełdowych, takich jak: Rolimpex S.A., Alima-Gerber S.A., Leroy-Merlin, Oriflame Poland, Zepter International, Kross S.A., Emax S.A., ComputerLand S.A., Sygnity S.A., Kopex S.A., Autokopex Sp. z o.o. i w innych. Zasiada w radach nadzorczych spółek giełdowych: Hydrapres S.A., Mostostal Zabrze.

Aleksander Gaczek - Członek Komitetu Audytu

Posiada kompetencje w zakresie branży, w której działa Emitent, zdobyte dzięki doświadczeniu zawodowemu, a także posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości i finansów pozyskane dzięki udziałowi w organach spółek prawa handlowego oraz posiadanym uprawnieniom.

Uzyskał absolutorium na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego. Posiada uprawnienia do zasiadania w radach nadzorczych spółek Skarbu Państwa oraz doświadczenie zawodowe m.in. w następujących podmiotach : Katowickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Maszynami Budownictwa Miejskiego, Centrum Eksportowe „SIMPEX”, Aqua Park Katowice Sp. z o.o., Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. (Pełnomocnik Zarządu). Zasiadał także w radach nadzorczych następujących podmiotów: Fundusz Górnośląski, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze, Katowickie Wodociągi S.A., Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mysłowicach.

Janusz Paruzel - Członek Komitetu Audytu

Posiada kompetencje w zakresie branży, w której działa Emitent, zdobyte dzięki wieloletniemu doświadczeniu zawodowemu, a także posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości i finansów pozyskane dzięki zdobytemu wykształceniu oraz doświadczeniu zawodowemu w organach zarządzających i nadzorujących spółek prawa handlowego, a także posiadanym uprawnieniom.

Posiada wykształcenie wyższe ekonomiczne – ukończył Szkołę Główną Handlową w Warszawie na kierunku Handel Zagraniczny. Posiada uprawnienia do zasiadania w radach nadzorczych spółek Skarbu Państwa. Ukończył szereg szkoleń i kursów w zakresie zarządzania, finansów i księgowości, prawa spółek oraz handlu i marketingu. Doświadczenie zawodowe to m.in: Pepsico Trading, Grupa Lubawa S.A., Len S.A., Miranda S.A., Fabryka Firanek Wisan S.A., Dominet (Fortis) Bank o/Stalowa Wola, Siarkopol Tarnobrzeg Sp. z o.o., Grupa TAURON Polska Energia.

Piotr Regulski - Członek Komitetu Audytu

Posiada kompetencje w zakresie branży, w której działa Emitent, zdobyte dzięki wieloletniemu doświadczeniu zawodowemu, a także posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości i finansów pozyskane dzięki zdobytemu wykształceniu oraz wieloletniemu doświadczeniu zawodowemu w organach zarządzających i nadzorujących spółek prawa handlowego oraz posiadanym uprawnieniom

Jest absolwentem Wydziału Inżynierji – Ekonomicznego Przemysłu Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu. Posiada dyplom ukończenia kursu dla kandydatów na członków Rad Nadzorczych w Spółkach Skarbu Państwa oraz uprawnienia syndyka masy upadłościowej. Związany z "RUCH" S.A., Impel Cleaning Sp. z o.o., MCX Systems Sp. z o.o., Grupą Impel, Impel Volleyball S.A.

Michał Tatarek - Członek Komitetu Audytu

Jako wieloletni inwestor giełdowy posiada kompetencje w zakresie branży, w której działa Emitent i wszechstronną znajomość zagadnień związanych z szeroko pojmowanym rynkiem kapitałowym: spółek kapitałowych, obrotu, analizy fundamentalnej, zagadnień prawnych, przejęć, rynku walut i innych. Posiada także wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości i finansów pozyskane dzięki zdobytemu wykształceniu oraz doświadczeniu w organach nadzorujących spółek prawa handlowego.

Posiada wykształcenie wyższe, jest absolwentem Wyższej Szkoły Ubezpieczeń i Bankowości w Warszawie, kierunek finanse i bankowość, w zakresie usługi finansowe. Związany z AGORA S.A., Browarem Męcka Wola/k. Sieradza, inwestor na rynku nieruchomości i na GPW. Od wielu lat jest akcjonariusz RAFAMET S.A., od 2006 r. posiada powyżej 5% kapitału Emitenta.

- **informacja czy na rzecz emitenta były świadczone przez firmę audytorską badającą jego sprawozdanie finansowe dozwolone usługi niebędące badaniem i czy w związku z tym dokonano oceny niezależności tej firmy audytorskiej oraz wyrażano zgodę na świadczenie tych usług**

Na rzecz Emitenta nie były świadczone przez firmę audytorską UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k., badającą jego sprawozdanie finansowe, dozwolone usługi niebędące badaniem.

- **główne założenia opracowanej polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania oraz polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem**

„Polityka i procedura wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania ustawowego sprawozdań finansowych RAFAMET S.A. i Grupy Kapitałowej RAFAMET oraz polityka świadczenia przez firmę audytorską, podmiot powiązany z firmą autorską lub członka jego sieci dozwolonych usług niebędących badaniem” została przyjęta przez Komitet Audytu uchwałą nr 1/X/2017 z dnia 20.10.2017 r.

Polityka wyboru firmy audytorskiej

Wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych dokonuje Rada Nadzorcza, działając na podstawie rekomendacji Komitetu Audytu. Rada Nadzorcza dokonuje wyboru firmy audytorskiej przy uwzględnieniu zasady bezstronności i niezależności tego podmiotu.

Rekomendacja, a następnie wybór firmy audytorskiej winny być dokonywane z uwzględnieniem poniższych wytycznych:

- 1) cena usługi,
- 2) doświadczenie podmiotu w badaniu sprawozdań finansowych jednostek zainteresowania publicznego oraz badaniu sprawozdań finansowych jednostek o podobnej do podmiotów Grupy Kapitałowej branży i profilu działalności,
- 3) doświadczenie podmiotu w badaniu sprawozdań finansowych spółek notowanych na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.,
- 4) zapewnienie świadczenia wymaganego zakresu usług,
- 5) przeprowadzenie badania w terminach określonych przez Spółkę,
- 6) pozycja podmiotu uprawnionego na rynku usług audytorskich.

Maksymalny czas nieprzerwanego trwania zleceń badań ustawowych przeprowadzanych przez tę samą firmę audytorską lub firmę audytorską powiązaną z tą firmą audytorską lub jakiegokolwiek członka sieci działającej w państwach Unii Europejskiej, do której należą te firmy audytorskie, nie może przekraczać 5 lat. Kluczowy biegły rewident nie może przeprowadzać badania ustawowego w podmiotach Grupy Kapitałowej przez okres dłuższy niż 5 lat. Kluczowy biegły rewident może ponownie przeprowadzać badanie ustawowe po upływie co najmniej 3 lat od zakończenia ostatniego badania ustawowego.

Pierwsza umowa o badanie sprawozdania finansowego jest zawierana z firmą audytorską na okres nie krótszy niż dwa lata z możliwością przedłużenia na kolejne co najmniej dwuletnie okresy. Koszty przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego ponosi badana jednostka.

Procedura wyboru firmy audytorskiej

Zapytanie ofertowe dotyczące wyboru firmy audytorskiej do ustawowego badania sprawozdania finansowego RAFAMET S.A. i ustawowego badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej RAFAMET sporządza Główny Księgowy RAFAMET S.A., w porozumieniu z Komitetem Audytu. Następnie zapytania ofertowe kieruje do wybranych podmiotów spełniających wymagania dotyczące obowiązkowej rotacji podmiotu uprawnionego do badania i kluczowego biegłego

rewidenta. Główny Księgowy odpowiadając na zapytania podmiotów uprawnionych do badania biorących udział w procedurze wyboru, przygotowuje dokumentację przetargową oraz prowadzi negocjacje z zainteresowanymi oferentami.

Złożone oferty Spółka przedkłada Komitetowi Audytu, zaś Komitet Audytu przedstawia Radzie Nadzorczej rekomendację, w której:

- 1) wskazuje firmę audytorską, której proponuje powierzyć badanie ustawowe,
- 2) oświadcza, że rekomendacja jest wolna od wpływów stron trzecich,
- 3) stwierdza, że Spółka nie zawarła umów zawierających klauzule, o których mowa w art. 66 ust. 5a ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

W następstwie przedłożonej przez Komitet Audytu rekomendacji Rada Nadzorcza dokonuje wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. Jeżeli decyzja Rady Nadzorczej w zakresie wyboru firmy audytorskiej odbiega od rekomendacji Komitetu Audytu, Rada Nadzorcza uzasadnia przyczyny niezastosowania się do rekomendacji Komitetu Audytu oraz przekazuje takie uzasadnienie do wiadomości organu zatwierdzającego sprawozdanie finansowe.

Rada Nadzorcza dokonuje wyboru firmy audytorskiej do końca II kwartału roku obrotowego, za który będzie badane sprawozdanie finansowe. Informacja o wyborze firmy audytorskiej przekazywana jest do publicznej wiadomości.

Polityka świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem

Firma audytorska przeprowadzająca ustawowe badanie lub podmiot powiązany z tą firmą audytorską, ani żaden z członków sieci, do której należy firma audytorska nie świadczą bezpośrednio ani pośrednio na rzecz Spółki ani podmiotów Grupy Kapitałowej żadnych zabronionych usług niebędących badaniem sprawozdań finansowych ani czynnościami rewizji finansowej. Usługami zabronionymi nie są:

- 1) usługi, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających,
- 2) usługi:
  - a) przeprowadzania procedur należytej staranności (due dilligence) w zakresie kondycji ekonomiczno-finansowej,
  - b) wydawania listów poświadczających
    - wykonywane w związku z prospektem emisyjnym Spółki, przeprowadzane zgodnie z krajowym standardem usług pokrewnych i polegające na przeprowadzaniu uzgodnionych procedur,
- 3) usługi atestacyjne w zakresie informacji finansowych pro forma, prognoz wyników lub wyników szacunkowych, zamieszczane w prospekcie emisyjnym Spółki,
- 4) badanie historycznych informacji finansowych do prospektu, o którym mowa w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 809/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. wykonującym dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie informacji zawartych w prospektach emisyjnych oraz formy, włączenia przez odniesienie i publikacji takich prospektów emisyjnych oraz rozpowszechniania reklam,
- 5) weryfikacja pakietów konsolidacyjnych,

- 6) potwierdzanie spełnienia warunków zawartych umów kredytowych na podstawie analizy informacji finansowych pochodzących ze zbadanych przez daną firmę audytorską sprawozdań finansowych,
- 7) usługi atestacyjne w zakresie sprawozdawczości dotyczącej ładu korporacyjnego, zarządzania ryzykiem oraz społecznej odpowiedzialności biznesu,
- 8) usługi polegające na ocenie zgodności informacji ujawnianych przez instytucje finansowe i firmy inwestycyjne z wymogami w zakresie ujawniania informacji dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zmiennych składników wynagrodzeń,
- 9) poświadczenia dotyczące sprawozdań lub innych informacji finansowych przeznaczonych dla organów nadzoru, rady nadzorczej lub innego organu nadzorczego Spółki lub właścicieli, wykraczające poza zakres badania ustawowego i mające pomóc tym organom w wypełnianiu ich ustawowych obowiązków.

Świadczenie usług, o których mowa powyżej, możliwe jest jedynie w zakresie niezwiązanym z polityką podatkową Spółki, po przeprowadzeniu przez Komitet Audytu oceny zagrożeń i zabezpieczeń niezależności, o której mowa w art. 69-73 ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym i wyrażaniu przez Komitet Audytu zgody na świadczenie tychże dozwolonych usług.

- **informacja czy rekomendacja dotycząca wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania spełniała obowiązujące warunki, a w przypadku gdy wybór firmy audytorskiej nie dotyczył przedłużenia umowy o badanie sprawozdania finansowego - czy rekomendacja ta została sporządzona w następstwie zorganizowanej przez emitenta procedury wyboru spełniającej obowiązujące kryteria**

Procedura wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania sprawozdań Emitenta i jego Grupy Kapitałowej została rozpoczęta przed wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 11.05.2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym oraz przed przyjęciem przez Komitet Audytu RARAFMET S.A. w dniu 20.10.2017 r. „Polityki i procedury wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania ustawowego sprawozdań finansowych RAFAMET S.A. i Grupy Kapitałowej RAFAMET oraz polityki świadczenia przez firmę audytorską, podmiot powiązany z firmą autorską lub członka jego sieci dozwolonych usług niebędących badaniem”.

Rada Nadzorcza dokonała w dniu 27.06.2017 r. wyboru firmy UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k. (31-523 Kraków, ul. Moniuszki 50), jako podmiotu uprawnionego do badania i przeglądu za rok 2017 i 2018 następujących sprawozdań finansowych:

- 1) półrocznego sprawozdania finansowego Spółki za półrocze zakończone 30 czerwca,
- 2) półrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej za półrocze zakończone 30 czerwca,
- 3) rocznego sprawozdania finansowego Spółki,
- 4) rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej.

Emitent nie korzystał dotychczas z usług tej firmy przy badaniu sprawozdań finansowych.

- **liczba odbytych posiedzeń Komitetu Audytu**

W okresie sprawozdawczym Komitet Audytu odbył cztery posiedzenia w następujących terminach:

- 12.02.2018 r.,
- 27.03.2018 r.,
- 23.05.2018 r.,
- 08.08.2018 r.

13. Opis polityki różnorodności.

Elementy polityki różnorodności nie zostały w Spółce sformalizowane w postaci dokumentu polityki różnorodności w odniesieniu do władz spółki oraz jej kluczowych menedżerów. Udział poszczególnych osób w wykonywaniu funkcji zarządczych, nadzorczych i kierowniczych w strukturach spółki jest uzależniony przede wszystkim od kompetencji, kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Funkcje członków organu zarządzającego i nadzorczego powierzone zostały konkretnym osobom niezależnie od ich płci, kierunku wykształcenia czy wieku, ale według merytorycznego przygotowania oraz doświadczenia tych osób.

Pomimo braku sformalizowanej polityki różnorodności działania w obszarze zarządzania kadrami uwzględniają kluczowe elementy różnorodności, które naszym zdaniem pozwalają na wybór kandydatów zapewniających efektywną realizację strategii oraz rozwój Spółki, począwszy od najniższego, a skończywszy na najwyższym szczeblu zarządzania. RAFAMET S.A. dokłada starań, aby stosowane były zasady równego traktowania i zarządzania różnorodnością w miejscu pracy, a szczególnie w obszarze rekrutacji, wynagrodzeń, awansów, dostępu do szkoleń, ochrony przed mobbingiem oraz ochrony przed nieuzasadnionym zwolnieniem.

OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

Niniejsze oświadczenie stanowi realizację art. 55 ust. 2b ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U.2019.351 t.j.) i obejmuje informacje niefinansowe dotyczące Grupy Kapitałowej RAFAMET za okres od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r.

Oświadczenie zostało sporządzone w oparciu o dane niefinansowe zidentyfikowane, przy uwzględnieniu istotności poszczególnych obszarów dla Grupy oraz jej interesariuszy, których wyboru dokonano na podstawie ich oddziaływania na Grupę.

Grupy interesariuszy zidentyfikowane jako istotne dla Grupy Kapitałowej RAFAMET
<ol style="list-style-type: none">
1. Klienci
2. Pracownicy
3. Inwestorzy
4. Społeczność lokalna
Zagadnienia niefinansowe zidentyfikowane jako istotne dla Grupy Kapitałowej RAFAMET i
OBSZAR ŚRODOWISKO NATURALNE
<ol style="list-style-type: none">
1. Woda
2. Ścieki
3. Odpady
4. Emisja do atmosfery
5. Hałas
6. Obszary chronione
7. Energia i paliwa
OBSZAR SPOŁECZNY I PRACOWNICZY
<ol style="list-style-type: none">
1. Zatrudnienie
2. Wynagrodzenia
3. Środowisko pracy
4. Równość i różnorodność
5. Dialog społeczny
6. Bezpieczeństwo i higiena pracy
7. Rozwój i edukacja
8. Społeczności lokalne i zaangażowanie społeczne
9. Bezpieczeństwo produktów i ich użytkowników
OBSZAR POSZANOWANIE PRAW CZŁOWIEKA I PRZECIWDZIAŁANIE KORUPCJI

OBSZAR ZARZĄDCZY

1. Model biznesowy Grupy Kapitałowej RAFAMET.

Obecna działalność RAFAMET S.A. to przede wszystkim produkcja sterowanych numerycznie obrabiarek skrawających specjalizowanych dla kolejnictwa, w szczególności obrabiarek do reprofilowania kół zestawów kołowych pojazdów szynowych oraz wielkogabarytowych obrabiarek jednostkowych typu tokarki pionowe i poziome oraz frezarki bramowe, w tym typu gantry.

Przedmiotem działalności spółki zależnej ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. (100% udziałów posiada RAFAMET S.A. i jest to istotny podmiot pod względem konsolidacji wyników) jest produkcja i sprzedaż odlewów żeliwnych i modeli odlewniczych oraz świadczenie usługi w zakresie obróbki wiórowej. Spółka oferuje również szeroki pakiet usług od analizy i opracowywania dokumentacji technologicznej, usługi śrutowania, obróbki cieplnej oraz usługi laboratoryjne.

W skład Grupy Kapitałowej RAFAMET wchodzi również „RAFAMET - SERVICE & TRADE” Sp. z o.o. (100% udziałów posiada RAFAMET S.A.) świadcząca usługi przemysłowe w obszarach uzupełniających i ułatwiających proceduralnie aktywność Emitenta, serwis pogwarancyjny na rzecz podmiotów eksploatujących obrabiarki produkcji RAFAMET S.A. oraz usługi montażowe, remonty obrabiarek i innych urządzeń technicznych.

Przedmiotem działalności POREBA MACHINE TOOLS Sp. z o.o. (100% udziałów posiada RAFAMET S.A.) jest sprzedaż tokarek poziomych marki POREBA.

STANRUS-RAFAMET OOO (50% udziałów posiada RAFAMET S.A.) to podmiot handlowy zarejestrowany w Rosji, którego celem działalności jest pośrednictwo w handlu na terytorium Rosji.

HEBEI RAFAMET MACHINERY Co., Ltd (50% udziałów posiada RAFAMET S.A.) to podmiot handlowo - produkcyjny zarejestrowany w Chinach.

RAFAMET S.A. funkcjonuje w środowisku rynkowym, które charakteryzuje się ograniczoną liczbą konkurujących podmiotów. Biorąc jednak pod uwagę niszowy charakter prowadzonej działalności i stosunkowo niewielki rozmiar rynku zagrożenie konkurencyjne (głównie ze strony firm niemieckich, włoskich i hiszpańskich posiadających ugruntowaną światową reputację, zasoby finansowe na prace badawczo-rozwojowe i marketing) należy uznać za porównywalne z innymi sektorami przemysłu maszynowego.

Niektóre technologie stosowane przez RAFAMET S.A. do produkcji są unikalne w skali kraju i świata. Są rezultatem prac B+R, efektem idei pracowników firmy, sugestii klientów i dostawców, przejęcia znanej marki branżowej oraz stałej modernizacji istniejących produktów.

Obecne ścieżki strategicznego rozwoju Spółki dominującej zakładają rozwój organiczny pomijający potencjalne możliwości ekspansji poprzez przejęcia i fuzje. Odrzucono również koncepcje skracania łańcucha dostaw i przejmowania dostawców jako nieodpowiednią dla RAFAMET S.A.

Działalność ODLEWNI RAFAMET to przede wszystkim produkcja odlewów z różnych stopów żeliwa i wykonywanie usług modelarskich, z założeniem zbytu na rynku europejskim. Odlewnia działa na rynku, na którym jest duża konkurencja, zarówno wśród odlewni krajowych, jak i z innych krajów Europy lub Azji, a stosowane przez nią technologie są również wykorzystywane przez inne odlewnie. Efektem prac badawczo – rozwojowych oraz myśli technicznej było rozpoczęcie produkcji płyt montażowych oraz odlewów wykonywanych na bazie modeli EPS, co jest unikalne w skali kraju. Możliwości techniczne, w tym nowoczesne stanowisko sferoidyzacji oraz ilość dołów formierskich daje tej spółce dużą przewagę konkurencyjną. Ofertę wzbogacono o obróbkę mechaniczną, dzięki współpracy w Grupie Kapitałowej oraz o modele EPS czy wyżarzanie, które to usługi wykonywane są w kooperacji.

Odlewnia jest głównie producentem odlewów ciężkich dla przemysłu maszynowego, na które w Polsce nie ma dużego zapotrzebowania. Systematycznie zatem rozszerzano portfel klientów i poziom sprzedaży dla odbiorców zagranicznych. Głównym rynkiem zbytu jest dla odlewni rynek niemiecki. Wiąże się to głównie z rozwiniętym przemysłem u naszego zachodniego sąsiada i możliwością pozyskania nowych klientów.

Misją ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. jest produkcja odlewów żeliwnych wysokiej jakości oraz świadczenie usług zgodnie z oczekiwaniami klientów, przy spełnieniu wymagań ochrony środowiska

Wizja firmy określa pozycję rynkową, finansową i organizacyjną poprzez:

- utrzymanie statusu znaczącego producenta płyt montażowych,
- utrzymanie statusu wiodącego producenta odlewów ciężkich wykonywanych w dołach formierskich,
- utrzymanie pozycji wiodącego krajowego producenta odlewów o ciężarze powyżej 4000 kg na bazie modeli EPS.

Wyzwaniem rozwojowym dla podmiotów GK jest rozbudowa bazy kooperacyjnej w zakresie pozyskiwania usług bezpośrednio jak i pośrednio produkcyjnych oraz zagwarantowanie stabilnych dostaw komponentów i podzespołów maszynowych.

Firmy GK otwierają się na pracowników z zagranicy, w tym przede wszystkim z Ukrainy i Białorusi.

Spółka RAFAMET S.A. oraz ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. widzą potrzebę powiększenia potencjału własnych biur konstrukcyjnych i technologicznych w celu zapewnienia potencjału innowacyjnego kreowania wyrobów. Podmioty te są otwarte na współpracę z wyspecjalizowanymi biurami inżynieryjnymi w kraju i zagranicą oraz jednostkami naukowymi.

Unikalna technologia, wysoka jakość oferowanych produktów, w tym w zakresie zgodności wymiarowej wyrobu z wymaganiami geometrycznej specyfikacji produktu (GSP), wysoki poziom kwalifikacji pracowników, a także duża elastyczność rynkowa oraz krótkie terminy dostaw i dobra obsługa posprzedażowa,

tworzą katalog przewag konkurencyjnych spółek GK pozwalających na zajmowanie specyficznej niszy rynkowej, ale i osiągnięcie na niej pozycji czołowego gracza światowego. Zagadnienia te są jednak obszarami, które warto i trzeba poprawiać szukając w nich dalszych przewag konkurencyjnych, jak i kierunków optymalizacji kosztów działania (budowanie stałej konkurencyjnej przewagi kosztowej).

Analiza wewnętrzna potencjału strategicznego organizacji wskazuje, że wysoka jakość produktów i dostosowanie ich do specyficznych potrzeb konkretnego klienta oraz pozycja i image firmy to czynniki budujące na dzień dzisiejszy znaczącą pozycję rynkową firmy, pomimo średniej oceny efektywności czy ochrony własności przemysłowej.

Grupa Kapitałowa jako zasadę działania przyjmuje koncentrację na działaniach gwarantujących stałe osiągnięcie rentowności produkcji, utrzymywanie zdolności wytwórczych na wysokim poziomie oraz rozwój zdolności do kreowania innowacyjnego zrównoważonego rozwoju.

Misją Grupy jest: „Sprzedaż wyrobów i usług o jakości spełniającej oczekiwania Klientów przy zachowaniu bezpiecznych warunków pracy i szacunku dla środowiska naturalnego.”

Wizja GK określa pozycję rynkową, finansową i organizacyjną Spółki w głównych obszarach jej aktywności biznesowej w następujący sposób:

- utrzymanie pozycji czołowego światowego producenta obrabiarek do obróbki profili jezdnych kół pojazdów szynowych,
- odbudowa pozycji renomowanego dostawcy ciężkich tokarek poziomych marki Poręba,
- utrzymanie wiodącego krajowego producenta odlewów z żeliwa szarego (w tym przede wszystkim płyt montażowych) i sferoidalnego o ciężarze powyżej 4000 kg na bazie modeli EPS,
- bardzo dobra i dobra (największa spółka zależna) rentowność biznesu (wskaźniki opisane zostały poprzez oczekiwany poziom marży EBIDTA),
- innowacyjność asortymentowa i takie jej postrzeganie przez otoczenie,
- zrównoważony rozwój wszystkich podmiotów w GK również w aspekcie stabilnych, dobrze płatnych miejsc pracy, przy ciągłym minimalizowaniu szkodliwych wpływów działalności firm GK na środowisko oraz przy zapewnieniu bezpiecznych warunków pracy.

Tabela 31 Kluczowe wskaźniki efektywności dla GK.

Wskaźniki efektywności	2018	2017
Przychody ze sprzedaży (w tys. zł)	121 316	111 799
Ebitda	11 857	11 753
Marża Ebitda	9,77%	10,51%
Zysk netto (w tys. zł)	771	704

2. Ład zarządczy.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Fabryka Obrabiarek RAFAMET i wpisana do rejestru handlowego w 2001 r. Od roku 2007 Spółka jest notowana na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie i zaliczana do sektora „Urządzenia mechaniczne”.

Spółka stosuje zasady ładu korporacyjnego zachowując standardy właściwego zarządzania, uregulowane w takich dokumentach jak: Statut RAFAMET S.A., Regulamin działania Zarządu, Regulamin Rady Nadzorczej, Regulamin Komitetu Audytu oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia. Ponadto Spółka stosuje „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”. Działania w tym zakresie pozwalają na właściwe rozłożenie odpowiedzialności w Spółce oraz ściśle określenie funkcji jej kluczowych organów, co przekłada się na proces podejmowania decyzji zarządczych.

Funkcjonujący w RAFAMET S.A. Zintegrowany System Zarządzania to udokumentowany i spójny system spełniający od 1996 roku wymagania normy ISO 9001 w zakresie jakości, a od 2011 roku dodatkowo wymagania normy ISO 14001 w zakresie ochrony środowiska oraz normy PN-N-18001 w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. W 2017 r. dostosowano Zintegrowany System Zarządzania do nowych norm: ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015, a międzynarodowa jednostka certyfikująca Bureau Veritas Certification przeprowadziła recertyfikację systemu i w 2018 roku potwierdziła jego skuteczność.

RAFAMET S.A. posiada również status kwalifikowanego dostawcy następujących firm: Siemens Mobility, Naval Group, Alstom Transportation, Michelin, Damen Marine Components, co daje możliwość dalszej współpracy.

Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. w 2018 roku przeprowadziło audit nadzoru funkcjonującego w Spółce Wewnętrzny System Kontroli i oceniło zgodność z wymaganiami zawartymi w art. 11 ust. 2 ustawy o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. System ten reguluje zasady obrotu z zagranicą towarami o znaczeniu strategicznym, określa sposób ewidencji eksportu, importu i tranzytu, wymaga poznania i weryfikacji zagranicznego partnera, dokładnego określenia parametrów technicznych towaru będącego przedmiotem obrotu oraz posiadania wiedzy na temat właściwego wykorzystania towaru. Posiadając własny Wewnętrzny System Kontroli będący fragmentem szerszego systemu łączącego polskie przedsiębiorstwa, polskie instytucje rządowe i organizacje międzynarodowe ustalające reguły i zasady handlu, RAFAMET S.A. jest w stanie chronić swój handlowy interes oraz swój wizerunek w oczach partnerów zagranicznych.

W spółce zależnej ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. w okresie sprawozdawczym po przeprowadzeniu audytu recertyfikującego w dniu 11.09.2018 r. został wystawiony certyfikat zgodności Zintegrowanego Systemu Zarządzania z normami ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015. Zakres certyfikacji to: produkcja i sprzedaż odlewów żeliwnych oraz usług z nimi związanych. Certyfikat wydany jest przez Bureau Veritas Polska Sp. z o.o. i jest ważny do 10.09.2021 r.

3. Zarządzanie ryzykiem.

Zarząd Emitenta identyfikuje i monitoruje następujące ryzyka zewnętrzne i wewnętrzne, mogące wpływać na Grupę Kapitałową:

Ryzyko konkurencji

Charakter prowadzonej działalności podmiotów Grupy Kapitałowej RAFAMET i stosunkowo niewielki rozmiar rynku powodują, iż zagrożenie konkurencyjne należy uznać za porównywalne z innymi sektorami przemysłu maszynowego. Największe zagrożenie konkurencyjne występuje ze strony firm włoskich, niemieckich, hiszpańskich i czeskich, które posiadają wieloletnie doświadczenie w działalności na rynku światowym i ugruntowaną pozycję. Istotnym czynnikiem przewagi konkurencyjnej – w ocenie Emitenta – jest elastyczność i szybkość dostosowania oferty produkcyjnej do specyficznych wymogów poszczególnych odbiorców. Istotnym elementem konkurencyjności jest także skuteczne rozpoznanie rynku ostatecznych odbiorców-użytkowników obrabiarek. Emitent w swoich działaniach handlowych na rynkach międzynarodowych korzysta z usług pośredników handlowych i lokalnych agentów, zatem potencjalnym czynnikiem ryzyka jest nietrafny dobór agenta na obsługiwanym rynku i ewentualne konsekwencje w zakresie skutecznego konkurowania na danym rynku.

W przypadku ODLEWNI RAFAMET sp. z o.o. konkurencję stanowi kilka odlewni, które posiadają techniczne możliwości do wytwarzania odlewów o podobnym charakterze. Są to odlewnie ze Śremu, Koluшек oraz Krakowa. Konkurencja zagraniczna to przede wszystkim firmy z takich krajów jak Chiny, Indie i Pakistan. Nie można również pominąć producentów z krajów Unii Europejskiej oraz niezwykle dynamicznie rozwijającego się sektora odlewniczego w Turcji.

Ryzyko dotyczące specyfiki działalności operacyjnej i charakteru produktów

Produkcja RAFAMET S.A. ma charakter jednostkowy lub małoseryjny, a zawierane kontrakty charakteryzują się wysoką wartością jednostkową i długim czasem realizacji, co stwarza potencjalne zagrożenie związane z relatywnie wysokim wpływem pojedynczych kontraktów na wyniki finansowe oraz ryzyko niepełnej i nieterminowej realizacji płatności za produkt. Celem minimalizacji powyższego ryzyka w kontraktach stosowany jest etapowy tryb płatności. W przypadku kontrahentów z rynków charakteryzujących się małą wiarygodnością wykorzystywane są akredytywy bankowe. Corocznie istotna część produktów Spółki kierowana jest do odbiorców, których właścicielami są podmioty państwowe (w segmencie kolejowym). Emitent jest w stanie wytwarzać zróżnicowany asortyment obrabiarek, jednakże struktura posiadanego parku maszynowego generalnie jest dostosowana do produkcji obrabiarek o średnich gabarytach (kolejnictwo) oraz wielkogabarytowych (zaplecze przemysłu energetycznego). W przypadku znaczącej zmiany w strukturze popytu na rzecz obrabiarek wielkogabarytowych ograniczeniem w sferze produkcji może być obróbka dużych elementów i ich montaż.

Jednostkowy i małoseryjny charakter produkcji i ograniczenia w elastyczności dostosowania struktury produkcji do zmian popytu mogą powodować wahania przychodów ze sprzedaży i rentowności osiąganą przez Emitenta.

Istotne ryzyko związane jest także z pozyskiwaniem, w skorelowany sposób z procesem produkcyjnym i cyklem finansowania produkcji niektórych istotnych komponentów takich jak: łożyska wielkogabarytowe czy ciężkie odlewy.

Istotnym czynnikiem ryzyka może stać się skumulowanie zamówień od klientów, co może wpływać na czas realizacji zamówienia. Głównym czynnikiem mającym wpływ na czas produkcji pozostaje wydajność spółki zależnej Emitenta – ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. W celu ograniczenia tego ryzyka RAFAMET S.A. podjął działania, mające na celu zwiększenie mocy produkcyjnych odlewni oraz zmianę profilu produkcji tej spółki, polegające na odejściu od produkcji detali lekkich na rzecz skoncentrowania się na produkcji detali ciężkich żeliwa szarego oraz sferoidalnego oraz wprowadzenia na większą skalę produkcji odlewów w oparciu o technologię Lost Foam.

ODLEWNI RAFAMET sp. z o.o. jest producentem odlewów ciężkich, wykonywanych w dołach formierskich o ciężarze od 15 do 40 ton. Produkcję spółki zależnej cechuje:

- jednostkowość produkcji oraz zmienność konstrukcji produkowanych odlewów,
- konieczność nagromadzenia, przy posiadanych możliwościach technicznych, odpowiedniej porcji metalu o stabilnych właściwościach fizyko-chemicznych,
- wielkogabarytowość form i ryzyko związane z prawidłowym montażem,
- możliwość wystąpienia awarii w trakcie procesu zalewania formy,
- ryzyko wystąpienia problemów jakościowych, dyskwalifikacji odlewu i konieczności wykonania odlewu zamiennego.

Biorąc pod uwagę cykl produkcji od momentu jej rozpoczęcia do chwili wykrycia ewentualnej wady, który wynosi od 2 do 3 miesięcy, istnieje ryzyko nieterminowości dostaw.

Wyprodukowanie odlewu nie spełniającego norm może zatem generować dodatkowe koszty, mogące mieć istotny wpływ nie tylko na wynik finansowy spółki zależnej, ale także na wyniki finansowe całej Grupy Kapitałowej.

Ryzyko rynków zbytu

Podmioty Grupy Kapitałowej sprzedają produkty głównie na rynkach zagranicznych, w krajach o zróżnicowanej sytuacji makroekonomicznej. Cykl zakupów produktów RAFAMET S.A. wiąże się co prawda bardziej z koniecznością odnawiania parku maszynowego użytkowników i nie jest bezpośrednio powiązany z bieżącą koniunkturą, ale dłuższe pogorszenie sytuacji makroekonomicznej w danym kraju stanowi zagrożenie dla uzyskiwania stabilnych przychodów i marż na danym rynku. Emitent prowadzi swoją działalność handlową także na rynkach o podwyższonym ryzyku politycznym i w krajach, wobec których społeczność międzynarodowa wprowadziła ograniczenia swobody obrotu. Zaostrzenie sytuacji politycznej i konieczność uzyskiwania licencji eksportowej stanowią zatem czynnik ryzyka.

Ostatnie lata były dla producentów obrabiarek na świecie okresem trudnym. Portfele zamówień skurczyły się, a dynamika przyrostu nowych zamówień spadła. Sygnały dochodzące z rynków zagranicznych nie wskazują na radykalną poprawę sytuacji i perspektywę wzrostu sprzedaży obrabiarek ciężkich na świecie, dlatego też uważamy, że rok 2019 będzie kolejnym okresem o charakterystyce stagnacyjnej, z wyraźną tendencją do obniżania ogólnego poziomu cen ze skutkiem dla rentowności oraz zaostrzającą się walką konkurencyjną, również ze strony nowych podmiotów na rynku.

Ryzyko kursowe

Wysoki udział sprzedaży eksportowej w przychodach RAFAMET S.A. generuje wysokie ryzyko kursowe, szczególnie istotne w przypadku kontraktów zawartych na dłuższe okresy czasu. Dla ograniczenia ryzyka kontraktów z odbiorcami z krajów o mniej stabilnych walutach, umowy zawierane są w EUR lub USD. Na ograniczenie ryzyka kursowego wpływa realizacja zakupów komponentów i materiałów w walutach sprzedaży wyrobów gotowych (materiały importowane, denominowane stanowią około 33% wartości materiałów ogółem stosowanych w produkcji). Instrumentem ograniczania ryzyka kursowego może stać się zawieranie walutowych transakcji zabezpieczających. Produkcja RAFAMET S.A. w znacznym stopniu opiera się o komponenty, których ceny zależą od kursu EUR. Kompensowanie sprzedaży w EUR z zakupami komponentów do produkcji w EUR ogranicza ryzyko walutowe.

Emitent posiada politykę zarządzania ryzykiem walutowym w RAFAMET S.A.

Ryzyko stóp procentowych.

Działalność podmiotów Grupy Kapitałowej w przypadku zwiększenia finansowania obcego może w przypadku wzrostu rynkowych stóp procentowych wiązać się ze zwiększonymi kosztami finansowymi z tytułu obsługi zaciąganych zobowiązań.

Ryzyko współpracy z instytucjami finansowymi

W strukturze finansowania bieżącej działalności istotną rolę odgrywa finansowanie z wykorzystaniem kredytów bankowych. Istnieje ryzyko, że podmioty Grupy Kapitałowej RAFAMET nie będą w stanie wypełnić wszystkich warunków umów kredytowych (covenants). Powyższy czynnik może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową oraz osiągnięte wyniki.

Ryzyko wzrostu cen materiałów zaopatrzeniowych

Wzrost cen materiałów zaopatrzeniowych w istotny sposób wpływać może na ryzyko wzrostu kosztów produkcji i kształtowania się rentowności, bowiem produkcja ma charakter materiałochłonny, a udział wyrobów hutniczych i komponentów w postaci części maszyn i urządzeń elektrotechnicznych w kosztach produkcji jest wysoki. Emitent zabezpiecza się przed zmianami cen importowanych materiałów zaopatrzeniowych wykorzystując tzw. heging naturalny (dostawę dewiz pozyskanych z eksportu). Kolejnym sposobem na ograniczenie ryzyka wzrostu cen jest dokonywanie zakupu materiałów i usług do produkcji w oparciu o politykę kilku dostawców jednego materiału, usługi i towaru, co powoduje poprawne relacje rynkowe skutkujące możliwością oddziaływania w znacznym stopniu na poziom cen. W przypadku dostawców – monopolistów istnieje duże uzależnienie i mała możliwość oddziaływania na cenę.

Spółka zależna na przestrzeni ostatnich lat obserwuje stały wzrost cen podstawowych surowców do produkcji odlewniczej, czyli surówki odlewniczej, złomu stalowego oraz koksu. Dynamika wzrostu cen jest zmienna, ale trend od kilku lat pozostaje niezmienny. Systematyczny wzrost cen powinien spowodować zwiększony popyt na odlewy, czego rynek nie potwierdził, co sugerowałoby zastosowanie przez dostawców kryterium maksymalizacji zysków. Ten sam proces obserwuje się w przypadku materiałów pomocniczych i uzupełniających, takich jak np. żywice odlewnicze czy pokrycia na formy i rdzenie. Istnieją zatem

uzasadnione przesłanki do prognozowania dalszego wzrostu cen, ze względu na ożywienie rynku produkcji stali.

Ryzyko związane z otoczeniem makroekonomicznym

Otoczenie gospodarcze charakteryzujące się brakiem oznak możliwego wzrostu koniunktury światowej w branży obrabiarek ciężkich i stabilizacją ilości nowych zamówień na wyroby dla branży kolejowej produkowane przez podmioty Grupy Kapitałowej – to najważniejsze zewnętrzne czynniki wpływające na warunki funkcjonowania tych podmiotów.

Ze względu na specyfikę produktów, na poziom sprzedaży wpływa ogólne tempo wzrostu gospodarczego, a przede wszystkim poziom realizowanych inwestycji (zakupy nowych maszyn). Aktualna sytuacja ekonomiczna wpływa na spadek nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw, co przekłada się na spadek sprzedaży, osiągane wyniki i sytuację finansową. Pogorszenie globalnej sytuacji gospodarczej może negatywnie oddziaływać na sytuację finansową odbiorców i przełożyć się na sytuację finansową podmiotów Grupy Kapitałowej.

Ryzyko niestabilnego otoczenia prawnego

Istnieje ryzyko wdrożenia sankcji gospodarczych na eksport wyrobów do wybranych państw świata lub wskazanych odbiorców, np. firm lub osób (przeciwdziałanie: dywersyfikacja rynków zbytu).

Ryzyko niedostosowania się do wymogów w zakresie ograniczenia emisji

Zidentyfikowano ryzyko niespełnienia wymogów w zakresie emisji pyłów z obecnie eksploatowanej kopalni węglowej (przeciwdziałanie: wspieranie działań mających na celu doprowadzenie gazu ziemnego do miasta Kuźnia Raciborska w latach 2019-2021 i budowa systemu ogrzewania hal fabrycznych w oparciu o ogrzewanie gazowe).

Pozostałe ryzyka zewnętrzne i wewnętrzne, zidentyfikowane i monitorowane przez Zarząd Emitenta i mogące wpływać na Spółkę, opisane są w dalszej części niniejszego oświadczenia.

OBSZAR ŚRODOWISKO NATURALNE.

Zgodnie ze swoją polityką Grupa Kapitałowa RAFAMET deklaruje spełnienie wymagań Zintegrowanego Systemu Zarządzania Jakością i Ochrony Środowiska (ISO) wg norm ISO 9001 i ISO 14001. Prowadzi działalność w oparciu o zasadę polityki zrównoważonego rozwoju, zakładającą świadome i odpowiednio ukształtowane relacje pomiędzy wzrostem gospodarczym, dbałością o środowisko naturalne oraz zdrowie człowieka. Świadoma wpływu prowadzonej działalności na środowisko naturalne działa w sposób dla środowiska przyjazny, realizując procesy ukierunkowane na doskonalenie metod zapobiegania negatywnym skutkom oddziaływania na środowisko. Elementem strategii działalności jest utrzymanie i ciągle doskonalenie Systemu Zarządzania Środowiskowego zgodnego z normą ISO 14001. Przestrzega wymagań prawnych i innych uregulowań środowiskowych mających zastosowanie w prowadzonej działalności gospodarczej.

Zgodnie z Polityką Środowiskową, wszystkie podmioty wchodzące w skład Grupy Kapitałowej RAFAMET oraz wszyscy pracownicy i współpracownicy są zobowiązani postępować w sposób profesjonalny i odpowiedzialny. Tym samym wszystkie te osoby zobowiązane są w sposób jednoznaczny i wiążący przestrzegać wartości zrównoważonego rozwoju, jakimi kieruje się Grupa Kapitałowa RAFAMET.

Mając na celu realizację niniejszej polityki realizowane są następujące cele strategiczne:

- realizacja odpowiedniej, selekcyjnej gospodarki odpadami,
- minimalizacja ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza i wody,
- optymalizacja zużycia surowców i materiałów eksploatacyjnych i przeznaczonych do produkcji,
- eliminacja ryzyka wystąpienia awarii środowiskowych przez stały monitoring maszyn, urządzeń i instalacji.

Polityka środowiskowa realizowana jest w szczególności poprzez:

- stosowanie w procesach produkcyjnych surowców i technologii sprawdzonych pod względem bezpieczeństwa dla ludzi i środowiska,
- działania zmierzające do ochrony zasobów naturalnych poprzez ograniczanie zużycia papieru, wody, energii elektrycznej i paliw,
- doskonalenie procesów technologicznych, inwestycje i modernizacje urządzeń zmierzających do zmniejszenia szkodliwego wpływu na środowisko.

W GK propaguje i przekazuje się systemowo pracownikom informacje na temat ochrony środowiska, motywując ich do zachowań proekologicznych. Kadra kierownicza na wszystkich szczeblach zarządzania jest aktywnie zaangażowana w realizację strategicznych celów środowiskowych i monitoruje poziom ich realizacji. Wprowadzono szereg wewnętrznych regulacji oraz procedur zapewniających przestrzeganie obowiązujących norm w obszarze ochrony środowiska. Określono ponadto obszary wpływu na środowisko poprzez zidentyfikowanie wszystkich aspektów środowiskowych i wybór tych znaczących. Ustalono środki służące nadzorowi oraz doskonaleniu i weryfikacji działań dotyczących tych aspektów,

które wywierają znaczący wpływ na środowisko. Na bieżąco śledzone są obowiązujące ustawowe wymagania prawne i inne dotyczące ochrony środowiska i związane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

1. Woda.

Grupa Kapitałowa prowadzi pobór wód z własnych ujęć, na które posiada pozwolenie wodno prawne, udzielone na pobór wód podziemnych na potrzeby technologiczno-produkcyjne i socjalno-bytowe. Racjonalne zarządzanie zużyciem wody realizowane jest poprzez kształtowanie świadomości poszanowania zużycia wody wśród zatrudnionych pracowników oraz prowadzenie systemu pomiaru wody. Ilości pobieranej wody ze studni są rejestrowane na wodomierzach zainstalowanych w obudowie każdej eksploatowanej studni, co umożliwia odpowiednią kontrolę w zakresie dotrzymywania warunków dyktowanych ich ustaloną wydajnością oraz warunkami pozwolenia wodnoprawnego. Pobierana woda wykorzystywana jest również do celów pitnych, w związku z tym prowadzone są systematyczne badania wody, zgodnie z wymaganiami w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Tabela 32 Kluczowe wskaźniki zużycia wody.

Zużycie wody	Ilość (tys.m ³)	
	2018	2017
Ogółem	32	29
Woda zużyta na cele socjalno-bytowe	14	13
Woda zużyta do celów produkcyjnych	18	16

2. Ścieki.

Ścieki bytowe, deszczowe i przemysłowe ujmowane są przez kanalizację ogólnospławną. Mieszanki tych ścieków stanowiące ścieki przemysłowe, po oczyszczeniu w mechanicznej oczyszczalni ścieków odprowadzane są wylotem do rzeki. Dla instalacji oczyszczalni ścieków zlokalizowanej na terenie GK, istnieje pozwolenie zintegrowane na odprowadzanie ścieków. Określone są dopuszczalne wartości ilości ścieków i wskaźników zanieczyszczeń występujących w ściekach przemysłowych odprowadzanych do rzeki. Prowadzony jest monitoring ilości, stanu i składu ścieków odprowadzanych do wód.

Tabela 33 Kluczowe wskaźniki odprowadzania ścieków.

Ścieki	Ilość (tys.m ³)	
	2018	2017
Ogółem	49	64
Ścieki techniczno-bytowe	24	21
Ścieki deszczowe	25	43

Wytworzone odpady powstające w związku z eksploatacją oczyszczalni ścieków przekazywane są uprawnionym firmom zewnętrznym posiadającym stosowne pozwolenia w zakresie gospodarowania odpadami. W celu monitorowania ilości powstających odpadów prowadzona jest ewidencja ilościowa i jakościowa powstających odpadów.

Tabela 34 Kluczowe wskaźniki odpadów ściekowych.

Rodzaj odpadu	2018		2017	
	Ilość wytworzona (Mg)	Ilość przekazana (Mg)	Ilość wytworzona (Mg)	Ilość przekazana (Mg)
Skratki	1,190	1,000	1,345	1,500
Inne nie wymienione odpady (osady z poletek)	7,660	7,660	19,940	21,440

3. Odpady.

Gospodarka odpadami prowadzona jest w oparciu o posiadane pozwolenie na wytwarzanie i zbieranie odpadów. W celu monitorowania ilości powstających odpadów prowadzona jest ewidencja ilościowa i jakościowa powstających odpadów, zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów. Ewidencja odpadów prowadzona jest z zastosowaniem karty ewidencji odpadów, prowadzonej dla każdego rodzaju odpadów odrębnie oraz karty przekazania odpadów. Odpady przekazywane są do zagospodarowania uprawnionym firmom zewnętrznym, posiadającym wymagane pozwolenia w zakresie gospodarowania odpadami.

Zapobieganie powstawania odpadów lub ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, jest realizowane poprzez:

- prowadzenie właściwej eksploatacji instalacji, co zapobiega jej nadmiernemu zużyciu,
- selektywne gromadzenie wytwarzanych w trakcie prowadzenia działalności odpadów i ich ewidencjonowanie zgodnie z wymogami przepisów ochrony środowiska,
- magazynowanie odpadów w sposób uniemożliwiający ich negatywne oddziaływanie na środowisko, z przestrzeganiem wyznaczonych i oznakowanych miejsc,
- przekazywanie wytwarzanych odpadów do zagospodarowania posiadaczom mającym stosowne zezwolenia w zakresie gospodarowania odpadami,
- przeprowadzenie analizy zarządzania ryzykiem środowiskowym w zakresie odpadów,
- utrzymywanie porządku na terenie zakładu i przestrzeganie wprowadzonych z zakładu procedur postępowania z odpadami,
- przestrzeganie przez pracowników instrukcji i przepisów ppoż. oraz BHP,
- szkolenie pracowników w zakresie prawidłowego postępowania z wytworzonymi odpadami.

Tabela 35 Kluczowe wskaźniki wytwarzanych odpadów w RAFAMET S.A.

Rodzaj odpadu	2018		2017	
	Ilość wytworzona (Mg)	Ilość przekazana (Mg)	Ilość wytworzona (Mg)	Ilość przekazana (Mg)
Odpady niebezpieczne				
Odpady farb i lakierów zawierające rozpuszczalniki organiczne lub substancje niebezpieczne	0,968	0,968	1,171	1,171
Alkalia trawiące	0,322	0,322	0,775	0,875
Odpadowe emulsje i roztwory z obróbki metali niezawierające chlorowców	8,500	7,500	13,000	12,500
Szlamy z obróbki metali zawierające oleje (np. szlamy z szlifowania, gładzenia i pokrywania)	3,403	3,203	4,007	4,007
Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chloroorganicznych	4,880	4,880	1,600	1,600
Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone (np. środkami ochrony roślin I i II klasy toksyczności – bardzo toksyczne i toksyczne)	2,320	2,320	1,776	1,776
Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB)	4,203	4,205	1,933	1,933
Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy	0,096	0,271	0,200	0,061
Baterie i akumulatory ołowiowe	1,300	1,300	0,000	0,000
Odpady z usuwania farb i lakierów (zużyte pędzle)	0,000	0,000	0,000	0,000
Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych zawierające lub zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi	0,000	0,000	0,000	0,000
Odpady inne niż niebezpieczne				
Odpadowy toner drukarski	0,06254	0,06254	0,06485	0,06485
Żużle popioły paleniskowe i pyły z kotłów	319,135	316,000	226,830	210,520
Odpady z toczenia i piłowania żelaza oraz jego stopów	232,020	232,020	283,740	283,740
Zużyte materiały szlifierskie inne	0,638	1,038	0,400	0,000
Opakowania z papieru i tektury	1,362	0,522	1,590	1,590
Opakowania z tworzyw sztucznych	0,791	0,182	0,468	0,468
Opakowania z drewna	1,710	1,710	1,705	1,705
Odpadowa papa	0,000	0,000	0,000	0,000
Zużyte urządzenia inne	0,353	0,543	0,220	0,489
Baterie alkaiczne inne	0,0000	0,000	0,0014	0,000
Odpady z betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	0,000	0,000	3,000	3,000
Drewno	0,350	0,350	3,275	3,275

Szkoło	0,373	0,373	1,063	1,063
Żelazo i stal	133,266	133,266	49,840	49,840
Kable inne	0,320	0,320	0,080	0,000
Tworzywo sztuczne	1,486	1,486	0,330	0,330
Mieszanki metali	0,000	0,000	0,000	0,000
Inne niewymienione odpady (złom narzędziowy)	0,000	0,000	0,000	0,000
Miedź, brąz, mosiądz	0,000	0,000	0,000	0,000
Aluminium	0,000	0,000	0,000	0,000
Odpady z toczenia metali nieżelaznych	5,520	5,520	6,000	6,000
Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania, ubrania ochronne	0,000	0,000	0,022	0,022
Inne niewymienione odpady (zużyte pędzle)	0,000	0,000	0,000	0,000
Zużyte opony	0,024	0,024	0,000	0,000

Tabela 36 Kluczowe wskaźniki wytwarzanych odpadów w ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o.

Rodzaj odpadów	Masa wytworzonych odpadów [Mg]	
	2018	2017
Trociny, wióry, ścinki, drewno, płyta wiórowa i fornir	6,2500	6,760
Odpady z przemysłu gumowego i produkcji gumy	0,2200	3,267
Odpadowy toner drukarski inny niż wymieniony	0,0170	0,009
Żużle odlewnicze	15,0000	0,000
Pyły z gazów odlotowych	101,1800	104,440
Inne cząstki stałe z odlewnictwa żelaza	1618,1500	1737,220
Inne niewymienione odpady	0,0000	0,000
Odpady z toczenia i piłowania żelaza oraz jego stopów	99,3900	150,900
Zużyte materiały szlifierskie niezawierające substancji niebezpiecznych	0,5190	0,396
Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych	0,0150	0,000
Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone	0,2200	0,146
Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi	0,0000	0,000
Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania (np.. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne niezanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi	0,9109	1,072
Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12	0,0000	0,000
Zużyte urządzenia nie zawierające substancji niebezpiecznych	0,0040	0,100
Chemikalia laboratoryjne i analityczne (np. odczynniki chemiczne) zawierające substancje niebezpieczne, w tym mieszaniny chemikaliów laboratoryjnych i analitycznych	1,4240	0,000
Baterie i akumulatory ołowiowe	0,7800	0,000

Okładziny piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów metalurgicznych	6,9200	0,000
Gruz ceglany	0,0000	0,000
Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	1,4000	0,000
Szkło	0,0000	0,520
Żelazo i stal	24,8400	27,160
Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	1,8600	0,320
Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	1,4000	0,000
Szkło	0,0000	0,520
Żelazo i stal	24,8400	27,160
Materiały izolacyjne niezawierające azbestu oraz substancji niebezpiecznych	1,8600	0,320

Tabela 37 Kluczowe wskaźniki przetworzonych odpadów w ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o.

Rodzaj odpadów	Masa przetworzonych odpadów [Mg]		Proces odzysku R
	2018	2017	
Wybrakowane wyroby żeliwne	0,000	0,000	R4
Odpady z toczenia i piłowania żelaza oraz jego stopów	0,000	166,920	R4
Inne niewymienione odpady	0,000	0,000	R4
Miedź, brąz, mosiądz	1,400	0,802	R4
Żelazo i stal	4687,000	4108,995	R4
Mieszanki metali	0,000	0,000	R4
Odpady żelaza i stali	0,000	0,000	R4

4. Emisja do atmosfery.

- **RAFAMET S.A.**

RAFAMET S.A. posiada decyzję pozwalającą na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza dla instalacji pracujących na terenie zakładu z określeniem wielkości dopuszczalnej emisji. W zakładzie występują następujące źródła emisji substancji wprowadzanych do powietrza:

- lakiernia (stanowisko do lakierowania - emisja lotnych związków organicznych z procesu nakładania powłok, suszenia oraz magazynowania preparatów używanych w lakierni),
- magazyn na wydziale montażu (emisja lotnych związków organicznych z procesów magazynowania preparatów stosowanych na wydziale montażu),

- magazyn główny (emisja lotnych związków organicznych z procesów magazynowania preparatów stosowanych w całym zakładzie),
- kotłownia (kotły grzewcze - emisja gazów i pyłów ze spalania miazłu węglowego),
- hartownia (wanny hartownicze – emisja węglowodorów aromatycznych, piec do nawęglania- emisja pyłów z procesów nawęglania, piaskarka – emisja pyłów z procesów piaskowania),
- akumulatorownia (stanowiska ładowania akumulatorów – emisja kwasu siarkowego).

Z wyżej wymienionych instalacji standardom emisyjnym dla spalania paliw podlega instalacja kotłowni wyposażona w 4 kotły wodne WLM 2,5 opalana węglem kamiennym o nominalnej mocy 2,9 MW. Kotłownia pracuje na potrzeby ogrzewania wszystkich obiektów w zakładzie. Wszystkie kotły wyposażone są w indywidualne odpylacze cyklonowe o skuteczności 81%. Prowadzone są okresowe pomiary emisji z częstotliwością raz w roku w okresie pracy kotłów.

Standardom emisyjnym dla instalacji, w których używane są rozpuszczalniki organiczne podlega instalacja lakierni. W hali lakierni prowadzone są procesy lakierowania oraz szpachlowania części oraz gotowych zespołów maszyn. Emisja z procesu lakierowania i suszenia poprzez system podłogowy odciągów, a następnie przez emitery wprowadzana jest do atmosfery. Ze względu na dotrzymanie standardów nie wymaga stosowania urządzeń ograniczających wielkości emisji LZO, a co za tym idzie nie wymaga prowadzenia ciągłych bądź okresowych pomiarów emisji do powietrza.

Ewidencjonowana wielkość emisji zanieczyszczeń emitowanych przez zakład prowadzona jest w zakresie wymaganych do ustalenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz do Krajowej Bazy o Emisjach Gazów Ciepłarnianych i Innych Substancjach (KOBIZE).

Tabela 38 Kluczowe wskaźniki emisji dla RAFAMET S.A.

Rodzaj substancji	2018	2017
	Ilość wytworzona (Mg)	Ilość przekazana (Mg)
Dwutlenek siarki	19	11
Tlenek azotu	7	5
Tlenek węgla	15	5
Dwutlenek węgla	4261	3 597
Pyły ze spalania paliw	4	2
Pyły węglowo-grafitowe (sadza)	2	0,3
Łączna emisja z lakierni	10	12
Łączna emisja niezorganizowana	0,7	0,8

Ekspluatowane urządzenia klimatyzacyjne i chłodnicze zawierające fluorowane gazy cieplarniane użytkowane są w Spółce w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska naturalnego. Prowadzona jest ewidencja rodzaju i ilości użytych w nich gazów cieplarnianych i wykonywane są cykliczne kontrole szczelności. Wszystkie urządzenia, które zawierają fluorowane gazy cieplarniane w ilości i składzie ujętym w przepisach prawa zostały zgłoszone do Centralnego Rejestru Operatorów. Prowadzona jest

dokumentacja, tzw. Karty Urządzeń. Instalowanie, konserwacja i serwisowanie urządzeń jest realizowane wyłącznie przez personel i firmy posiadające certyfikaty F-gazowe.

- **ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o.**

W zakresie oddziaływania na środowisko spółka zaleźna przestrzega wymagań prawnych oraz uregulowań środowiskowych mających zastosowanie w prowadzonej działalności gospodarczej. Spółka posiada stosowne pozwolenia zintegrowane.

Tabela 39 Kluczowe wskaźniki emisji dla ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o.

Rodzaj substancji	Jednostka (Mg)	
	2018	2017
Pył ogółem	2,2016	1,84
PM10	1,5267	1,27
Dwutlenek azotu	0,1806	0,17
Dwutlenek siarki	0,3211	0,30
Tlenek węgla	5,0118	4,66
Mangan	0,0001	0,00
Żelazo	0,0000	0,00

5. Hałas.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. uzyskała pozwolenie zintegrowane dla instalacji oczyszczalni ścieków, w którym również określono dopuszczalny poziom hałasu. Pozwolenie udzielone zostało na emisje hałasu przenikającego z terenu zakładu na obszary podlegające ochronie akustycznej dla terenów zabudowy mieszkaniowo - usługowej. Jedynym źródłem emisji hałasu do środowiska jest hałas emitowany z zespołów napędowych (silniki elektryczne) pomp pionowych wirowych zlokalizowanych wewnątrz budynku przepompowni ścieków. Pozostałe urządzenia instalacji oczyszczalni znajdują się pod powierzchnią gruntu, przez co ich funkcjonowanie nie wiąże się z emisją hałasu do otoczenia. Monitoring hałasu jest wykonywany zgodnie z wymogami przepisów. Pomiar wielkości emisji hałasu prowadzone są w jednym punkcie pomiarowym w porze dnia i w porze nocy z częstotliwością raz na dwa lata. Z przeprowadzonych przez zakład obliczeń i badań akustycznych wynika, że instalacja mechanicznej oczyszczalni ścieków nie jest obiektem uciążliwym dla środowiska pod względem akustycznym. Zastosowane urządzenia (zespoły napędowe pomp) oraz ich lokalizacja w budynku przepompowni zapewniają dotrzymanie standardów akustycznych, na najbliższych sąsiadujących z zakładem terenach podlegających ochronie akustycznej.

Odlewnia RAFAMET Sp. z o. o., zgodnie z obowiązującym pozwoleniem zintegrowanym, prowadzi okresowe pomiary emisji hałasu do środowiska (w porze dziennej i w porze nocnej) raz na dwa lata na granicy terenów najbliższej zabudowy mieszkaniowej. Z analizy wyników przeprowadzonych pomiarów wynika, że zarówno w porze dnia i nocy poziom dźwięku nie przekraczał wartości dopuszczalnych. Działania prowadzone w ramach zapobiegania emisji hałasu do środowiska:

- utrzymanie urządzeń stanowiących źródło hałasu w należyтым stanie technicznym,

- stosownie obudów dźwiękochłonnych dla urządzeń służących do wybijania form oraz dla urządzeń wentylacyjnych.

6. Obszary chronione.

Siedziby podmiotów Grupy Kapitałowej zlokalizowane są na obszarze Parku Krajobrazowego – „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Park Krajobrazowy powstał na mocy Rozporządzenia Wojewody Katowickiego z dnia 23.11.1993 r. i obejmuje obszar 49 387 ha. Celem utworzenia Parku jest zachowanie i ochrona dóbr i walorów przyrodniczych oraz przyrodniczo-kulturowych oraz kulturowych na obszarze wielowiekowej działalności Cystersów. Cystersi stworzyli na tym terenie koncepcje przestrzenną krajobrazu, na którą składa się sieć osadnicza i komunikacyjna, założenia parkowe i aleje, systemy wodne i melioracyjne ze stawami rybnymi. Park obejmuje kompleks lasów Rudzkich będących pozostałością dawnej Puszczy Śląskiej. We florze parku występuje ponad 100 gatunków roślin rzadkich i chronionych. Duża ilość zbiorników wodnych oraz otaczające je rozległe kompleksy leśne stwarzają dogodne warunki dla ptaków lęgowych i przelotnych. Na terenie Parku, na południe od siedziby GK, znajduje się rezerwat przyrody „Łęczczok” oddalony o około 5,3 km oraz specjalny obszar chroniony siedlisk SOO Natura 2000 „Stawy Łęczczok” PLH240010 w odległości około 4,9 km. Obejmują one zespół stawów rybnych wraz z otaczającymi je lasami lęgowymi i grądowymi oraz pomniki przyrody ożywionej i pomniki przyrody nieożywionej – gład narzutowy.

Spółki w Grupie Kapitałowej RAFAMET nie zaliczają się do podmiotów o dużym lub zwiększonym ryzyku powstawania poważnej awarii przemysłowej. Ilość substancji niebezpiecznych mogących występować na ich terenie nie przekracza wartości progowych, których występowanie decydowałoby o zaliczeniu którejś z firm jako podmiotu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Podmioty GK RAFAMET nie płacą obecnie żadnych kar za przekroczenie norm i wymogów ochrony środowiska. Sąsiedzi i społeczność lokalna, a także podmioty administracji publicznej nie wnoszą żadnych zastrzeżeń do prowadzonej działalności.

7. Energia i paliwa.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. zasilana jest dwiema liniami kablowymi elektroenergetycznymi 16 kV z odrębnych systemów energetyki zawodowej rozdzielni GZE S.A. 110/15 kV. Obie linie są całkowicie opomiarowane (energia czynna, energia bierna, energia pojemnościowa), a także wyposażone w wieloparametrowe elektroniczne liczniki energii do przekazywania odczytów drogą radiową. Koszty energii elektrycznej obejmują koszty dystrybucji oraz zakupu energii. Dystrybutorem energii dla Spółki jest TAURON Dystrybucja S.A. oddział w Gliwicach. Koszty dystrybucji naliczane są w oparciu o zawartą umowę w grupie taryfowej B 23. Jest to taryfa dla odbiorców zasilanych średnim napięciem z rejestracją zużycia energii w trzech strefach czasowych. Energia kupowana jest obecnie od PKN Orlen S.A. W

Spółce funkcjonuje monitoring (ERGON) poboru mocy i zużywanej energii (dla trzech stanowisk terminalowych), pozwalający kontrolować utrzymanie się w limitach ustalonej mocy.

Zakład posiada własną kotłownię, w której zainstalowane są 4 kotły wodne wysokociśnieniowe i wysokotemperaturowe typu WLM 2,5/3 o wydajności 2,5 Gcal/h (2,9 MW) każdy i całkowitej mocy cieplnej kotłowni 10 Gcal/h (11,6 MW). Kotłownia opalana jest węglem kamiennym energetycznym Miał II A typ 31 lub 32.

Zasilanie ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. w energię elektryczną odbywa się zgodnie z wydanymi warunkami przyłączenia linią kablową z pola nr 15 sekcji 1B, rozdzielni 15 kV stacji 110/15 kV „Kuznia Raciborska” do rozdzielni, w której zabudowana została rozdzielnica SN na potrzeby spółki zależnej. Linia jest całkowicie opomiarowana (energia czynna, energia bierna, energia pojemnościowa). W rozdzielnicy znajdują się wieloparametrowe elektroniczne liczniki energii do przekazywania odczytów drogą radiową. Koszty energii elektrycznej obejmują koszty dystrybucji oraz zakupu energii. Dystrybutorem energii dla Odlewni jest TAURON Dystrybucja S.A. Koszty dystrybucji naliczane są na podstawie zawartej umowy w oparciu o grupę taryfową B 23. Sprzedawcą energii jest spółka Energa Obrót S.A. Odlewnia kupuje częściowo energię ciepłą od spółki dominującej w postaci ciepła systemowego. Dodatkowo firma posiada własną kotłownię, w której zainstalowane są 3 kotły olejowe Viessmann Vitoplex o łącznej mocy 0,9 MW oraz instalację kolektorów słonecznych o mocy 78 kW.

Tabela 40 Kluczowe wskaźniki dla energii i ciepła.

Energia i ciepło	Jednostka	2018	2017
Zużycie energii elektrycznej	MWh/rok	10 523,30	10 370,14
Produkcja ciepła przez kotłownię zakładową	GJ/rok	24 773	29 491
Zużycie ciepła	GJ/rok	24 773	29 491

Tabela 41 Kluczowe wskaźniki zużycia surowców energetycznych.

Surowce energetyczne	Jednostka (tona)	
	2018	2017
Węgiel kamienny	1 852	1 638
Benzyna silnikowa	5,7	2,8
Oleje napędowe	21,3	25,56
Oleje silnikowe, smarowe , pozostałe	17,5	18,2
Gaz skroplony	1,0	1,4
Nafta	0	0,5
Koks gat. I	29,8	25,58
Olej opałowy lekki	85,80	79,20
Gaz płynny (m ³)	2,03	3,14

Ryzyka w obszarze środowiskowym

W obszarze gospodarki wodą występuje ryzyko związane z bezpieczeństwem funkcjonowania systemów technicznych w zakresie wartości zdrowotnych wody do spożycia oraz ilości i jakości zasobów środowiskowych wody. W związku z tym Emitent posiada opracowaną ocenę ryzyka środowiskowego w zakresie podstawowych zasad zarządzania kryzysowego, którego celem jest przygotowanie zasobów i społeczeństwa na wypadek wystąpienia zdarzenia niepożądanego, powodującego zagrożenia dla życia, mienia, środowiska i infrastruktury.

RAFAMET S.A. na bieżąco prowadzi monitorowanie procesów technologicznych, istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska, polegających na bieżącym prowadzeniu obserwacji parametrów technologicznych instalacji oczyszczalni (czas pracy przepompowni ścieków i osadów, rejestracja ilości oczyszczonych ścieków). Stałe monitorowanie i rejestrowanie danych technologicznych pozwala na szybką reakcję w razie wystąpienia nieprawidłowości i natychmiastowe podjęcie prac remontowo-naprawczych i konserwacyjnych. Awarie i niesprawności w oczyszczalni ścieków mogą wystąpić na każdym etapie tego procesu, mogą też powodować różne skutki. Działając zapobiegawczo na wypadek zajścia tych zdarzeń, opracowana została analiza zarządzania ryzykiem środowiskowym dla instalacji oczyszczalni ścieków.

OBSZAR SPOŁECZNY I PRACOWNICZY

1. Zatrudnienie.

Zasady zatrudnienia i wynagradzania w podmiotach Grupy Kapitałowej RAFAMET określają:

- Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla Pracowników RAFAMET S.A., który obowiązuje od 01.01.1997 r. wraz z protokołami dodatkowymi nr 1 - 10, które zostały podpisane w latach 1998 – 2016 pomiędzy Zarządem Spółki a działającymi w fabryce organizacjami związkowymi,
- Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla Pracowników ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o., który obowiązuje od 27.08.1997 r. wraz z protokołami dodatkowymi nr 1 - 5, które zostały podpisane w latach 2004 – 2018 pomiędzy Zarządem spółki zależnej a działającymi w spółce organizacjami związkowymi.

Zasady nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy, czas pracy, kwestie urlopów pracowniczych, podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, opisane w układach zbiorowych, są spójne z powszechnie obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. Obowiązki pracodawcy i pracowników, oprócz zdefiniowanych w przepisach prawa pracy, określają regulaminy pracy.

Kluczowe niefinansowe wskaźniki dotyczące zatrudnienia obrazują zestawienia przedstawione poniżej.

Tabela 42 Kluczowe wskaźniki zatrudnienia.

Wyszczególnienie	Przeciętne zatrudnienie (etaty)		Struktura (%)		Zatrudnienie (osoby)		Struktura (%)	
	2018	2017	2018	2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Stanowiska nierobotnicze	218	225	39,85	40,39	219	222	40,78	39,86
Stanowiska robotnicze	329	332	60,15	59,61	318	335	59,22	60,14
Ogółem	547	557	100	100	537	557	100	100

Priorytetowym zadaniem w zakresie polityki pracowniczej jest dostosowanie stanu i struktury zatrudnienia do potrzeb jak najbardziej efektywnego i racjonalnego ich wykorzystania, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego wynagrodzenia w celu zapobieżenia odpływowi kadry o najwyższych kwalifikacjach zawodowych. Podejmowane działania służą terminowej realizacji produkcji, osiągnięciu zadowalającej wydajności pracy, jak też stworzeniu niezbędnego potencjału intelektualnego ukierunkowanego na wzrost i tempo produkcji oraz rozwój posiadanego asortymentu handlowego.

Tabela 43 Kluczowe wskaźniki płci.

Płeć	Liczba osób		Struktura (%)	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Kobiety	104	104	19,37	18,67
Mężczyźni	433	453	80,63	81,33
Ogółem	537	557	100	100

Ze względu na profil działalności podmiotów Grupy Kapitałowej (przemysł maszynowy i odlewnictwo żeliwa) i charakter produkcji w strukturze zatrudnienia dominujący udział mają mężczyźni (ponad 80% w roku 2018). Wynika to z faktu, iż w zawodach technicznych, zarówno w przypadku stanowisk nierobotniczych (konstruktorzy, technolodzy) jak i robotniczych (operatorzy maszyn osn, ślusarze, monterzy, modelarze, formierze, rdzeniarze), kształcą się i aplikują głównie mężczyźni.

Tabela 44 Kluczowe wskaźniki stanowisk.

Zatrudnienie	Liczba etatów (przecięte)		Struktura (%)	
	2018	2017	2018	2017
Pracownicy na stanowiskach nierobotniczych:	218	225	39,85	40,39
<i>Kadra zarządzająca i kierownicza</i>	25	26	4,57	4,67
<i>Pracownicy inżynieryjno – techniczni</i>	126	128	23,03	22,98
<i>Pracownicy handlowi i obsługa sprzedaży</i>	31	33	5,67	5,92
<i>Pracownicy administracyjni</i>	36	38	6,58	6,82
Pracownicy na stanowiskach robotniczych:	329	332	60,15	59,61
<i>Robotnicy bezpośrednio produkcyjni</i>	238	240	43,51	43,09
<i>Robotnicy pośrednio produkcyjni</i>	91	92	16,64	16,52
Ogółem	547	557	100	100

Polityka kadrowa zakłada niski poziom rotacji z uwagi na długi czasokres konieczny do zdobycia niezbędnego doświadczenia, zwłaszcza w przypadku pracowników pionów technicznych, zarówno na stanowiskach nierobotniczych, jak i robotniczych. Grupa Kapitałowa prowadzi stałe działania mające na celu pozyskanie jak największej grupy wykwalifikowanej kadry technicznej. Obserwuje się tym samym tendencję do obniżania zatrudnienia w grupie pracowników administracyjno – ekonomicznych i pomocniczych.

Tabela 45 Kluczowe wskaźniki rodzaju zawartych umów.

Typ umowy o pracę	Liczba osób		Struktura (%)	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Umowa na czas nieokreślony	500	500	93,11	89,77
Umowa na czas określony	35	51	6,52	9,16
Umowa na okres próbny	2	6	0,37	1,07
Ogółem	537	557	100	100

Realizowana polityka zatrudnieniowa opiera się na zawieraniu umów o pracę, przy czym większość umów o pracę zawarta jest na czas nieokreślony. Umowy z pracownikami, którzy podejmują pracę po raz pierwszy zawierane są na trzymiesięczny okres próbny, a następnie – do czasu stwierdzenia pełnej przydatności pracownika do pracy na zajmowanym stanowisku – na czas określony. Ilość i czasokres umów na czas określony zawartych z jednym pracownikiem wynika z możliwości, jakie daje kodeks pracy oraz uzależniona jest od oceny predyspozycji zatrudnionego do pracy na powierzonym odcinku, której każdorazowo dokonuje bezpośredni przełożony.

Tabela 46 Kluczowe wskaźniki wykształcenia.

Wykształcenie	Liczba osób		Struktura (%)	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Wyższe (w tym licencjat)	134	135	24,96	24,24
Średnie i policealne	206	220	38,36	39,50
Zasadnicze zawodowe	167	172	31,10	30,88
Podstawowe	30	30	5,58	5,38
Ogółem	537	557	100	100

W Grupie Kapitałowej największa liczba zatrudnionych pracowników posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe i średnie. Natomiast już zatrudniona kadra – w miarę możliwości – podnosi swoje kwalifikacje poprzez naukę organizowaną w formach szkolnych i różnego rodzaju kursach i szkoleniach specjalistycznych.

Tabela 47 Kluczowe wskaźniki wieku.

Wiek	Liczba osób		Struktura (%)	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Poniżej 30 lat	64	79	11,92	14,18
30 – 40 lat	94	96	17,50	17,24
40 – 50 lat	157	174	29,24	31,24
50 – 60 lat	222	208	41,34	37,34
Ogółem	537	557	100	100

W strukturze zatrudnienia dominują pracownicy powyżej 50-go roku życia, co obrazuje istniejącą tendencję starzenia się załogi w przedsiębiorstwach produkcyjnych położonych na terenach przygranicznych.

Tabela 48 Kluczowe wskaźniki mobilności zawodowej.

Mobilność zawodowa	2018	2017
Liczba pracowników nowozatrudnionych	51	56
Liczba odejść	58	62

2. Wynagrodzenia.

Szczegółowe zasady wynagradzania oraz przyznawanie świadczeń związanych z pracą i warunkami pracy mają głównie charakter regulacji wewnętrznych. Zgodnie z zapisami ZUZP do podstawowych czynników kształtujących wycenę pracy należą: charakter wykonywanej pracy, wymagane kwalifikacje teoretyczne i praktyczne, wysiłek fizyczny i umysłowy, wpływ podejmowanych decyzji na działalność jednostki organizacyjnej oraz stopień uciążliwości oraz warunki pracy w jakich praca jest wykonywana. Wynagrodzenie zasadnicze pracownika określa umowa o pracę. Wynagrodzenie za pełny miesięczny wymiar czasu pracy dla pracowników objętych układem wynika ze stawki osobistego zaszerogowania oraz pozostałych składników określonych w układzie i nie może być mniejsze niż 100% minimalnego wynagrodzenia.

Świadczeniami dodatkowymi dla pracowników objętych układem zbiorowym są:

- 1) dodatki (brygadzistowski, mistrzowski, na stanowiskach kierowniczych i zrównanych z nimi, za samokontrolę (SKT) dla pracowników na stanowiskach robotniczych),
- 2) premia regulaminowa i uznaniowa,
- 3) wynagrodzenie za dodatkowe czynności wykonywane okresowo,
- 4) nagroda (pracownikom, po konsultacji ze związkami zawodowymi, może być przyznana przez pracodawcę specjalna nagroda pieniężna lub rzeczowa za szczególne osiągnięcia na zajmowanym stanowisku pracy lub z okazji zaistnienia okoliczności o ważnym znaczeniu dla Spółki, jak np. jubileusze zakładowe, przyznanie odznaki „Zasłużony dla RAFAMETU”),
- 5) jednorazowa odprawa emerytalno-rentowa,
- 6) dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych,
- 7) dodatek za pracę w godzinach nocnych w wysokości 20% stawki godzinowej wynikającej z minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- 8) zryczałtowane wynagrodzenie za pełnienie obowiązków Społecznego Inspektora Pracy,
- 9) odprawa pośmiertna,
- 10) nagroda z zysku do podziału wg regulaminu opracowanego przez Zarząd i uzgodnionego ze związkami zawodowymi w przypadku podjęcia przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy stosownej uchwały.

Kluczowe niefinansowe wskaźniki dotyczące wynagrodzeń obrazują zestawienia przedstawione poniżej.

Tabela 49 Kluczowe wskaźniki średniego wynagrodzenia podstawowego.

Wynagrodzenie	2018	2017
Średnie wynagrodzenie podstawowe (w zł)	3 563	3 303

Tabela 50 Kluczowe wskaźniki przeciętnego wynagrodzenia.

Kategorie zaszeregowania		2018		2017	
		Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
kadra kierownicza	przeciętne wynagrodzenie (w zł)	5 883	7 528	5 391	7 181
	stosunek przeciętnego wynagrodzenia kobiet do mężczyzn	78,15%		75,08%	
pozostali pracownicy	przeciętne wynagrodzenie (w zł)	3 320	4 237	3 191	3 779
	stosunek przeciętnego wynagrodzenia kobiet do mężczyzn	78,35%		87,44%	
ogółem	przeciętne wynagrodzenie (w zł)	3 654	4 561	3 466	4 105
	stosunek przeciętnego wynagrodzenia kobiet do mężczyzn	80,10%		84,44%	
	przeciętne wynagrodzenie bez względu na płeć	4 357		3 986	

Tabela 51 Kluczowe wskaźniki stosunku przeciętnego wynagrodzenia członków Zarządów do najniższego wynagrodzenia w Grupie Kapitałowej.

Wynagrodzenie	2018	2017
Przeciętne wynagrodzenie członków Zarządów (w zł)	17 668	23 237
Najniższe wynagrodzenie w Grupie Kapitałowej (w zł)	2 300	2 067
Stosunek (wielokrotność)	7,68	11,24

3. Środowisko pracy.

W trosce o zdrowie i poprawę jakości życia pracowników Spółki stosowane są dodatkowe świadczenia pozapłacowe, do których uprawnieni są wszyscy pracownicy, niezależnie od wymiaru etatu czy stażu pracy.

Do stosowanych świadczeń pozapłacowych należą:

- dofinansowanie pakietu opieki medycznej, polegającej w głównej mierze na szybkim dostępie do lekarzy specjalistów kilkunastu rodzajów poradni na terenie całej Polski,
- dofinansowanie do pracowniczego ubezpieczenia grupowego na życie, obejmującego również wypadki, leczenie szpitalne czy wystąpienie ciężkich chorób,
- pomoc socjalna adresowana do potrzebujących wsparcia pracowników czy emerytów i rencistów, znajdujących się w trudnej sytuacji, w oparciu o działający Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych,
- bezprocentowe pożyczki dla pracowników będących członkami Międzyzakładowej Pracowniczej Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej.

Tabela 52 Kluczowe wskaźniki warunków pracy.

Warunki pracy	Struktura (%)	
	2018	2017
Pracownicy mający dostęp do opieki medycznej	100	100
Pracownicy korzystający z MPKZP	52	50

4. Równość i różnorodność.

Kluczowymi aspektami różnorodności w Grupie Kapitałowej RAFAMET są: płeć, wiek, kompetencje, wiedza, doświadczenie i zdolności psychofizyczne. Pomimo braku sformalizowanej polityki różnorodności działania w obszarze zarządzania kadrami uwzględniają kluczowe elementy różnorodności, które pozwalają na wybór kandydatów zapewniających efektywną realizację zadań oraz rozwój Spółki, począwszy od najniższego, a skończywszy na najwyższym szczeblu zarządzania. Podmioty Grupy dokładają starań, aby stosowane były zasady równego traktowania i zarządzania różnorodnością w miejscu pracy, a szczególnie w obszarze rekrutacji, wynagrodzeń, awansów, dostępu do szkoleń, ochrony przed mobbingiem oraz ochrony przed nieuzasadnionym zwolnieniem.

Tabela 53 Kluczowe wskaźniki równości i różnorodności.

Różnorodność	Struktura (%)	
	2018	2017
Dostęp do stanowisk		
Kobiety	23,98	22,81
Kobiety na stanowiskach menedżerskich	15,91	15,91
Stosunek podstawowego wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według zajmowanego stanowiska (wynagrodzenie mężczyzn to 100%)		
Ogółem	21,09	20,86
Stanowiska niemenadżerskie	20,06	19,75
Stanowiska menadżerskie	25,36	26,34
Niepełnosprawność		
Zatrudnione osoby z niepełnosprawnością	2,19	2,69

Wysokość składek na PFRON odprowadzonych w 2018 r. wyniosła 202.260,00 zł, w 2017 r. kwota ta wyniosła 199.122,00 zł.

5. Dialog społeczny.

W Grupie Kapitałowej RAFAMET respektowane jest prawo pracowników do zrzeszania się w związkach zawodowych. Zakładowe organizacje związkowe są stroną we wszelkich negocjacjach w zakresie zagadnień dot. spraw pracowniczych, a w szczególności w zakresie ogólnozakładowych ruchów płacowych, dysponowania środkami z funduszu socjalnego oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. W roku 2018 raz na kwartał Zarząd i związki zawodowe analizowały sytuację ekonomiczno – finansową Spółki w zakresie oceny procesu kształtowania poziomu wynagrodzeń.

Pracodawca i strona pracownicza prowadzi regularny dialog, którego formalnym wyrazem są:

- 1) Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla Pracowników Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. zawarty dnia 15.11.1996 r. oraz Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla Pracowników ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. zawarty dnia 27.08.1997 r.,
- 2) porozumienia dotyczące informowania pracowników i przeprowadzania z nimi konsultacji,
- 3) protokoły uzgodnień w zakresie bieżących spraw pracowniczych,
- 4) wewnętrzne akty normatywne regulujące kwestie pracownicze,
- 5) inne dokumenty, których sygnatariuszami są organizacje związkowe działające w podmiotach Grupy Kapitałowej, jak m.in. regulamin dysponowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Najważniejszym dokumentem zawartym pomiędzy Pracodawcą a stroną społeczną reprezentowaną przez Międzyzakładowy Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników przy Fabryce Obrabiarek „RAFAMET” S.A.” oraz Międzyzakładową Organizację Związkową NSZZ „Solidarność” są Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy, zawarte dla podmiotu dominującego i największej spółki zależnej. Określają one warunki, jakim powinna odpowiadać treść stosunku pracy, wzajemne zobowiązania stron układu oraz inne sprawy, które nie zostały uregulowane w przepisach prawa pracy w sposób bezwzględnie obowiązujący. Żadne postanowienia Układów nie są dla pracowników mniej korzystne niż wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawa pracy.

W podmiotach GK nie działają rady pracowników, ponieważ na mocy ustawy o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji zostały zawarte porozumienia dotyczące informowania pracowników i przeprowadzania z nimi konsultacji. Przedmiotowe porozumienia zapewniają warunki informowania i przeprowadzania konsultacji co najmniej równe określonym w ustawie oraz uwzględniają interes pracodawcy i pracowników.

Tabela 54 Kluczowe wskaźniki dialogu społecznego.

Dialog społeczny	2018	2017
Liczba działających w RAFAMET S.A. związków zawodowych	3	3
Liczba pracowników w związkach zawodowych:	244	251
<i>MNSZZ Pracowników przy Fabryce Obrabiarek RAFAMET S.A.</i>	155	161
<i>MOZ NSZZ „Solidarność”</i>	77	78
<i>WZZ „Sierpień 80”</i>	12	12
Odsetek pracowników zrzeszonych w związkach zawodowych	44,61%	45,06%
Odsetek pracowników objętych ZUZP	100%	100%

6. Bezpieczeństwo i higiena pracy.

Polityka bezpieczeństwa i higieny pracy zakłada:

- niezbędne działania ukierunkowane na poprawę i zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy,
- dążenie do stałej poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy,
- zapewnienie warunków organizacyjnych i technicznych pozwalających na sukcesywne obniżanie i eliminowanie ryzyka zawodowego występującego w miejscach pracy,
- spełnianie wymagań przepisów prawnych oraz innych wymagań dotyczących bezpiecznego funkcjonowania,
- zapewnienie ciągłego doskonalenia działań w zakresie BHP,
- ciągłe doskonalenie skuteczności Zintegrowanego Systemu Zarządzania funkcjonującego w RAFAMET S.A., ze szczególnym uwzględnieniem dotrzymania wymagań wynikających z normy PN-N 18001:2004,
- ciągłą edukację pracowników w zakresie BHP poprzez podnoszenie kwalifikacji oraz uwzględnianie roli pracowników i ich angażowanie do działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy.

Kluczowe niefinansowe wskaźniki dotyczące zagadnień BHP obrazują zestawienia przedstawione poniżej.

Tabela 55 Kluczowe wskaźniki pracowniczych badań profilaktycznych.

Rodzaj badania	Liczba przebadanych pracowników	
	2018	2017
Badania wstępne	42	50
Badania okresowe	110	252

Tabela 56 Kluczowe wskaźniki wypadkowości.

Rodzaj wskaźnika	2018	2017
Zatrudnienie (stan na koniec roku w osobach)	537	563
Absencja chorobowa (dni)	792	559
Wypadki pracy ogółem	18	11
Wypadki ciężkie	0	1
Wypadki śmiertelne	0	0
Częstotliwość	33,5	19,5
Ciężkość wypadków	44	50,8
Choroby zawodowe	0	1

Wnioski z analizy wypadków przy pracy w omawianym okresie:

- wzrósł wskaźnik częstotliwości wypadków przy pracy, tj. w roku 2017 wskaźnik wyniósł 19,5, natomiast w roku 2018 wyniósł 33,5,
- zmalał wskaźnik ciężkości wypadków przy pracy z 50,8 w roku 2017 do 44,0 w roku 2018,
- najbardziej zagrożoną na wypadki grupą zawodową są pracownicy produkcyjni Wydziału Obróbki RAFAMET S.A. i Wydziału Obróbki Zgrubnej i Wydziału Topialni w ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o.

Najczęściej występującymi przyczynami wypadków przy pracy był czynnik ludzki (nieuwaga, brak dostatecznej koncentracji), nieprawidłowa organizacja pracy oraz złych stan urządzeń techniczno-produkcyjnych.

W roku 2018 nie stwierdzono żadnego przypadku choroby zawodowej, stwierdzono natomiast jeden przypadek podejrzenia o chorobę zawodową (pylicę płuc) u pracownika zatrudnionego w ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. na stanowisku oczyszczacza odlewów.

W Grupie stosuje się procedurę identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka zawodowego dla czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych oraz montażu maszyn i podzespołów, która określa sposób postępowania w zakresie:

- identyfikacji zagrożeń utraty życia i zdrowia pracowników,
- oceny wielkości ryzyka zawodowego z zidentyfikowanymi zagrożeniami,
- sposobów eliminowania lub ograniczania zagrożeń i oceny ryzyka zawodowego,
- sposobów informowania pracowników o istniejących, potencjalnych zagrożeniach i wielkości ryzyka,
- sposobów poddawania przeglądom kart oceny ryzyka w odniesieniu do zmian technologicznych i organizacyjnych w zakładzie.

W roku 2018 dokonano oceny ryzyka lub aktualizacji oceny dla: 10 czynników chemicznych, z którymi mają kontakt pracownicy, 16 procesów technologicznych związanych z montażem produkowanych obrabiarek i ich podzespołów i 33 stanowisk pracy.

Ponadto, zgodnie z obowiązującymi w Grupie procedurami, dotyczącymi współpracy z firmami zewnętrznymi, przekazywana jest tym firmom informacja o zagrożeniach i ryzyku zawodowym występującym na terenie zakładu. Proces informowania odbywa się poprzez przekazywanie firmom zewnętrznym właściwych dokumentów zgodnie z zapisami w procedurze.

W roku 2018 akredytowane Laboratorium ds. Badań Środowiska Pracy wykonało badania i pomiary środowiskowe dla określonych stanowisk pracy w RAFAMET S.A., dla których kończył się termin ważności pomiarów. Pomiary dotyczyły czynników fizycznych, substancji chemicznych oraz wydatku energetycznego. Przeprowadzone pomiary wskazują, iż wyniki na poszczególnych stanowiskach pracy mieszczą się na poziomie dopuszczalnych norm.

W roku 2018 w GK RAFAMET przeprowadzono 12 kontroli tematycznych, zakończonych protokołami pokontrolnymi i stosownymi zaleceniami oraz wykazano 15 nieprawidłowości, które zostały usunięte. Dodatkowo, w wyniku codziennych rutynowych kontroli służby BHP, wydano 50 poleceń i zaleceń dotyczących niedociągnięć i nieprawidłowości stwierdzonych w wydziałach/działach zakładu. Zostały przeprowadzone cztery kwartalne przeglądy warunków pracy w ramach Zakładowej Komisji BHP. W wyniku tych przeglądów zostało wydanych 8 zaleceń poprawiających warunki pracy.

W roku 2018 Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Państwowa Inspekcja Pracy, nie przeprowadziła żadnej kontroli w Fabryce Obrabiarek RAFAMET S.A. W ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. została natomiast przeprowadzona przez PIP jedna kontrola, w związku z wypadkiem pracownika firmy zewnętrznej świadczącej usługi na rzecz odlewni w ramach outsourcingu.

W roku 2018 dokonano przeszkolenia 42 osób w zakresie szkolenia wstępnego ogólnego BHP i 255 osób w ramach szkoleń okresowych.

Posiłki profilaktyczne przysługują pracownikom na określonych stanowiskach pracy, na których w wyniku pomiarów wydatku energetycznego został stwierdzony poziom tego wydatku upoważniający określonych pracowników do otrzymania posiłku podczas pracy.

W roku 2018 na Fundusz Emerytur Pomostowych dokonano odpisu dla 74 pracowników, którzy wykonują pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odlewni istnieją stanowiska pracy, na których występujące czynniki środowiskowe, takie jak hałas i zapylenie, przekraczają najwyższe dopuszczalne wskaźniki. Do tych stanowisk należy zaliczyć: oczyszczacza, doczyszczacza i wybijacza odlewów, operatora śrutownicy, stanowisko regeneracji mas. Spółka angażuje znaczne siły i środki na działalność profilaktyczną związaną z poprawą warunków pracy pracowników, szczególnie na stanowiskach o najwyższym wskaźniku przekroczenia dopuszczalnych norm.

7. Rozwój i edukacja.

Polityka szkoleń pracowników Grupy Kapitałowej RAFAMET zdefiniowana została w procedurach Zintegrowanego Systemu Zarządzania, zgodnego z wymaganiami norm: ISO 9001, ISO 14001 i PN - N 18001.

System szkoleń stanowi jeden z podstawowych elementów systemu zarządzania zasobami ludzkimi. Pracownicy stanowią cenny kapitał firmy, którego wartość jest systematycznie podnoszona poprzez szkolenia oraz doszkąłcanie zawodowe w celu dostosowania kwalifikacji pracowników zarówno do obecnych warunków, jak i przyszłych zadań naszej firmy.

Szkolenia przeprowadza się w celu przyuczenia do pracy osób niewykwalifikowanych, rozwoju umiejętności w zakresie posługiwania się nowymi technikami i technologiami oraz pogłębienia i rozszerzenia posiadanych przez pracowników umiejętności, w celu dostosowania się do zmieniających się warunków oraz wymagań na danym stanowisku pracy lub do objęcia innego stanowiska.

Pracownicy szkoleni są na bieżąco w zakresie zmieniających się przepisów prawnych oraz potrzeb w bieżącym funkcjonowaniu firmy, a przede wszystkim w odniesieniu do strategicznych celów przedsiębiorstwa oraz wymagań stawianych przez otoczenie konkurencyjne. Podstawę planowania szkoleń stanowi strategia przedsiębiorstwa oraz analiza potencjału zatrudnionych pracowników. Ważną rolę odgrywają ponadto potrzeby szkoleniowe zgłaszane przez samych pracowników, które wynikają zwykle z chęci poszerzenia swoich kwalifikacji.

Szkolenia odbywają się zarówno na terenie zakładu pracy jak i poza nim, w ośrodkach szkoleniowych. Ważną rolę w doborze jednostki szkolącej odgrywają metody i techniki wykorzystywane podczas prowadzenia szkoleń. Analiza przedstawionych przez pracowników ocen poszczególnych szkoleń dostarcza nam informacji o tym co jest istotne z punktu widzenia osoby szkolonej. Ocena efektywności szkolenia natomiast informuje nas na temat zarówno merytorycznej jak i organizacyjno-technicznej jakości szkolenia, a także wpływu szkolenia na wyniki osiągnane przez pracownika w miejscu pracy. Doświadczenie pokazuje, że pracownicy zwracają szczególną uwagę zwłaszcza na takie czynniki jak: wielkość grup szkoleniowych oraz czy szkolenia są aktywizujące, czy raczej pasywne.

Podnoszenie kwalifikacji w formach szkolnych, pomimo pomocy ze strony firmy, wymaga wyrzeczeń ze strony pracowników. Doszkąłcanie odbywa się często w weekendy, które są dla pracowników czasem wolnym od pracy. W przypadku podjęcia studiów przez pracownika, firma zazwyczaj finansuje w 100 % czesne za studia oraz zwraca koszty przejazdów na uczelnię, a po ukończeniu studiów analizuje zdobyte kwalifikacje pod kątem ewentualnego awansu zawodowego.

W celu pozyskania informacji o potencjale zawodowym zatrudnionych pracowników, standardem RAFAMET S.A. jest system okresowych ocen pracowniczych. Ocenę kwalifikacji i wyników pracy pracowników nowoprzyjętych przeprowadza się w związku z zawarciem kolejnych umów o pracę. Dokonuje jej kierownik komórki organizacyjnej, w której zatrudniony jest pracownik, następnie dyrektor danego pionu ustosunkowuje się do oceny i przedkłada ją do ostatecznej do decyzji Zarządowi. W odniesieniu do pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony, ocenę wyników pracy przeprowadza się w celu pozyskania informacji o potencjale i kompetencjach zawodowych oraz dla określenia stopnia przydatności zawodowej

pracownika i decyzji dotyczących systemu motywacji poprzez wynagrodzenie oraz system szkoleń. Oceny tej dokonuje kierownik komórki organizacyjnej a w odniesieniu do kierowników oceny dokonuje dyrektor pionu. Ocena przeprowadzana jest co najmniej raz na dwa lata. Wnioski płynące z prowadzonych ocen stanowią wsparcie w podejmowaniu długofalowych decyzji kadrowych w zakresie zatrudniania, motywacji oraz rozwoju pracowników. Zasady dokonywania ocen pracowniczych sformalizowane są w wewnętrznych aktach normatywnych.

Tabela 57 Kluczowe wskaźniki edukacji i rozwoju zawodowego.

Szkolenia	Liczba osób	
	2018	2017
Edukacja		
Szkolenia obowiązkowe	257	413
Szkolenia fakultatywne	153	187
	410	600
Studia wyższe	9	6
Studia podyplomowe	1	1
Studia MBA	1	3
Przewody doktorskie	1	1
	12	11
Ogółem	422	611
Kobiety	90	52
Mężczyźni	320	548
Ocena pracownicza		
Liczba pracowników nowoprzyjętych podlegających regularnym ocenom	26	28
Liczba pracowników zatrudnionych na umowy stałe	204	178
Liczba przeprowadzonych ocen	230	206

8. Społeczności lokalne i zaangażowanie społeczne.

Grupa Kapitałowa RAFAMET jako największy gospodarczy pracodawca na terenie gminy Kuźnia Raciborska oraz istotny pracodawca w powiecie raciborskim, w poczuciu odpowiedzialności firmy za lokalną społeczność od lat prowadzi działania ukierunkowane na lokalne inicjatywy i wspieranie działań prospołecznych oraz dobroczynnych w zakresie edukacji, kultury i sportu. Poprzez działalność w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu buduje wizerunek nie tylko jako stabilnego pracodawcy, ale również firmy odpowiedzialnej społecznie. Podmioty Grupy nie posiadają sformalizowanej polityki w zakresie zaangażowania społecznego. Decyzje w zakresie wydatkowania środków na cele charytatywne i sponsoring podejmują Zarządy, biorąc pod uwagę doraźne potrzeby podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych.

Tabela 58 Kluczowe wskaźniki dla darowizn i sponsoringu.

Darowizny i sponsoring	2018	2017
Wysokość środków przekazanych na darowizny i sponsoring (w tys. zł)	84	79,5
Liczba beneficjentów	9	13

Działalność sponsoringowa i charytatywna w 2018 r.:

- 8) wsparcie działalności sportowej, rekreacyjnej i wychowawczej Klubu Sportowego „STAL” w Kuźni Raciborskiej,
- 9) sponsorowanie projektu medialno – edukacyjnego „Czas na zawodowców”, realizowanego przez Wydawnictwo Nowiny Sp. z o.o. w Raciborzu, którego głównymi celami są: zachęcanie młodzieży do zdobywania zawodów i kompetencji odpowiadających potrzebom współczesnego, lokalnego i regionalnego rynku pracy, prezentowanie potencjału raciborskiego szkolnictwa zawodowego, informowanie o kierunkach rozwoju lokalnego rynku pracy i miejscowych pracodawców,
- 10) współorganizacja wraz z Miejskim Ośrodkiem Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej III Kuźniańskiego Półmaratonu Leśnego,
- 11) dofinansowanie organizowanego przez Klub Szachowy „SILESIA” w Raciborzu XVIII Międzynarodowego Turnieju Szachowego o puchar Prezydenta Raciborza,
- 12) dofinansowanie działalności edukacyjno – turystycznej Stowarzyszenia Rodzin „Szkółka Sobotnia Aniołów Stróżów” przy Parafii pw św. Marii Magdaleny w Kuźni Raciborskiej,
- 13) wsparcie organizowanego przez klub Beninca UKS Feniks w Kędzierzynie - Koźlu Turnieju badmintonu Beninca Feniks Cup IV,
- 14) wsparcie renowacji zabytkowych obiektów położonych na terenie powiatu raciborskiego,
- 15) dofinansowanie Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów (Koło w Kuźni Raciborskiej),
- 16) dofinansowanie Rodzinnego Festynu Mikołajkowego organizowanego przez Szkołę Podstawową w Kuźni Raciborskiej.

9. Bezpieczeństwo produktów i ich użytkowników.

Kwestia bezpieczeństwa produktów jest w znaczącym stopniu uregulowana przez prawodawstwo unijne i krajowe. Zgodnie z ustawą o systemie oceny zgodności oraz posiadaniem przez Polskę statusu członka Unii Europejskiej, każdy nasz wyrób dopuszczony do obrotu towarowego w krajach UE posiada deklarację zgodności wystawioną przez wytwórcę lub upoważnionego przedstawiciela i jest oznakowany „CE”. RAFAMET S.A. ma obowiązek zapewnić, że wyrób, który ma zostać wprowadzony na rynek Unii, został zaprojektowany i wyprodukowany zgodnie z postanowieniami odpowiedniej dyrektywy (lub kilku dyrektyw) nowego podejścia.

W spółce dominującej obowiązuje „Polityka Jakości, Środowiska, Bezpieczeństwa i Higieny Pracy”, której podstawowym celem jest sprzedaż wyrobów i usług o jakości spełniającej oczekiwania klientów przy zachowaniu bezpiecznych warunków pracy i szacunku dla środowiska naturalnego. Jednym z jej głównych założeń jest zgodność z wymaganiami prawnymi związanymi z działalnością i zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi.

W oparciu o wprowadzony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami ISO 9001:2015 w zakresie jakości, ISO 14001:2015 w zakresie środowiska i PN-N14001:2004 w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy produkowane wyroby spełniają wymagania: Dyrektywy maszynowej

2006/42/WE, Dyrektywy niskonapięciowej 2014/35/UE oraz Dyrektywy dotyczącej kompatybilności elektromagnetycznej 2004/108/WE.

Systemem objęto: projektowanie i rozwój, wytwarzanie, instalowanie, dostarczanie i serwis obrabiarek i urządzeń dla kolejnictwa, tokarek karuzelowych i obrabiarek specjalnych. Dotyczy on wszystkich komórek organizacyjnych firmy. RAFAMET S.A. posiada szczegółowo opracowane procedury, zapewniające zgodność produktów i usług z obowiązującymi normami oraz gwarantujące bezpieczeństwo klientów, opisujące procesy związane z realizacją wyrobu. W tym celu zostały określone:

- cele jakościowe, środowiskowe i w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- postępowanie w zakresie komunikacji z klientem,
- wymagania dotyczące wyrobu,
- zasoby do wykonania wyrobu,
- działania dotyczące weryfikacji, monitorowania, kontroli i badań oraz kryteria przyjęcia wyrobu,
- zapisy potrzebne do dostarczenia dowodów, że procesy realizacji i wyrób, który jest wynikiem procesów, spełniają określone wymagania.

Weryfikację surowców, z których wytwarzany jest produkt, opisuje procedura „Zasady przyjmowania, przychodowania, wydawania materiałów i komponentów do produkcji”. Obejmuje ona zasady przyjmowania i kontroli dostaw, magazynowania materiałów i komponentów w magazynach i składowiskach otwartych, oznaczania dostaw, nadzorowania inspekcyjnego sposobu składowania oraz wydawania materiałów do produkcji.

Obowiązujące procedury zapewniają, że procesy produkcji i instalowania oraz serwisu są zaplanowane i sterowane w sposób umożliwiający ich bieżącą kontrolę, a operacje, które są związane ze zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi są prowadzone w taki sposób, że związane z nimi niekorzystne wpływy na środowisko są nadzorowane i zmniejszane. Szczegółowe zasady postępowania w zakresie sterowania procesem produkcyjnym i podział odpowiedzialności określają procedury:

- „Zasady przyjmowania, przychodowania, wydawania materiałów i komponentów do produkcji”,
- „Przygotowanie produkcji”,
- „Utrzymanie ruchu”,
- „Sterowanie procesem produkcji i pomiarów wyrobów”,
- „Obsługa techniczna wyrobów”,
- „Identyfikacja aspektów środowiskowych”,
- „Monitorowanie i pomiary środowiskowe, ocena zgodności z wymaganiami prawnymi oraz stan bezpieczeństwa i higieny pracy”.

Procedura „Oznaczenie identyfikacyjne wyrobów” ustala jednolite zasady znakowania identyfikacyjnego materiałów i wyrobów. Obejmuje znakowanie dostaw, półfabrykatów i części w toku produkcji oraz wyrobów finalnych dla zachowania pełnej identyfikacji materiałów i wyrobów w całym cyklu produkcji.

Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z produktów i usług oferowanych przez Emitenta normuje procedura „Obsługa techniczna wyrobu”. Obejmuje ona sprawy związane ze sprawną obsługą klientów w zakresie świadczonych usług montażowych i przekazania maszyn do eksploatacji oraz obsługę posprzedażną wyrobów.

Ustalono, wdrożono i utrzymuje się okresową ocenę zgodności z mającym zastosowanie ustawodawstwem i przepisami prawnymi oraz innymi wymaganiami. Firma posiada zapisy z tej oceny zgodnie z procedurami:

- „Przegląd umowy”,
- „Obsługa techniczna wyrobu”,
- „Identyfikacja wymagań prawnych i innych”,
- „Monitorowanie i pomiary środowiskowe, ocena zgodności z wymaganiami prawnymi oraz stan bezpieczeństwa i higieny pracy”.

Okresowa ocena zgodności dokonywana jest raz w roku. W przypadku potrzeby (nagłe zdarzenie, awarie lub negatywne informacje zewnętrzne lub wewnętrzne) jest przeprowadzana częściej lub w ramach oceny celowej.

W RAFAMET S.A. obowiązuje ponadto polityka kontroli obrotu. Jednocześnie wprowadzony i certyfikowany przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. Wewnętrzny System Kontroli (WSK) spełnia wymagania ustawy o obrocie z zagranicą towarami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

Z punktu widzenia zarządzania WSK funkcjonuje jako instrument zabezpieczający firmę przed działaniami, niezgodnymi z krajowymi wymogami kontroli obrotu oraz zobowiązaniami międzynarodowymi w tym zakresie. Posiadając własny wewnętrzny system kontroli jesteśmy w stanie chronić swój handlowy interes oraz swój wizerunek w oczach partnerów zagranicznych.

Wewnętrzny System Kontroli obejmuje następujące elementy: deklaracje polityki firmy, dobór personelu, archiwizację danych, szkolenie, procedury realizacji zamówień, powiadamianie, analizę listy odmów, klasyfikację produktów, analizę ryzyka zmiany przeznaczenia towarów, kontrolę wewnętrzną, transfer technologii i certyfikację systemu.

Wewnętrzny System Kontroli opiera się na 3 filarach:

- znaj swojego zagranicznego partnera,
- znaj parametry techniczne towaru którym handlujesz,
- miej wiedzę do czego twój wyrób może być użyty.

Tabela 59 Kluczowe wskaźniki bezpieczeństwa obrotu.

Monitorowany wskaźnik	2018	2017
Liczba postępowań administracyjnych prowadzonych przeciwko Spółce lub wartość kar za niezgodność z prawem lub normami wyprodukowanych maszyn	brak	brak
Liczba wypadków zaistniałych na maszynach wyprodukowanych przez RAFAMET S.A. u odbiorców w trakcie eksploatacji, wynikających z błędów lub niezgodności z prawem lub normami wyprodukowanych maszyn	brak	brak
Liczba reklamacji złożonych przez użytkowników na wyprodukowane przez Spółkę obrabiarki	brak	brak
Liczba postępowań administracyjnych prowadzonych przeciwko Spółce lub nałożonych kar związanych z obrotem z zagranicą towarami i usługami o znaczeniu strategicznym	brak	brak

Opracowano analizy zarządzania ryzykiem w oparciu o ISO 31000, zgodnie z wymaganiami norm ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 i PN-N 18001:2004.

Wdrożony w ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. system obejmuje swym zakresem procesy opracowania ofert i przeglądu zamówień, przygotowanie i sterowanie procesem produkcji odlewów, obsługę reklamacji i ocenę zadowolenia klientów, aspekty środowiskowe, wymagania prawne, program ZSZ oraz zarządzania firmą i doskonalenia systemu zarządzania. Zakres Zintegrowanego Systemu Zarządzania obejmuje wszystkie zidentyfikowane procesy, wyroby i usługi.

Obszar dotyczący bezpieczeństwa produktów został określony w procedurach dotyczących kontroli potwierdzających spełnienie wymagań klienta, nadzoru nad dostawcami oraz jakości produkowanych wyrobów. Analizuje się przyczyny reklamacji, bada zadowolenie klientów oraz dokonuje okresowej analizy i weryfikacji dostawców.

W produkcji podstawowej RAFAMET S.A. wykorzystywane są surowce o wysokim stopniu przetworzenia, natomiast odlewnia w swoim procesie produkcyjnym zużywa surowce nieprzetworzone lub o niewielkim stopniu przetworzenia. Materiały i surowce o znaczeniu strategicznym pozyskiwane są od certyfikowanych – kwalifikowanych dostawców. Obowiązują procedury pozyskiwania/zakupu materiałów i surowców zgodnie z normą PN-EN 9000:2015 oraz procedury określające sposób postępowania w zakresie magazynowania i utylizacji odpadów produkcyjnych zgodnie z normą PN-EN 14001:2015.

Tabela 60 Kluczowe wskaźniki zużycia materiałów.

Grupa asortymentowa	Wartość (w tys. zł)	
	2018	2017
Maszyny i urządzenia	14 082	15 110
Wyroby przemysłu elektrotechnicznego	6 135	7 881
Wyroby przemysłu metalowego, w tym odlewy żeliwne	6752	6 354
Wyroby hutnictwa żelaza	781	1 023
Wyroby przemysłu precyzyjnego	576	966
Wyroby przemysłu chemicznego	652	653
Wyroby metali nieżelaznych	120	153

Pod względem ilościowym (wagowym) największe zapotrzebowanie RAFAMET S.A. generuje w zakresie zakupu materiałów hutniczych i odlewów żeliwnych. Odlewy żeliwne jak i materiały stalowe użyte w procesie produkcji podlegają po zakończeniu życia produktu w całości recyklingowi i wykorzystywane są jako materiały wsadowe w procesie produkcji stali i odlewów żeliwnych. Asortyment produktów podmiotu dominującego jest zróżnicowany. Obrabiarki klasyfikowane są wg typów. Każdy typ charakteryzuje się innym zużyciem materiałowym.

Tabela 61 Kluczowe wskaźniki zużycia surowców.

Surowce	Jednostka	2018	2017
gaz płynny	m ³ /rok	2,03	3,15
sklejka		22,09	23,31
tarcica		73,48	84,26
olej napędowy	dm ³ /rok	2557,7	3 668,5
koks odlewniczy gat. 1S	mg/rok	29,8	25,58
olej opałowy lekki		85,80	79,20
piasek		22,3	1 763,85
surówka odlewnicza		954,6	977,29
tlen ciekły		15	10,60
żłom stalowy		1710	1 843,46
żłom żeliwny		4687	4 038,33
pokrycia ochronne		77,63	77,50
utwardzacz do żywic		86,54	84,70
żywica furanowa		270,52	206,10

Tabela 62 Kluczowe wskaźniki efektywności dla wybranej obrabiarki.

Obrabiarka lekka podtorowa UGE 180 N	2018	2017
	Wartość (w zł)	
Koszt odlewów	57456	60 501
Koszt materiałów hutniczych	22912	22 997
Całkowite zużycie materiałowe	837719	945 886
	Struktura (%)	
Udział materiałów hutniczych i odlewów w kosztach materiałowych produktu	9,6%	8,8%

Prowadzone działania mają na celu obniżenie materiałochłonności produkowanych obrabiarek i podniesienie konkurencyjności.

Tabela 63 Zagrożenia występujące w procesie zakupów.

Rodzaj zagrożenia	Ryzyko	Działania ograniczające ryzyko
Zagrożenie wynikające z procesu zakupu materiałów i surowców	Wysoki koszt wytworzenia, z uwagi na wzrost kosztów zakupu	Poszukiwanie tańszych dostawców materiałów i surowców
	Terminowość dostaw	Szczegółowe opracowanie zamówień, planowanie dostaw zgodnie z planem produkcji
	Niezgodność dostaw	Nadzór jakościowy kontroli dostaw
	Wady ukryte	Reklamacje, uzgodnienia z dostawcami

Zgodnie z wymogami normy PN-EN 14001:2015 Systemu Zarządzania Środowiskowego opracowano procedurę, której przedmiotem jest gospodarka odpadami na terenie RAFAMET S.A., ich usuwanie, wykorzystanie i unieszkodliwianie w sposób zapewniający zminimalizowanie niekorzystnego oddziaływania na środowisko, zgodnie z zasadami gospodarności oraz wymaganiami prawnymi i innymi. Wszystkie odpady produkcyjne powstające na terenie zakładu są odpowiednio magazynowane i przekazywane wyspecjalizowanym firmom do utylizacji. Prowadzona jest ścisła ewidencja powstających odpadów. Największą pozycję stanowi żłom stalowy powstały w procesie obróbki wiórowej.

Ryzyka w obszarze społecznym i pracowniczym

Istnieją ograniczenia w pozyskaniu wykwalifikowanych i wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz osób chętnych do podjęcia się prac ciężkich przy spełnianiu optymalnych oczekiwań pracodawcy. Ewentualna utrata wykwalifikowanych pracowników kadry inżyniersko – technicznej w związku z obniżeniem ustawowego wieku emerytalnego oraz ograniczenia w pozyskaniu nowych pracowników na zastępstwa zatrudnieniowe (wysoka średnia wieku załogi), a także procedury rekrutacji i koszty związane z wdrażaniem nowozatrudnionych pracowników, mogą skutkować spadkiem wydajności pracy i wpływać na efektywność działalności. Niewystarczające kompetencje nowych pracowników i wysoki wskaźnik odejść mogą powodować zdemotywowanie załogi i możliwość wystąpienia konfliktów.

Z uwagi na tendencje panujące na rynku pracy (rynek pracownika) i specyfikę lokalnego rynku pracy (położenie Grupy Kapitałowej na terenie polsko - czeskiego przygranicza, bliskość aglomeracji śląskiej) dostrzega się ryzyko utraty młodszych stażem, ale wysoko wyspecjalizowanych pracowników, a zatem ryzyko utraty przez organizację kluczowych kompetencji. Dla przedsiębiorstwa produkcyjnego, które buduje swoją przewagę konkurencyjną na wiedzy i innowacyjności odpływ wiedzy i umiejętności na rzecz innych podmiotów, w tym konkurencyjnych, jest szczególnie nie wskazany.

W związku z brakiem sformalizowanej polityki w zakresie zaangażowania społecznego (darowizny na cele charytatywne i sponsoring) istnieje ryzyko postrzegania podmiotów GK interesariuszy jako niedostatecznie transparentnej w wyborze partnerów społecznych.

OBSZAR POSZANOWANIE PRAW CZŁOWIEKA I PRZECIWDZIAŁANIE KORUPCJI

Grupa Kapitałowa RAFAMET traktuje przestrzeganie praw człowieka w ramach prowadzenia działalności gospodarczej jako podstawowy element etycznego biznesu, który firma prowadzi od wielu lat w kilkudziesięciu krajach świata. Stoimy na straży wartości takich jak szacunek i otwartość w stosunku do innych, integracja społeczna, tolerancja, przejrzystość oraz poszanowanie prawa do prywatności. Respektowanie praw człowieka wyraża się głównie w prawie do wolności zrzeszania się, w zapewnieniu pracownikom bezpiecznego środowiska pracy, stosowaniu zakazu dyskryminacji, pracy dzieci i pracy przymusowej, co zostało sformalizowane w wewnętrznych aktach firmy dotyczących głównie obszaru pracowniczego i społecznego.

Charakter prowadzonej działalności i jej zasięg geograficzny potwierdza, że respektujemy różnorodność pochodzenia, rasy, płci, kultury, wieku i stanu cywilnego, a także przekonań religijnych, politycznych i przynależności do organizacji społecznych i zawodowych.

Tabela 64 Kluczowe wskaźniki związane z prawami człowieka.

Prawa człowieka	2018	2017
Zgłoszone i potwierdzone przypadki pracy dzieci	brak	brak
Zgłoszone i potwierdzone przypadki pracy przymusowej	brak	brak
Zgłoszone i potwierdzone przypadki dyskryminacji	brak	brak
Liczba skarg w zakresie naruszenia prywatności	brak	brak
Liczba skarg w zakresie naruszenia praw człowieka	brak	brak
% produktów podlegających ocenie norm bezpieczeństwa	100%	100%

W podmiotach GK nie została sformalizowana polityka przeciwdziałania korupcji, pomimo to nie toczyły się sprawy sądowe dotyczące naruszeń zasad uczciwej konkurencji przeciwko żadnemu z podmiotów Grupy.

Tabela 65 Kluczowe wskaźniki związane z zachowaniami korupcyjnymi.

Zachowania korupcyjne	2018	2017
Liczba zgłoszonych przypadków zachowań noszących znamiona korupcji	brak	brak
Liczba potwierdzonych przypadków korupcji	brak	brak

Ryzyka w obszarze poszanowanie praw człowieka i przeciwdziałanie korupcji

W przypadku wystąpienia zjawisk dyskryminacji skutkujących wszczęciem postępowań sądowych przeciwko któremukolwiek podmiotowi GK może wystąpić ryzyko finansowe i wizerunkowe. W naszej ocenie Grupa Kapitałowa jest w małym stopniu narażona na wystąpienie ryzyk we wskazanym obszarze.